

Uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimedit - digitaalista kansalaisjournalismia ja unelma printtilehdestä

Juha-Pekka Väisänen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Medianomi (YAMK)

Opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä(t)

Juha-Pekka Väisänen

Tutkinto

Medianomi (YAMK)

Raportin/Opinnäytetyön nimi

Uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat - digitaalista kansalaisjournalismia ja unelma printtilehdestä

Sivu- ja liitesivumäärä

75+ 4

Keväällä 2022 Suomessa ei ilmestynyt yhtään sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöille (LHBTIQ+) suunnattua aikakauslehteä. 2018–2022 on syntynyt journalistista sisältöä tuottavia uusia LHBTIQ+ yhteisöihin itsensä identifioivia suomenkielisiä verkkoalustoja ja julkaisuja.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluu miehiä, naisia ja muunsukupuolisia homoja, lesboja ja bi- ja pan-ihmisiä sekä ihmisiä, joiden seksuaalinen suuntautuminen on jotain muuta kuin heterous.

Tämä kehittämistyö tuo näkyväksi sateenkaariyhteisöissä toimivia medioita, jotka tuottavat journalistista sisältöä ja ovat sateenkaarevaa kansalaisjournalismia. Lisäksi kehittämistyö tuottaa tietoa sateenkaarimedioiden tekijöiden itse itselleen asettamista tavoitteista medioidensa kehittämisestä ja suhteestaan sateenkaariyhteisöihin sekä journalismiin.

Kehittämistyö on toimintatutkimus, joka on rajattu koskemaan vain suomenkielistä julkaisu-toimintaa.

Keskeisenä osana kehittämistyön tutkimusmateriaalia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen eri toimijat järjestivät kanssani Helsinki Pride 2022 -tapahtumaan kolme tilaisuutta; Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelu, Sinulle on postia - postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpaja ja esitys.

Uusia suomalaisia digitaalisia sateenkaarimedioita tekee inklusiivisuuteen ja sateenkaariyhteisöihin sitoutunut joukko toisistaan erilaisia toimijoita. Tässä kehittämistyössä tarkastellaan

syvemmin kolmea sateenkaarimediaa. Kaksi toimijoista identifioituu journalistisen sisällön tuottajiksi. Yhden tekeminen muistuttaa blogijournalismia. Lisäksi kehittämistyössä ollaan kiinnostuneita tuotemerkki We Speak Gaysta, koska se suunnittelee sateenkaarevaa aikakauslehteä. Tyypillinen uusien sateenkaarimedioiden parissa toimiva on nuori 20–30-vuotias vapaaehtoistyöstä, vaikuttamisesta ja sateenkaarevista asioista kiinnostunut sateenkaari-influensseri.

Kehittämistyössä tutkitut mediat ovat toimintansa alusta asti tapahtuneet internetissä. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen yhteisöt ovat kehittämistyön medioiden pääasiallinen lukijakunta. Kehittämistyöhön osallistuneet mediat kutsuvat kynnyksettömästi sateenkaariyhteisöissä toimivia ja niihin itsensä identifioivia ihmisiä käyttämään sateenkaarimedioita omaan vaikuttamiseen ja juttujen tekemiseen.

Asiasanat

sateenkaarimedia, digimedia, kansalaisjournalismi, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, LHBTIQ+, osallistuva journalismi, osallisuus, luovat mediat

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Teoreettinen viitekehys	4
2.1. LHBTUQA+	5
2.2. Sateenkaari	6
2.3. Kansalaisjournalismi	7
2.4. Tiedonvälitys	9
2.5. Tarinoiden kertominen	10
2.6. Julkinen keskustelu	10
2.7. Julkisen toiminnan resurssi	12
2.8. Journalismi taiteellisena ilmaisuna	12
2.9. Blogit ja digitaalisuus	13
3. Tutkimus- ja kehittämismenetelmät	15
3.1. Kolme tutkimuskohdetta; julkinen keskustelu, postitaidenäyttely ja kirjoittamisen työpaja ..	15
3.2. Lähestymistapana toimintatutkimus	17
3.3. Tutkimuskohteiden valinta	19
3.4. Kaavio sateenkaarimedioista	20
3.5. Aineiston analyysin menetelmät	21
3.6. Kehittämistehtävän arviointi	22
3.7. Tulevaisuuskirjeet -menetelmä	23
3.8. Kehittämistoimet	24
3.9. Tutkimuksen metodin suhde tutkijan omaan osaamiseen	24
4. Kehittämishankkeen aineiston kerääminen ja toteutus	26
4.1. Tiedon hankkiminen ja yhteistyön järjestäminen	26
4.2. Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu	27
4.3. Sinulle on postia - postitaidenäyttely	29
4.4. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta – työpaja ja esitys	31
5. Tulokset ja analyysi	32
5.1. Tilanne keväällä 2022	32
5.2. Uusien suomalaisten digitaalisten sateenkaarimedioiden tekijöitä	32
5.3. Julkinen keskustelu sateenkaarimedioista	34
5.4. Verkkoalusta Ranneliike.net	35
5.5. Verkkosivusto QX.fi	36
5.6. Nettijulkaisu Pilke	36
5.7. Verkkomedia Näkymä	37
5.8. Verkkolehti ja media Kehräjä	38

5.9. Journalistisia sateenkaarimedioita	39
5.10. Sateenkaari-influensserit	41
5.11. Sateenkaareva yhteisösuhte.....	42
5.12. Unelmia ja aloitteita	44
5.13. We speak Gay suunnittelee aikakauslehteä	45
5.14. Sinulle on postia -postitaidenäyttely.....	47
5.15. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta – työpaja ja esitys	50
6. Pohdintaa ja ajatuksia jatkotoimista	51
6.1. Uutta tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen omista medioista	51
6.2. Kehittämistyön Helsinki Pride 2022 -tapahtumat.....	55
6.3. Kansalaisjournalismia	60
6.4. Uutta tietoa sateenkaarimedioiden tavoitteista ja suhteesta journalismiin	63
6.5. Osallistuva journalismi	66
7. Lähdeluettelo	72
8. Liitteet	76
8.1. Somemainos. Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu	76
8.2. Somemainos. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpaja.	77
8.3. Somemainos. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -esitys.....	78
8.4. Somemainos. Sinulle on postia -postitaidenäyttely.	79

1. Johdanto

Sateenkaarimedioilla tarkoitetaan tässä kehittämistyössä verkossa tapahtuvia digitaalisia medioita, joiden tekijät identifioivat itsensä ja tekemisensä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin ja mahdollisesti myös sateenkaariyhteisöihin. Sateenkaarimedioita ovat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen itse itselleen tuottamat kansalaisjournalistiset (Rosen 2001, Väliaverronen 2011) toiminnat, joita pääsääntöisesti ei-journalistit, itsensä sateenkaariyhteisöihin identifioivat ihmiset alkoivat tehdä, eli ottivat käyttöön omia media-alustoja internetissä sekä erilaisia journalistisia välineitä viestiäkseen LHBTQIA+ yhteisöille merkityksellisistä asioista keskenään ja valtaväestölle.

Suomalaisen sateenkaarimedian tekemisen voidaan katsoa alkaneen 25.4.1969, kun sukupuoli- ja seksuaalisia oikeuksia edistävä järjestö PSYKE ry:n ensimmäinen lehti "96" julkaistiin. Ihmisoi- keus- ja kansalaisjärjestö Seta julkaisi vuosina 1975–2007 kahta erinimistä paperilehteä; Seta ja Z. Vuonna 2014 katkesi pitkä perinne sateenkaariaikakauslehtien ilmestymisessä, kun Suomessa viimeinen sateenkaari aikakauslehti, Voima Kustannuksen NHL lehti, lopetti ilmestymisen.

Keväällä 2022 Suomessa ei siis ilmestynyt yhtään paperille painettua sateenkaarilehteä, vaan sateenkaarimedia tapahtui kokonaan internetissä muutaman toimijan voimin.

Oletettavasti ensimmäiset suomalaiset digitaaliset sateenkaarimedit syntyivät 1990-luvulla samaan aikaan kuin internet mahdollisti erilaisten kansalaisjournalististen verkkoalustojen ja blogien julkaisun. Heinäsen ja Domingon (2011, 69–70) mukaan 1990-luvun puolivälissä internetin graafinen käyttöliittymä World Wide Web -hybertekstijärjestelmä aiheutti viestinnän vallankumouksen. Syntyi lukuisia web-julkaisuja, joilla saatettiin haastaa valtamediaa.

Ensimmäisiä suomalaisia tunnettuja sateenkaarevia digialustoja olivat vuonna 1994 aloittanut Mummolaakso, vuonna 2001 käynnistynyt Ranneliike.net ja vuonna 1996 julkaistut SETA:n verkkosivut. FinnQueer -verkkoaikakauslehti julkaisi vuonna 2001 ensimmäisen artikkelinsa. Olli Ståhlströmin (2011) mukaan FinnQueer -verkkosivusto määritteli itsensä uuden vuosituhaten radikaaliksi verkkoaikakauslehdeksi, joka ajaa vähemmistöjen tasavertaisuutta ja kritisoi perinteisiä syrjintäideologioita kuten seksismiä, uskonnollista fundamentalismia, rasismia ja heteroseksismiä.

Digitaaliset verkkojulkaisut saattoivat pyrkiä haastamaan valtamediaa, mutta ainakin ne täyttivät sateenkaariyhteisöissä olevaa oman median tarvetta viimeisen paperille painetun lehden lopetettua toimintansa.

Tässä opinnäytetyössä selvitän, millaisia ovat uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimedit, kuka niitä tekee ja kenelle. Kehittämistyö vastaa myös kysymykseen, miten sateenkaarimedioiden tekijät hahmottavat niiden tehtävän ja erityisluonteen suhteessa sekä sateenkaariyhteisöihin että

journalismiin. Toteutan opinnäytetyön toimintatutkimuksena, jonka tavoitteena on myös kehittää ja parantaa sateenkaarimediaa tuottavien toimijoiden toimintaa, toimintatavoitteita ja olosuhteita.

Kehittämistyöllä on inklusiivisuutta ja tietoisuutta edistävää merkitystä suomalaiselle mediakuvalle ja se tuo esille päivitetyn ja medioiden edustajien itsensä tuottaman kuvan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen (LHBTIQA+) journalistisista toiminnoista.

Kehittämistyön avainkäsitteitä on kansalaisjournalismi ja sen lähikäsite osallistuva journalismi. Sateenkaarimedit antavat kansalaisjournalismille uudet kasvot ja kertovat siitä, että muiden kuin ammattijournalistien tekemät mediat voivat olla paljon muuta kuin vihapuhetta ja vain omille puhumista. Tämän kehittämistyön kautta voidaan tarkastella näitä toimintoja yhteiskuntaa ja osallistumista vahvistavina tekoina.

Toivon, että tämä kehittämistyö voi toimia keskustelunavauksena journalismin uusista osallistuvista haasteista ja kansalaisjournalismista julkisten resurssien tuottajana. Tällä tutkimuksellisella kehittämistyöllä on identiteettejä vahvistavaa merkitystä itsensä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin identifioiville ihmisille, sateenkaariyhteisöille ja sateenkaarimedioiden parissa toimiville.

Olen sitoutunut turvallisen tilan ja keskustelun rakentamiseen kaikessa tämän kehittämistyöhön liittyvissä toiminnoissa. Tämä tarkoittaa syyttämisen, olettamisen ja vihapuheen sijaan rakentavaa kysymistä, pohtimista ja tutkimista.

Tässä kehittämistyössä tarkastelun kohteeksi nousivat nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja media Kehräjä, jotka aloittivat julkaisutoimintansa vuosina 2019–2020. Mukana on myös We Speak Gay-verkkotoimija, joka valmistelee sateenkaarevaa aikakauslehteä. Varhemmin toimintansa aloittaneet verkkoalusta Ranneliike ja QX.fi-sivusto eivät ole varsinaisen tarkastelun kohteena.

Tämä opinnäytetyö on toimintatutkimus, jossa tuotin Helsinki Pride 2022-viikolle yhdessä sateenkaariyhteisöihin kuuluvien toimijoiden kanssa kolme tapahtumaa. Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -otsikolla järjestetty julkinen keskustelu, Sinulle on postia -postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamistyöpaja ja esitys toteutuivat osana virallista Helsinki Pride 2022 -ohjelmaa.

Sateenkaarimedit poikkeavat tarkemmin katsottuna merkittävästi toisistaan. Nettijulkaisu Pilke sekä verkkolehti ja media Kehräjä ovat journalistisia sateenkaarimedioita, jotka noudattavat Julkisen sanan neuvoston (JSN) ohjeita. Molemmilla medioilla on päätoimittajat ja toimituskunnat. Verkkomedia Näkymä on tämän kehittämistyön medioista selkeimmin perinteisestä journalismista poikkeava media, joka pyrkii mahdollistamaan koko sateenkaaren julkaisualustan ilman journalististen

medioiden toimituksellista seulaa. Verkkomedia Näkymässä sateenkaarevien ihmisten osallistumista, kirjoittamista ja ääneen pääsyä fasilitoidaan.

Tutkimuskysymykset ovat:

K1 Millaisia ovat uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimedit. Kuka niitä tekee ja kenelle?

K2 Miten sateenkaarimedioiden tekijät hahmottavat niiden tehtävän ja erityisluonteen suhteessa sateenkaariyhteisöihin ja journalismiin? Kuinka innokkaita sateenkaariyhteisöjen jäsenet ovat tuottamaan ja toteuttamaan luovaa ilmaisua tekstin ja kuvan keinoin?

K3 Mitä tulevaisuuden aloitteita ja tavoitteita uusien suomalaisten sateenkaarimedioiden tekijät haluavat asettaa itselleen ja sateenkaariyhteisöille?

2. Teoreettinen viitekehys

Tämän kehittämistyön teoreettinen viitekehys on sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen digitaalinen kansalaisjournalismi. Kehittämistyön ilmiöt liittyvät median murrokseen, media-alustojen digitalisointumiseen ja passiivisen yleisön uuteen aktiiviseen rooliin sekä konkreettisesti sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin itsensä identifioivien tekijöiden medioihin.

Innovatiivista journalismia tutkineen David Nordforsin (2019) mukaan media ja journalismi ovat eronneet toisistaan. ”On mediaa eli tuotanto- ja jakelukoneistoja sekä journalismia eli sisältöä. Nordforsin mukaan internet murentaa tämän kytkennän sillä kuka tahansa voi tuottaa sisältöjä verkkoon ilman suuria pääomia, jotka on sidottu tuotantoon ja jakeluun. Verkko on täynnä hyviä julkaisualustoja.”(Nordfors 2019.)

Kehittämistyön viitekehysten jäsentelyssä avaan aluksi keskeiset sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin ja kansalaisjournalismiin liittyvät käsitteet ja sen jälkeen sovellan Risto Kuneliuksen (Kunelius 2000, 1-24) ajatusta hyvän journalismin nelijaosta; tiedonvälitys, tarinoiden kertominen, julkinen keskustelu ja julkisen toiminnan resurssi.

Tässä kehittämistyössä puhutaan kollektiivikäsitteenä sateenkaarimedioista, kun puhutaan journalismista tai kansalaisjournalismista, jota tekevät erilaiset tekijät, jotka identifioivat itsensä sateenkaareviin tai queer yhteisöihin. Sateenkaarimediaa ovat myös sateenkaarevien tekijöiden käyttämät julkaisualustat ja välineet.

Harri Mantilan (1996) mukaan media on englannin kielestä suomeen siirtynyt kollektiivikäsite, joka sulkee sisäänsä kaikki joukkoviestinnän muodot painetusta sanasta audiovisuaalisiin viestimiin. Mantila näkee sanan suomalaisessa nykykäytössä epäselvyyden siinä, käsitetäänkö media yksiköksi vai monikoksi tai kollektiivikäsitteeksi, joka sisältää koko joukkoviestinnän tekijöineen ja välineineen. Suomen kielessä käytetään varsin yleisesti mediaa tarkoittamassa joukkotiedotusta kokonaisuutena.

Mantilan (1996) mukaan silloin kun mediaa käytetään laajasti tarkoittamassa joukkoviestinnän kanavaa, se on usein korvattavissa monikkomuotoisilla sanoilla viestimet tai tiedotusvälineet. Mantila sisällyttää mediaan kuuluvaksi edellisen lisäksi kolme sellaista lisämerkitystä, joita viestin ja tiedotusväline eivät monikollisinaan sisällä. Mantilan mukaan median merkityspiirteisiin kuuluvat vielä abstraktisuus, julkisuus ja dynaamisuus.

Terho Itkosen ja Sari Maamiehen (2012) Kielioppaan mukaan mediaa parempi olisi käyttää viestin sanaa. Vaikka Itkonen ja Maamies suosittavat toista, olen tässä kehittämistyössä päätenyt

käyttämään media-sanaa, koska kehittämistyössä tutkitut mediat käyttävät itsestään sateenkaari-media-sanaa.

Tämä kehittämistyö tarkastelee sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen yhteisöjä. Seta on erilaisten sateenkaarijärjestöjen ja yhteisöjen kattojärjestö.

Heikki Lehtosen (2022) mukaan yhteisö-käsite on hyvin laaja. ”Se voi tarkoittaa koko ihmiskuntaa tai muutaman ihmisen joukkoa. Sen laajuus voi vaihdella maapallosta ruokakuntaan. Yleisimmillään yhteisö viittaa ihmisten välisen vuorovaikutuksen tapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai siihen, mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä. Yhteisöjä voidaan luokitella niiden tavoitteiden (esim. hoitoyhteisöt) ja vuorovaikutuksen luonteen (esim. aatteelliset yhteisöt) mukaan”.

Kielitoimiston sanakirjan (2023) mukaan yhteisö on elämänmuodon, taloudellisten t. aatteellisten päämäärien tms. perusteella kokonaisuuden muodostava ihmisryhmä t. yhteenliittymä.

Kaikki yhteisöt, jotka identifioivat itsensä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin eivät ole Setan jäseniä. Setalla on 34 jäsenjärjestöä. Osa jäsenjärjestöistä toimii rekisteröityinä yhdistyksinä valtakunnallisesti ja osa paikallisella tasolla.

Lehtosen (2022) mukaan yhdistys on sopimussuhteisiin nojaava inhimillisten subjektien yhteenliittymä. Yhdistykset ovat Lehtosen mukaan modernissa yhteiskunnassa yhtä tärkeitä inhimillisen toiminnan yhteenliittymiä kuin yhteisöt olivat esimoderneissa yhteiskunnissa.

Lehtosen (2022) mukaan yhdistys on kapitalistisen vuorovaikutuksen ja yhteistoiminnan muoto. Lehtonen näkee, että ”yhdistyksen toiminnan oikeuden perusta ei ole yhteisöllinen vaan ”kansalaisyhteiskunnallinen”: toiminnan perustana ovat oikeusvaltion takaamat yksilöiden oikeudet, joihin verrattuna yhdistyksen oikeudet voivat olla mitättömät”.

Tässä kehittämistyössä käytetään sateenkaariyhteisöistä puhuttaessa monikkoa (yhteisöt) kuvaamaan käsitteen laaja-alaisuutta ja inklusiivisuutta.

2.1. LHBTUQA+

Seta on suomalainen vuonna 1974 perustettu ihmisoikeus ja -kansalaisjärjestö, jonka tavoitteena on, että kaikki voisivat elää yhdenvertaisina riippumatta seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta. Seta tuottaa palveluja mm. journalisteille ja muille yhteiskunnallisille toimijoille. Setan yksi verkkopalvelu on sateenkaarisanasto -verkkosivusto. Sateenkaarisanaston mukaan kirjainyhdistelmä lhbtqi tai hlbtqi viittaa sekä seksuaali- että

sukupuolivähemmistöihin: lesbot, homot, bi-ihmiset, transihmiset, intersukupuoliset ja queerit. Kirjainlyhenteestä on eri versioita riippuen siitä, mihin ryhmiin halutaan viitata.

Tässä kehittämistyössä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä käytetään pitkää, inklusiivisempaa kirjainlyhennelmää LHBTIQA+ tai puhutaan sateenkaari-ihmisistä, sateenkaariryhteisöistä ja sateenkaarimedioista.

Lyhenne LHBTIQA+ tulee sanoista L=lesbo, H=homo, B=bi, T=transihminen ja /tai transsukupuolinen, I=interseksuaalinen ja/tai intersukupuolinen, Q=queer ja/tai sukupuoltaan ja seksuaalisuuttaan kyseenalaistava (questioning), A=aseksuaalinen ja/tai sateenkaaren kanssa yhteistyötä tekevät, liittolaiset += erilaiset sukupuoli- ja seksuaali-identiteetit ja suuntautumiset, joita ei vielä ole kirjaimellisessa lyhenteessä.

Setan sateenkaarisanan mukaan ”queer on poliittinen ja usein akateeminen näkökulma sekä ajattelumalli, joka kyseenalaistaa yhteiskunnan sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä normeja. Queer voi olla myös identiteetti, joka tarkoittaa, ettei ihminen halua määrittää omaa seksuaalista suuntautumistaan tai sukupuoltaan. Käsite ei ole neutraali, vaan se voidaan kokea myös loukkaavana.” (Seta, 2023.)

2.2. Sateenkaari

Tänään suomalaisessa julkisessa keskustelussa puhutaan lähes poikkeuksetta sateenkaari-ihmisistä, sateenkaariryhteisöistä tai sateenkaarimedioista, kun halutaan viitata sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin.

Sateenkaaresta tuli symbolinen tunnus, kun yhdysvaltalainen taiteilija Gilbert Baker (2019, 1–50) suunnitteli San Franciscon Pride tapahtumaan vuonna 1978, sateenkaariryhteisöjen tunnetuimman tunnuksen ja tänään maailmanlaajuisesti tunnetun, sateenkaarilipun. Bakerin (2019, 1–50) mukaan sateenkaarilipun tekeminen tarkoitti uutta yksilöllistä, kollektiivista ja ihmisten heimoihin asti ulottuvaa vallankumouksellisuutta. Baker kertoo saaneensa idean sateenkaarilipusta enkelin siivet selässä ja tanssiessaan alkuperäiskansojen musiikin tahdissa. Lipussa pinkki (vaaleanpunainen) symboloi seksiä, punainen elämää, oranssi parantavaa voimaa, keltainen aurinkoa, vihreä luontoa, turkoosi (sinivihreä) magiaa, sininen levollisuutta, purppura (violetti) henkisyttä. Baker ja hänen yli kolmekymmenhenkinen työryhmänsä värjäsi, leikkasi ja ompeli käsin (hienosta musliinikankaasta) kaksi lähes kymmenen metriä pitkää sateenkaarilippua. Myöhemmin Baker on luonut erilaisia versioita sateenkaarilipuista moniin eri tapahtumiin. (Kts. esim. Baker 2019 ja Campbell 2019.)

Ennen sateenkaarilippua LHBTIQ+ -yhteisöt kuvasivat itseään mm. vaaleanpunaisella kolmiolla, jonka historia on natsi-Saksassa, jossa sillä merkittiin keskitysleireillä vangittuja homoseksuaaleja. (esim. Campbell 2019 ja United States Holocaust Memorial Museum)

Verkkolehti ja media Kehräjä käyttää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä lyhennettä LHBTIQ+. Verkkolehti ja media Kehräjän toimitussihteeri Emilia Soramäki kertoi Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa Helsinki Pride 2022 -tapahtumassa, että puhuu mielellään sateenkaaresta, koska se on Soramäen mukaan Suomen kontekstissa hyödyllinen sana ja sitä on seksuaalisuuden ja sukupuolisuuden kirjainyhdistelmiä (LHBTIQ+) turvallisempi käyttää. Soramäen mukaan sateenkaari- tai queermedia tarkoittavat samaa asiaa.

2.3. Kansalaisjournalismi

Suomessa sateenkaarevaa kansalaisjournalismia on syntynyt verkkoon tasatahdissa globaalien digitaalisten uusien julkaisualustojen yleistyessä. Suomalaiset sateenkaariprinttijulkaisut ovat ongelmoineet toimintansa kannattavuuden ja yleisösuhteen kanssa ja lopettaneet ilmestymisensä monen muun printtijulkaisun kanssa samoihin aikoihin. Viimeinen painettu sateenkaareva julkaisu Normihomolehti (NHL) lopetti ilmestymisen vuonna 2014.

Jay Rosenin (1999) mukaan kansalaisjournalismia (citizen journalism, public journalism tai community journalism) on se, kun ”aiemmin yleisönä olleet ihmiset, alkavat käyttää lehdistön ja median työkaluja ja viestivät toisilleen”.

Rosen on yksi tunnetuimpia kansalaisjournalismin (public journalism) tutkijoita ja Public Journalism lives! pamfletin kirjoittajia. Rosen kirjoitti kansalaisjournalistisen manifestin Knight säätiön tuella yhdessä Davis Merrittin kanssa. Molempia, Rosenia ja Merrittiä pidetään kansalaisjournalismin käsitteen luojina.

Chris Petersin ja Tamara Witschgen (2015, 20) mukaan median murroksessa on kysymys journalismin yhteiskunnallisesta roolista ja institutionaalisesta paikasta sekä yleisön odotuksista demokratiasta, julkisesta keskustelusta ja kansalaisuudesta. Siirtyminen perinteisistä joukkotiedotusvälineiden massalehdistöstä hybridiverkottuneempaan digitaaliseen uuteen mediaekologiaan herättää uudelle journalismille monia kysymyksiä myös yleisön ja journalististen instituutioiden välisestä suhteesta.

Juha Suorannan ja Sanna Ryytäsen (2016, 327) mukaan kirjan, sanomalehden ja koulun rinnalle on syntynyt internetin ”vapauden valtakunta”.

Rosen (1999) puhuu journalismin uusista muodoista englanniksi termillä public journalism (public – julkinen), jotkut käyttävät samasta asiasta termiä civic journalism (civic – kansalainen) ja jotkut community journalism (community – yhteisö). Rosenin mukaan ei ollut merkityksellistä millä termillä uudistuvaa journalismia kutsuttiin. Rosenin (1999) mukaan uudistuvalla yhdysvaltalaisella journalismilla oli tarkoitus uudistaa lehdistön työtä niin, että se tuki terveempää julkista ilmapiiriä ja ihmisten osallistumisen kautta demokratiakin näyttäytyisi mahdolliselta.

Esa Väliiverosen (2011, 13–31) mukaan kansalaisjournalismi tarkoittaa ”tavallisten kansalaisten tekemää uutisointia ja keskustelua aiheen tiimoilta”. Väliiverosen mukaan internetin myötä myös käsitys siitä, että journalismista kannattaisi maksaa on rapautunut ja perinteistä, ammattimaista journalismia haastavat nyt tavalliset kansalaiset, bloggarit ja verkkoyhteisöt.

Laura Ahvan (2018) mukaan ”journalismi on viime vuosikymmeninä avautunut myös sellaisille toimijoille, jotka eivät tee uutisia tai muita journalistisia esityksiä ammatikseen”. Kansalaisten mahdollisuudet osallistua journalismin tekemiseen, jakamiseen ja tulkitsemiseen ovat lisääntyneet etenkin digitalisoitumisen vuoksi (Barnes 2016), sillä uudet teknologiat ovat tehneet helpommaksi esimerkiksi valokuvien ottamisen ja lähettämisen, yleisön ja toimittajien välisen yhteydenpidon ja reaaliaikaisen kommentoinnin.

Petersin ja Witschgen (2015, 20) mukaan demokraattisia johdannaiskäsitteitä, kuten osallistumista, vuorovaikutusta ja avoimuutta, kannatetaan yhä enemmän ammattimaisessa journalismissa ja uuteen digitaaliseen journalismiin yhdistetään usein erilaisia käyttäjäpohjaisia aloitteita.

Ahvan (2018) mukaan ”osallistuvalla journalismilla (participatory journalism) tarkoitetaan yhteistoiminnallista julkaisutoimintaa, joka nojaa oleellisin osin ei-journalisteihin ja jossa nämä osallistujat pääsevät omalla toiminnallaan vaikuttamaan julkaisuprosessin ja sitä kautta julkisuuteen”.

Ahvan (2018) mukaan osallistumista on journalismin tutkimuksen kentällä tutkittu etenkin osallistuvan journalismin (”participatory journalism”, ks. Singer ym. 2011) käsitteen kautta. Oxfordin sosiaalisen median sanakirja määrittelee osallistuvan journalismin sellaiseksi yhteistoiminnalliseksi journalismin muodoksi, jossa amatöörit ovat aktiivisesti mukana keräämässä, raportoimassa, analysoimassa tai jakamassa uutisia, informaatiota tai kuvallista materiaalia (Chandler & Munday 2016).

Kansalaisjournalismia Suomessa 2020-luvulla on tarkasteltu maallisen- ja osallistuvan median, öyhökratian ja vastuullisuusviestinnän näkökulmista. Esimerkiksi Katleena Kortesus käyttää kirjassaan Journalismin kuolema ei-journalistisista toimijoista nimitystä maallikkomedia. Kortesuson mukaan ”maallikkomediaa ovat Julkisen sanan neuvoston (JSN) ulkopuolinen media, jota tekevät ei-journalistit”. (Kortesus 2022, 130–132.)

Tässä kehittämistyössä tutkittujen sateenkaarimedioiden ja Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaari-mediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelun (Hatakka, Metsikkö, Medina, Soramäki & Väisänen 2022) mukaan erilaiset sosiaalisen median alustat vaikuttavat ja käyttävät valtaa vaikkakin toimivat marginaalissa. Johannes Koponen, Minea Koskinen ja Jussi Pullinen (2022) käyttävät sosiaalisen median vallankäytöstä nimeä öyhökratia - ”öyhökratia on järjestelmä, jossa tiedonvälittäjiä ja vallankäyttäjiä on kaikkialla”. (Koponen, Koskinen & Pullinen 2022, 7-21) Termillä kuvataan niitä mekanismeja, joilla kuva todellisuudesta syntyy 2020-luvun alun Suomessa.

Koposen, Koskisen ja Pullisen (2022) termi öyhökratia, vallankäytön järjestelmänä leimaa kansalaisjournalistista tai ei-journalistien tekemää toimintaa 2020-luvulla Suomessa. Muutos aikaisempaan on iso: ennen tiedonvälityksestä vastasivat pääasiassa toimittajat ja päätöksistä vaaleilla valitut poliitikot. 2020-luvun alussa nämä vallan keskittymät ovat saaneet rinnalleen hajautetun vallankäytön järjestelmän. (emt. 20229

Rajalinjat aktivistien, toimittajien, vaikuttajien, asiantuntijoiden ja päättäjien välillä muuttuvat epäselvimmiksi, kun kaikilla on mahdollisuus jakaa ja luoda sisältöjä ja vaikuttaa puhumalla – tai öyhöttämällä – merkityskamppailuihin (Koponen, Koskinen ja Pullinen 2022, 213).

2.4. Tiedonvälitys

Risto Kuneliuksen (2000, 3) mukaan yhteiskuntaa esittäviä laitoksia on karkeasti kahdenlaisia: tietäviä ja edustavia. Tietävät laitokset – esimerkiksi asiantuntijaorganisaatiot – perustavat auktoriteettinsa siihen, että ne esittävät jollain tavalla edustavia käsityksiä todellisuudesta, ja näiden edustavien käsitysten rajaamaan maastoon sijoittuu myös totuus.

Kuneliuksen (2000, 3) mukaan ”journalismi on noin viimeisen sadan vuoden ajan rakentanut omaa asemaansa yhteiskunnallisten instituutioiden joukossa vetoamalla rooliinsa tiedon välittäjänä. Näin se on rakentanut suhdettaan niin yleisöön, jolle tarjotaan tietoa, kuin muihin yhteiskunnallisiin laitoksiin, joilta halutaan tietoa ja joita haastetaan tiedolla”.

Esa Väliwerrosen (2011, 21) mukaan internet on haastanut sanomalehdistön ja muut perinteiset uutismediat monella tapaa, niin taloudellisesti, journalismin sisältöjen kuin yleisösuhteenkin kannalta. Taloudellisesti internetin ilmaistarjonta uhkaa murtaa journalismin perinteisen rahoituspohjan. Sisällöllisesti internet on kiristänyt medioiden välistä kilpailua ja muuttanut journalismin online-uutistuotannoksi. Yleisösuhteen kannalta internet tarjoaa uusia mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja alhaaltapäin nousevaan kansalaisjournalismiin. Internet on monella tapaa ylivertainen julkaisupaikka. Julkaisemisen ja levittämisen kustannukset ovat murto-osa vaikkapa sanomalehteen tai televisioon verrattuna, julkaiseminen on nopeaa ja internetissä julkaistu aineisto on saatavilla maailmanlaajuisesti.

1990-luvulla samaan aikaan kun perinteinen valtamedia; sanomalehdet, aikakauslehdet, radio ja televisio ovat joutuneet sopeutumaan digitaalisten julkaisualustojen haasteeseen, ovat ennen passiiviset medioiden lukijat alkaneet itse tuottaa sisältöä digitaalisille alustoille.

Johanna Jääsaaren (2015, 66–86) mukaan viime aikoina huomiota on saanut myös kysymys internetin hallinnan yksityistyminen eli globaalien yritysten lisääntyneestä vaikutusvallasta internetin hallinnassa.

2.5. Tarinoiden kertominen

Kuneliuksen (2000, 6) mukaan journalismi on enemmän kuin pelkkien tietojen tai tosiasioiden välittämistä – tarinoiden kertomista. Kuneliuksen mukaan toimittajakunnassa tarinointia ajatellaan ainakin kahdella tavalla. Ensinnäkin niin, että hyvä juttu on paitsi tiedoiltaan (sisällöltään) painava ja tärkeä, myös tyyliältään toimiva, hyvin kirjoitettu (hyvä juttu). Toiseksi journalistit ajattelevat usein niin, että yleisesti merkittävien uutisten lisäksi journalismi kertoo pysäyttäviä, koskettavia, inhimillisiä ja tunteisiin vetoavia tarinoita. Tarinoiden kautta kuva todellisuudesta täydentyy, tietojen rinnalle tulevat yksittäiset tapaukset, ihmisten omat, subjektiiviset ja yksilölliset kokemukset. (Kunelius 2006)

Väliverrosen mukaan (2011, 14) ”kansalaisjournalismi (citizen journalism) ei puhu tosiasioita, tuottaa uutisia, keskustelua ja kommentteja ilman ammattimaisen journalismin etäisyyttä ja virallisuutta. Entisistä median kuluttajista on tullut aktiivisia sisällöntuottajia”.

2.6. Julkinen keskustelu

Peters ja Witschge (2015, 20–34) esittävät, että digitaalinen journalismi osallistaa enemmän yleisöjä kuin kansalaisia. Petersin ja Witschgen mukaan lukijasuhde voi olla kunnossa, mutta suurempana haasteena onkin yhteiskuntasuhde ja osallistuvan journalismin tulkinta mahdollisuutena vaikuttaa julkaistaviin juttuihin.

Demokratia on yksi keskeinen näkökulma journalismin analysoinnissa, arvioinnissa ja kritiikissä. Petersin ja Witschgen (2015, 20) mukaan demokratia ei ole digitaalisen journalismin uuden aallon päätavoite. Petersin ja Witschgen mukaan merkittävämpää on se mitä demokratia tarkoittaa journalismissa ja erilaisissa journalistisissa toimissa kuin se, miten journalismia olisi käytetty demokratian edistämiseksi.

Rosenin (1999, 2–5) mukaan kansalaisjournalismi-liikkeessä vaikuttaneet toimittajat Yhdysvalloissa kokivat olevansa osa yhteiskunnallista ongelmaa, jonka he halusivat ratkaista ja siksi he käynnistivät julkista keskustelua ja kysyivät itseltään, mikä heidän omassa ammatillisessa

tekemisessään samoin kuin yhteiskunnassa ja vallitsevassa journalismissa oli vialla tai ei toiminut ja tietämättä tarkasti mitä tuli muuttaa, alkoivat lukea ja opiskella kansalaisuuden, demokratian ja yhteisöllisen elämän kysymyksiä.

Kuneliuksen (2000, 11) mukaan siinä missä tarinankerronta täydentää journalismin todellisuuskuvaa tuomalla mukaan inhimilliseen kokemukseen ulottuvuuden, keskustelun raportoiminen tuo tosiasioiden keitokseen yksilöllisten mielipiteiden mausteen. Mutta journalismin omakuvaan liittyvän näkemyksen mukaan tiedonvälitys tuottaa keskustelua, uutiset herättävät puheenaiheita.

Journalismin yhteydessä osallistumisessa on kyse siitä, että kansalaiset saavat mahdollisuuden vaikuttaa julkaistavaan journalismiin. Lisää merkittävyyttä osallistuminen journalismin kohdalla saa siitä, että journalismi avaa väylän julkisuuteen: se on reitti yhteiskunnalliselle ja poliittiselle vaikuttamiselle. Osallistuminen voi siten journalismissa saada eri ilmenemismuotoja, kohdistua julkaisemisen eri vaiheisiin ja toimintoihin tai jopa journalismin yli, esimerkiksi politiikkaan, kulttuurikentälle, työelämään tai omaan yhteisöön. (Ahva 2018.)

Kansalaisjournalismi-liikkeessä Yhdysvalloissa mukana olleet toimittajat kokivat vahvasti saavansa toimittajana toimimisen valtuutuksen siksi, että olivat tasavertaisia kansalaisia. Journalistinen ammattikunnia tarkoitti liikkeen toimittajille sitoutumista kansalaisten ja julkisen näkökulmaan. Rosenin (1999, 1–16) mukaan uudistuvan journalismin tulisi mahdollistaa julkista keskustelua, osallistaa ja kutsua kansalaisaktivismiin sekä ohjata ongelmien ratkaisuun. Tällainen journalistinen toiminta vahvistaisi demokratiaa ja journalismi voisi kansalaisjournalismin ja yhteisöllisyyden kautta vahvistaa myös omaa uskottavuuttaan.

Rosenin (1999, 299) mukaan kansalaisjournalismin ajatuksen omaksuvat toimittajat ajattelivat, että demokratia ja kansalaiselämä ovat jokapäiväinen asia ja kaikkien asia, jossa toimittajan tuli olla osallinen. Rosenin mukaan demokratia kansalaisjournalismin näkökulmasta oli oppimiskokemus kaikille osapuolille; kansalaisille, päätöksentekijöille, medialle ja markkinoille.

Rosen (1999, 4–7) kuvaa tekemistä yhdysvaltalaiseksi journalismin rakennustyömaaksi. Vuonna 1993 Rosenin käynnistämän toiminnan seurauksena alettiin laajemminkin yhdysvaltalaisessa mediassa puhua journalismin erilaisista uusista muodoista ja kansalaisjournalismista. Rosenin mukaan puhuttiin kansalaisjournalismin liikkeestä (public journalism movement) jolla raivattiin tilaa toisenlaisille journalismin muodoille, jotka olivat viritetty enemmän sairaan demokratian tarpeisiin kuin nöyriin journalismin ammatillisiin sääntöihin. Kansalaisjournalismi-liikkeen vastustajat, olivat merkittävä joukko mediaeliittä, jotka loivat tilanteen, jossa journalismin keskus ja sen marginaalit saattoivat kohdata ja haastaa toisensa.

Rosenin mukaan ”journalismi ei ole tiedettä eikä bisnestä, ja journalistit ovat yleistä etua palvelevia vakavia ihmisiä ja journalismilta odotetaan, että sen individualistiset käytännöt ja koko toiminta vahvistaisi julkista yhteisöä ja palvelisivat yleistä hyvinvointia - ei kilpailun näkymättömän käden kautta, vaan suoraan, journalismin tekojen kautta” (Rosen 1999).

2.7. Julkisen toiminnan resurssi

Journalismi julkisena resurssina haastaa ymmärtämään osaamisen julkisena ja kollektiivisena pääomana, voimavarana ja resurssina. Journalistinen osallistuminen on kuin elävä kaikille saavutettava kirjasto, jota yhteiskunnan eri toimijat voivat ottaa käyttöön ja täydentää.

Kuneliuksen (Kunelius, 2000,16) mukaan ”journalismi on julkisen toiminnan resurssi”. Journalismin tutkimuksen osaksi tulisi ottaa julkisesti näkyvä arvio siitä millaisiin päämääriin tutkimuksessa ja journalismissa (ja sen ajamissa intresseissä) sitoudutaan.

Ari Heinosen ja David Domingon (2011,71) mukaan ”vaihtoehtolehdistö, yhteisöradiokokeilut, niin kutsuttu uusi journalismi 1960-luvulla ja erilaiset kansalaisjournalismiprojektit ovat pyrkineet monipuolistamaan julkista viestintää kansalaisyhteiskunnan äänillä”.

2.8. Journalismi taiteellisena ilmaisuna

Stijn Posteman ja Mark Deuzen (2018) mukaan ”nykyjournalismin selittämiseksi journalismi on ymmärrettävä luovana alana, joka sisältää joskus monimutkaisia taiteellisia prosesseja ja interventiota”. Journalismi on aina lainannut taiteelta ja yhdistänyt luovia journalistisia genrejä, kuten valokuvausta, lyhyitä videoita, ääntä, graafista suunnittelua ja tekstiä. Journalismi näyttää samantyyppiseltä kuin muut luovat alat ja erityisesti taiteet. (Posteman & Deuze, 2018.)

Taiteilla Posteman ja Deuze (2020) tarkoittavat tiettyjä taiteellisia genrejä kuten kirjallisuus, teatteri, elokuvat, videopelit, sarjakuvat, valokuvaus, maalaus, kuvanveisto, muotoilu, arkkitehtuuri, musiikki ja tanssi. Näistä "vakiintuneiksi" journalismin genrejä ovat elokuva (mukaan lukien dokumentti, tv, radio), valokuvaus, muotoilu (uutisgrafiikka) ja kirjallisuus (kirjallisuusjournalismi), koska näillä kaikilla on omat maailmanlaajuiset konferenssinsa, palkintoelimet, aktiiviset verkko-yhteisöt, laajat kirjakoelmat, omistetut akateemiset opinnot, ja niitä opetetaan erityisesti journalismikouluissa.

Posteman ja Deuzen (2020) mukaan taiteellisten genrejen jatkuva sekoittuminen, joka toteutuu maalauksen, graafisen suunnittelun, runouden, kirjallisuuden, valokuvauksen, elokuvan, pelien, sarjakuvien, teatterin, arkkitehtuurin, musiikin ja tanssin kautta, viittaa siihen, että taiteet ovat aina olleet osa journalismia. Sekä taiteellisena että journalistisena arvostettujen (ja palkittujen) tuotantojen ja palveluiden runsaus osoittaa, että taiteellista työtä ja tuotoksia voidaan pitää osaksi nykypäivän uutisteollisuutta. Lisäksi lukuisat alustat, joiden kautta

journalistinen tuotos ja toiminta tuotetaan ja levitetään, vaativat aikaisempaa kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa journalismiin.

Median murros ja digitalisaatio ovat lisänneet journalistisen ilmaisun vaihtoehtoja. Toimittajilla on uusia aikaisempaa visuaalisempia ja eri medioita yhdisteleviä mahdollisuuksia olla luovempia ja innovatiivisempia. Näin tehdessään toimittajat tekevät usein taiteellisia päätöksiä ja soveltavat taiteellisen alan tuotantoprosesseja journalistisessa työssään. ”Toimittajat löytävät itsensä perinteisen toimittajan roolin lisäksi useista uusista rooleista esimerkiksi kuraattoreina, tulkkeina, järkeistäjinä, yrittäjinä, innovaattoreina, suunnittelijoina sekä useita medioita yhdistävinä tarinankertojina. Medioiden alustat ja kanavat ovat myös jatkuvassa muutoksessa”. (Postema & Deuze 2018.)

Posteman ja Deuzen (2020) mukaan journalismi taiteellisena käytäntönä vie journalismin takaisin sen alkuperäisille juurille.

2.9. Blogit ja digitaalisuus

Verkkoblogit yleistyivät vuoden 2000 tietämällä yksinkertaisten ja ilmaisten webpohjaisten blogiohjelmien ilmaannuttua.

Heinosen ja Domingon (2011) mukaan ”kansalaisblogeja julkaisevat medioista riippumattomat kansalaiset, jotka toimivat median kommentoijina, asiantuntijoina, kirjoittajina tai amatöörireporttereina. Yleisöblogeja julkaistaan vakiintuneen median suojissa, mutta niiden sisällön tuottavat yleisöt”.

Kansalaisjournalistiset hankkeet voivat synnyttää yleisöblogeja ja verkkojulkaisuja. Journalistiblogit ovat keino journalisteille ottaa haltuun lisävapauksia, joita perinteinen media ei tarjoa. Journalistit ja asiantuntijat voivat esittää Heinosen ja Domingon mukaan blogeissa enemmän tulkintoja ja mielipiteitä kuin mihin valtavirtamedian periaatteet useinkaan antavat myöten. Mediablogeja ovat valtamedian vakinaisten toimittajien tai valikoidusti kutsuttujen vieraiden ylläpitämät toimitukselliset sisällöt. Usein mediablogeissa toimituksellinen valvonta tai tyylivaatteet eivät välttämättä ole yhtä tiukat kuin uutissivuilla, mutta tavanomaisesti esimiestoimittajat jollain tavalla valvovat mediablogien sisältöjä. Heinosen ja Domingon (2011,71–87) mukaan osallistavalle journalismille on myös liike-taloudellisia perusteluja; yleisön osallistuminen journalismin tekemiseen ja siitä keskustelemiseen mahdollistaa kiinteiden yleisösuhteiden luomisen.

Väliverrosen (2011) mukaan ”journalismi luo kuvitteellista yhteisyyttä, mielikuvaa siitä, että emme ole vain yksilöitä vaan kuulumme laajempaan yhteisöön ja meillä on yhteisiä ongelmia ratkottavina”.

Kuka tahansa voi tänään kirjoittaa verkkoon ja luoda oman alustan esimerkiksi blogin. Heinonen ja Domingo (2011,85) pitävät blogeja merkityksellisenä ilmiönä journalismin tutkimukselle ja

käytännölle paitsi uutena verkkoviestinnän lajina myös erityisesti journalismin muutoksen näkökulmasta. Perinteinen ammattilaisjournalismi on saanut kansalaisjournalismista rinnakkaisen toimijan.

Väliverrosen (2011, 21) mukaan yleisösuhteen kannalta internet tarjoaa uusia mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja alhaalta päin nousevaan kansalaisjournalismiin. Perinteiset mediat ovat joutuneet yleisösuhteensakin takia reagoimaan internetin tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Vesa Ilmarisen ja Kai Koskelan (2015,13) mukaan ”digitalisaatio on aikakautemme suurin muutosvoima”. Se muuttaa radikaalisti ihmisten tapaa hankkia informaatiota, ostaa tuotteita, kuluttaa palveluja, hoitaa asioitaan, jakaa kokemuksiaan ja olla vuorovaikutuksissa muiden kanssa. Se sekoittaa yritysten kilpailuympäristöä ja murtaa perinteisiä toimialarajoja. Se pakottaa yrityksiä uudistamaan toimintatapojaan ja osaamistaan. Se synnyttää uusia voittajia ja häviäjiä. Digitalisaatio koskettaa jokaista yritystä toimialasta riippumatta.

Digitalisaatio on tuonut mukanaan myös sosiaalisen median vaikutukset journalismiin. Sisällön luominen ja julkaiseminen liittyy olennaisesti journalismiin ja sosiaalinen media on tuonut tähän uusia alustoja. Perinteinen journalismi pohjautuu virallisiin lähteisiin, joilla on arvovaltaa. Väliverrosen (2011) mukaan kansalaisjournalismissa lähteenä voi toimia kuka tahansa.

Petersin ja Witschgen (2015, 20) mukaan osallistumisen mahdollisuuksia löytyy vakiintuneita uutiskanavia enemmän marginaalisista medioista ja mediamurroksen tarjoama osallistumismahdollisuus on jossain määrin rajallista sekä mahdollisuudet osallistua ovat erittäin yksilöllisiä.

Sateenkaarimediat eivät tee poikkeusta vallan ja verkkoalustojen käytön muutoksessa. Omalle kohderyhmälle, yleisölle ja kannattajille puhuminen on aina ollut poliittisen retoriikan keino. Taitavan ja vaikuttavan puhujan tunnistaa usein siitä, miten puhuja tuntee yleisönsä ja osaa puhutella kohderyhmäänsä. Koposen, Koskisen ja Pullisen mukaan öyhökraattinen journalismi on omille puhumista, jonka tavoitteena ei ole oppiminen, ajattelun laajentaminen tai eri tavalla ajattelevien kohtaaminen. (Koponen, Koskinen & Pullinen 2022, 239)

Mikä tahansa uutinen voi öyhökraatiassa olla valeutinen ja jonkun arkinen höpötys voi olla toiselle vihapuhetta koska öyhökraattinen digitaalinen keskustelu jättää kaikuja, jotka tavoittavat alkupeleistä laajempaa yleisöä. Mediatutkija Danah Boyd kuvaa samaa ilmiötä eli somesisältöjen paikasta toiseen kulkemista, asiayhteyden eli kontekstin romahtamiseksi. (Koponen, Koskinen & Pullinen 2022,153, 234).

3. Tutkimus- ja kehittämismenetelmät

3.1. Kolme tutkimuskohdetta; julkinen keskustelu, postitaidenäyttely ja kirjoittamisen työpaja

Tämä kehittämistyö tutkii uusia suomenkielisiä digitaalisia sateenkaarimedioita. Työn tavoitteena on järjestää Helsinki Pride 2022 -tapahtumaan kolme tilaisuutta: Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu, Sinulle on postia - postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpaja ja esitys.

Kehittämistyön tavoitteena on kolmen Helsinki Pride 2022 -tapahtuman kautta osallistaa sateenkaariyhteisöjä ja sateenkaarimedioita hahmottamaan yhteisöjen ja medioiden kehittämistä sekä suhdetta journalismiin. Tapahtumat valmistellaan yhteistyössä erilaisten sateenkaareviin yhteisöihin kuuluvien ihmisten ja sateenkaarimedioiden kanssa.

Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu vaatii osallistujilta journalistista osaamista ja kokemusta oman median tekemisestä. Keskustelun tavoite on selvittää saateenkaari-medioiden tekijöiden itse itselleen asettamia tekemisen tavoitteita, lukija-, yleisö-, ja yhteisösuhdetta sekä suhdetta journalismiin sekä tulevaisuuden toiveita.

Sinulle on postia -postitaidenäyttelyyn ja Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpajaan ja esitykseen osallistujia haastetaan taiteellisella osaamisella ja heiltä odotetaan kiinnostusta kehittää sateenkaarevaa kulttuuria. Taiteellista osaamista vaativien tapahtumien tavoite on tuoda kehittämistyössä esille someajan digitaalisille ja kansalaisjournalistisille medioille ja tekijöille tyypillistä visuaalista ja luovaa tekemistä sekä pohtia journalismin ja taiteen suhdetta.

Osallistamisen ja tiedon saavutettavuuden takia kiinnitän työn alusta asti huomiota kehittämistyön digitaaliseen näkyvyyteen ja sosiaaliseen mediaan. Käytän kehittämistyöstä verkkoalustoilla Mediasateenkaari -tunnusta. Ostan vuoden 2022 alussa kehittämistyölle oman mediasateenkaari.fi -verkkotunnuksen ja mediasateenkaari@mediasateenkaari.info -sähköpostiosoitteen. Luon maaliskuussa 2022 kehittämistyölle Instagram ja Facebook -sivut sekä nettiin kotisivut. Kirjoitan alkuvuodesta 2022 kehittämistyön Instagram ja Facebook -sivuille sekä kotisivulle avoimia kutsuja osallistua tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Jaan keväällä 2022 kutsuja sosiaalisessa mediassa sekä kutsun sähköpostilla sateenkaariyhteisöjä, sateenkaarimedioita, Setan jäsenjärjestöjä ja Helsingin Gay teatteria mukaan osallistumaan. Ostan touko- ja kesäkuussa 2022 somenäkyvyyttä tapahtumille. Toimin tutkittavien kohteiden ja tilaisuuksien fasilitaattorina ja koollekutsujana.

Käytän tässä kehittämistyössä uuden tiedon, tarinoiden, keskustelun ja kuvien analysoinnissa kuva- ja sisältöanalyysimenetelmiä.

Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelun tapahtumassa sateenkaarimedioista käydään asiantuntijakeskustelua ja siinä analysoidaan sisältöanalyysillä konkreettista journalistista suomenkielistä sateenkaarevaa kansalaisjournalistista tekemistä internetissä.

Tavoitteeni on löytää sateenkaarimedioita, jotka tuottavat journalistista sateenkaarevaa sisältöä, julkaisevat säännöllisesti ja identifioituvat sateenkaariyhteisöihin. Löytääkseni keskusteluun tavoitteeni täyttäviä sateenkaarimedioita, perehdyn julkiseen tietoon sateenkaarimedioista, kontaktoin sateenkaarevia medioita tekeviä toimituksia ja sateenkaariyhteisöjä sekä haastattelin sähköpostilla Setan viestinnän asiantuntija Elisa Alataloa.

Alan talvella 2021 kutsua medioita ja yhteisöjä mukaan sähköposteilla suunnittelemaan ja toteuttamaan julkista keskustelua Helsinki Pride 2022 -tapahtumaan. Käyn Zoom-suunnittelupalavereita nettijulkaisu Pilkkeen kanssa talvella 2021 ja verkkolehti ja media Kehrääjän kanssa alkuvuonna 2022. Tapaan matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gayn perustajajäsenen Hannu Median kasvotusten. Haastattelen Hannu Medinaa liittyen hänen suunnitelmaansa alkaa julkaista sateenkaarevaa aikakauslehteä. Tapaamme keväällä ja alkukesästä 2022 eri medioiden tekijöiden kanssa ja suunnittelemme julkisen keskustelun sisältöä ja tavoitteita. Nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä, verkkolehti ja media Kehrääjä sekä tuotemerkki We Speak Gay toteuttaa 3.7.2022 Kiasmassa kanssani yhteistyössä julkisen keskustelun sateenkaarimedioista. Teen syksyllä 2022 keskustelusta yhteenvedon, tiivistelmän ja johtopäätöksiä. Keskusteluun osallistuvat päätoimittajat ja medioiden perustajajäsenet tarkastavat syksyllä 2022 tekemäni yhteenvedot ja täydentävät niitä omilla huomioillaan. Keskusteluun osallistuvat päätoimittajat ja medioiden perustajajäsenet saava tarkastettavakseen oppimisraportin luonnoksen huhtikuussa 2023. Huomioin saamani palautteen ja muutosesitykset tässä kehittämistyössä. Käytän sisältöanalyysia keskustelun analyysissa.

Tuottaakseni Sinulle on postia - postitaidenäyttelyn julkaisen keväällä 2022 avoimen kutsun ja osallistumiseen kutsuvan kirjeen. Jaan kutsua kehittämistyön digitaalisilla alustoilla. Selvitän sponsoreita postitaidenäyttelylle. Tuotan toukokuussa 2022 minulle lähetetyistä postitaideteoksista julkisen esityksen. Keväällä 2022 sovin Helsinki Pride 2022 -järjestäjien kanssa postitaidenäyttelyn esittämisestä 27.6.-2.7.2022 Helsingin kaupungintalon aulassa Tapahtumatorin suurella digiseinällä. Käytän kriittistä valokuvan tutkimuksen metodia kehittämistyön postitaitteeseen liittyvässä osassa. Litteroin ja sanallistan postitaidenäyttelyyn tulleet kuvat käyttäen moodiajattelua ja kehystän kuvat kriittisesti tulkitsemiini yhteyksiin.

Tuottaakseni Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpajan ja esityksen julkaisen keväällä 2022 avoimen kutsun ja osallistumiseen kutsuvan kirjeen. Jaan kutsua kehittämistyön digitaalisilla alustoilla. Tapaan huhti- ja toukokuussa teatterin ammattilaisia ja suunnittelemme yhdessä työpajaa ja esitystä. Sovin Toukokuussa 2022 Helsinki Pride 2022 -järjestäjien kanssa

työpajan ja esityksen toteuttamisesta Kiasmassa 1.7.2022. Sovin toukokuussa 2022 esitystaiteilija Salla Markkasen ja Helsingin Gay teatterissa näyttelevän Jani Verhon kanssa, että he lukevat esityksessä työpajassa kirjoitetut tekstit. Käytän sisällönanalyysiä kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpajassa kirjoitettujen tekstien analysoimisessa.

3.2. Lähestymistapana toimintatutkimus

Tutkimuksellisia lähestymistapoja, jotka soveltuisivat tutkimaan uusia suomalaisia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen medioita, alustoja, tekijöitä ja tavoitteita on useita. Toimintatutkimus sopii kehittämistyöhön, jolla halutaan muuttaa vallitsevia käytäntöjä ja olosuhteita.

Tällä toimintatutkimuksella pyritään vaikuttamaan LHBTIQ+ -yhteisöjen sateenkaarimediaa tuottavien toimijoiden toimintaan, toimintatavoitteisiin ja olosuhteisiin niitä oleellisesti kehittäen ja parantaen. Selvitän millaisia ovat uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat, kuka niitä tekee ja kenelle. Kehittämistyö vastaa kysymykseen, miten sateenkaarimedioiden tekijät hahmottavat niiden tehtävän ja erityisluonteen suhteessa sekä sateenkaariyhteisöihin että journalismiin.

Kehittämistyöllä kehitetään sateenkaarimedioiden ja yhteisöjen yhteistyötä ja siksi toimintatutkimus sopii hyvin kehittämistyön lähestymistavaksi ja tutkimusmenetelmäksi. Kehittämistyössä etsitään ratkaisuja sateenkaariyhteisöjen ja sateenkaarimedioiden kanssa työtä tekevien käytännön ongelmiin kuten erilaisten sateenkaari-ihmisten vaikutusmahdollisuuksiin, yhdenvertaiseen näkyvyyteen ja toimintaresursseihin sekä journalismisuhteeseen.

Toimintatutkimus on osallistavaa tutkimusta, jolla pyritään yhdessä ratkaisemaan käytännön ongelmia ja saamaan aikaan muutosta. Käytännönläheisyyttä vaativa toimintatutkimus ei ole kiinnostunut pelkästään siitä, miten asiat ovat, vaan erityisesti siitä miten niiden tulisi olla. Toimintatutkimuksessa pyritään todellisuuden muuttamiseen, mikä tarkoittaa käytännössä toiminnan ja teoreettisen tutkimuksen vuorovaikutusta. Toimintatutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat ongelmakeskeisyys, tutkittavien ja tutkijan aktiivinen rooli toimijana muutoksessa sekä tutkittavien ja tutkijan välinen yhteistyö. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2021, 58–60.)

Yksi tämän kehittämistyön suurimpia inspiraatioita on ollut ajatus taistelevasta tutkimuksesta. Todellinen maailman muuttaminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja yhteistyö voivat olla osa tutkimuksellista kehittämistä. Suorannan ja Rynänen (2016, 277–292) mukaan ”taisteleva tutkimus laajentaa kaiken kaikkiaan näköaloja siitä, mitä tutkimus on, mitä se voisi olla ja mitä sillä voidaan tehdä”.

Suorannan ja Rynänen (2016, 291) mukaan taistelevan tutkijan on pyrittävä edistämään ihmisten hyvinvointia ja rauhanomaista yhteiseloä sekä vähentämään kurjuutta sanoillaan ja teoillaan, ja

liityttävä muihin samanmielisiin. Tavoitteisiin päästäkseen tutkijan on kokemuksensa ja näkemyksensä pohjalta lisättävä myös työnsä vaikuttavuutta isoissa ja pienissä, maailmanlaajuisissa ja paikallisissa asioissa. Huomion saadakseen tutkijan on mentävä mukaan mediaan ja kerrottava toiminnasta julkisesti, suhteet tiedotusvälineisiin ovat tällöin tärkeitä. Toimittajat on saatava kiinnostumaan tutkimushankkeesta (yliopistoissa työskentelevien apuna ovat yliopistojen omat tiedottajat ja tiedotuskanavat), mutta perinteisen tiedonvälityksen lisäksi on osattava toimia myös sosiaalisessa mediassa. (Suoranta & Ryyänen 2016, 286–292.)

Toimintatutkimuksen yksi keskeinen elementti on interventio. Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden (2021, 59) mukaan ”tutkijan mukaantulo ryhmään tuo ulkopuolisen näkökulman ja teoreettisen osaamisen, joita ilman haastetta tai ongelmaa voi olla vaikea ratkaista”.

Toimintatutkimuksessa on olennaista ottaa käytännössä toimivat ihmiset mukaan aktiiviksi osalliseksi tutkimukseen ja kehittämiseen. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2021, 58) Valitsin tutkimuksellisen kehittämistyön strategiseksi lähestymistavaksi tilanteen ja tapahtumien fasilitoimisen, jossa yhdessä sateenkaarimedioiden ja sateenkariyhteisöjen eri toimijoiden kanssa Helsinki Pride 2022 -viikoille tehdään kolme tapahtumaa; Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelu, Sinulle on postia - postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpaja ja esitys.

Tämän kehittämistyön Helsinki Pride 2022 -tapahtumissa voidaan avata julkista keskustelua sateenkaarevista asioista ja julkisen keskustelun ja taiteellisen työskentelyn kautta tiedostaa sateenkaariyhteisöille ja sateenkaarimedioille merkittäviä ja keskeisiä ajankohtaisesti tärkeitä kysymyksiä sekä löytää ratkaisuja ongelmiin. Tässä kehittämistyössä tarkastellut Helsinki Pride 2022 -tilaisuudet toimivat konkreettisina tapahtumina mihin kutsua ja osallistua.

Suorannan ja Ryynäsen (2016, 341) mukaan ”taistelevaksi tutkijaksi voi olla vaikea kasvaa pelkkää tiekkaria tai telkkaria tuijottamalla, tai edes luentosalilla tai yksistään lukemalla”. Suorannan ja Ryynäsen mukaan vähimmäisvaatimus on lyöttäytyä yhteen muiden kanssa, keitä he sitten ovatkaan, seuran tai yhdistyksen jäseniä, puolue- tai opiskelijatovereita ja alkaa toimia heidän kanssaan.

Oma roolini tässä toimintatutkimuksellisessa kehittämistyössä on aktiivinen ja toimintaa fasilitoiva. Olen ollut 1980- luvulta asti erilaisten Setan jäsenjärjestöjen jäsen kuten Helsinki Pride -yhteisön ja Sateenkaariperheet -jäsen. Olen yksi Punaisen sateenkaaren perustajajäsenistä. Liityin kehittämistyön vahvistamiseksi sateenkariopiskelijoiden Qaareva ry:n ja Sateenkaarikynä ry:n toimintaan. Kehitän ja fasilitoin sateenkaariyhteisöjen toimintaa.

Tutkimuksellinen kehittämistyö on samanaikaisesti uudistuvan journalismin tutkimustyötä ja puoluepolitiikkaa laajempaa poliittista ihmisoikeusaktivistin vaikuttamistyötä. Molemmat

lähestymistavat; tutkimuksellinen kehittämistyö ja vaikuttaminen mahtuvat hyvin sekä Ojasalon, Moilasan ja Ritalahden sekä Suorannan ja Ryynäsen toiminnallisen tutkimuksellisen työn kriteereihin.

Osallistava kehittäminen tarjoaa tutkijalle ja kehittäjälle monia etuja. Yhdessä kehitetty on usein parempi ratkaisu kehittämisen ongelmaan kuin yksinomaan ulkopuolelta tulevat ajatukset. Yhteisön jäsenet tuntevat yleensä toimintansa haasteet paremmin kuin muut, jos he vain ovat valmiita muutoksiin. Tutkijan mukaantulo ryhmään voi tuoda ulkopuolisen näkökulman ja teoreettisen osaamisen, joita ilman haastetta tai ongelmaa saattaa olla vaikea ratkaista. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2021, 59)

3.3. Tutkimuskohteiden valinta

Olen valinnut kehittämistyössä tarkemmin tutkittavien medioiden kriteeriksi sen, että ne tuottavat journalistista sateenkaarevaa sisältöä, julkaisevat säännöllisesti ja identifioituvat sateenkaariyhteisöihin. Tämän kriteerin kautta kehittämistyön tutkimuksen kohteeksi valikoituivat kolme sateenkaarimediaa; nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja media Kehräjä. Kaikki kolme mediaa osallistuivat myös Helsinki Pride 2022 -tapahtuman sateenkaarimedioista suunniteluun ja toteutukseen.

Verkkolehti ja media Kehräjä on Julkisen sanan neuvoston (JSN) jäsen ja on saanut vuosina 2021 ja 2022 TAIKE:n kulttuuri ja mielipidelehdille myönnettävää valtionavustusta.

Tässä kehittämistyössä tutustutaan myös matkailun ja viestinnän tuotemerkkiin We Speak Gay koska sen perustajalla Hannu Medinalla on suunnitelma sateenkaarevan aikakauslehden tekemisestä.

Vanhempiin, ennen vuotta 2019 syntyneisiin digitaalisiin sateenkaarimedioihin kuten Ranne-liike.net, Qx.fi ja Mummolaakso viitataan tässä kehittämistyössä lähinnä uraa uurtavina digitaalisina sateenkaarimedioina, jotka vastasivat 2014 toimintansa lopettaneen Normihomo -lehden jättämään sateenkaarevan median puutteeseen.

Kolme Helsinki Pride 2022 -tapahtumaa; Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu, Sinulle on postia - postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpaja ja esitys, ovat myös tämän kehittämistyön tutkimuskohteita koska niiden kautta osallistetaan sateenkaariyhteisöjä ja sateenkaarimedioita hahmottamaan yhteisöjen ja medioiden kehittämistä sekä suhdetta journalismiin.

3.4. Kaavio sateenkaarimedioista

Media	Nettijulkaisu Pilke	Verkkolehti ja media Kehräjä	Verkkomedia Näkymä
Perustettu	2020	2019	2019
Määritelmä	Hidasta featurejournalismia. Arkista näkökulmaa queer elämään Henkilökuvia queer-ihmisistä ja taiteilijoista sekä heidän töistään. Noudattaa Julkisen sanan neuvoston (JSN) ohjeita	Uutis-, ajankohtais- ja feature-journalismia. Julkisen sanan neuvoston (JSN) jäsen. Journalismia, jossa on poliittisen aktivismin paloa (Emilia Soramäki)	Kansalaisjournalismia. Blogia muistuttava verkkoalusta, jolla erilaiset sateenkaari-ihmiset pääsevät ääneen.
Työntekijät	6 - Päätoimittaja ja toimituskunta	Päätoimittaja ja toimituskunta	3
Lukijat	Nuoret parikymppiset naiset ja sukupuolivähemmistöihin itsensä identifioivat.	Erilaiset sateenkaari-ihmiset.	Sateenkaariyhteisöt
Unelmia ja tavoitteita	Käyttää kaikille saavutettavaa kieltä. Tehdä queer feministinen ja antirasistinen julkaisu. Saada Kansallisarkisto tai Työväenmuseo Werstas arkistoimaan Pilkeen julkaisuja.	Saada aikaan muutosta ja herättää lukioissa aktivismin intoa. Voimistaa transihmisten tukea ja oikeuksia.	Edistää Näkymän kautta sateenkaariyhteisöjen sisäistä inklusiivisuutta. Julkaista sateenkaaritarinoita. Tavoittaa netistä tietoa etsiviä koululaisia.
Talous	Ei saa mitään ulkoista tukea. On hakenut kaupallista yhteistyötä mm. Helsinki Pridea tukevien yritysten suunnalta.	Saa Taiteen edistämiskeskuksen (TAIKE) kulttuuri- ja mielipidelehtien tukea. (2021,2022)	Ei ulkoista taloudellista tukea. Aloite sateenkaarimedioiden voimien yhdistämisestä taloudellisen tuen hankkimiseksi.

3.5. Aineiston analyysin menetelmät

Pride 2022 -tapahtumissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tuottamani tieto sateenkaariryhteisöjen ja sateenkaarimedioiden ajatuksista on kehittämistyön keskeisintä materiaalia ja luonteeltaan journalistista, taiteellista ja luovaa toimintaa.

Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven (2002) mukaan ”sisällönanalyysi on perus asia-analyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysia voi pitää paitsi yksittäisenä metodina myös välineenä teoreettisena kehyksenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysin kokonaisuuksiin”.

Käytän sisällönanalyysimenetelmää toimintatutkimuksessani, kun tarkastelen Uudet sateenkaari-mediat, tekijät ja tavoitteet - keskustelua uusista suomalaisista sateenkaarimedioista ja tekstejä kirjoittamisen työpajasta. Sisällönanalyysilla tarkoitetaan kirjoitettujen kuultujen ja nähtyjen sisältöjen analyysia välineenä teoreettisena kehyksenä.

Käytän kriittisen kuvatulkinnan lisäksi sisällönanalyysia Sinulle on postia -postitaidenäyttelyn teoksien analysoimisessa, Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpajassa kirjoitettujen tekstien analysoimisessa sekä Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelun analyysissä.

Kehittämistyössä olen rajannut ja tehnyt vahvan päätöksen tarkasteltavista kysymyksistä, kerännyt kaikki asiat, luokitellut, teemoitellut ja tyypitellyt aineiston sekä kirjoittanut yhteenvedon. Olen litteroinut Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelun sateenkaarimedioista. Keskustelu on myös videotallenteena katsottavissa media sateenkaari FB-sivuilla. Olen litteroinut tai kirjoittanut auki kuvat Sinulle on postia -postitaidenäyttelystä. Olen litteroinut Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpajassa kirjoitetut tekstit.

Tuomi ja Sarajärven (2002) mukaan dokumentti voidaan ymmärtää väljässä merkityksessä esimerkiksi haastatteluksi, puheeksi, keskusteluksi ja kirjeiksi. Helvi Kyngäksen ja Liisa Vanhasen (Kyngäs ja Vanhanen 1999) mukaan tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa.

Tuomi ja Sarajärven (2002) mukaan sisällönanalyysillä saadaan kerätty aineisto kuitenkin vain järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten. Sisällön erittelyllä tarkoitetaan dokumenttien analyysia, jossa kuvataan kvantitatiivisesti esimerkiksi tekstin sisältöä. Sisällönanalyysillä sitä vastoin tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti.

Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysissä tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. Tuomen ja Sarajärven mukaan ”tutkittavat tekstit voivat olla melkein mitä vain: kirjoja, päiväkirjoja, pöytäkirjoja, kirjeitä, radio- ja tv-ohjelmia, lehtijuttuja, haastatteluita, puheita tai keskusteluita. Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin ja aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin”.

Kehittämistyö on laadullista tutkimusta, jossa järjestetään aineisto tiiviiksi ja selkeäksi, tavoitteena on analysoida dokumentteja järjestelmällisesti ja luoda analyysivaiheessa sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ja kehitettävästä asiasta.

Mari Pienimäki (2013) korostaa valokuvien ymmärtämistä sosiokulttuurisina konstruktioina. Pienimäen mukaan ”valokuvien kriittinen tulkitseminen on rohkeata ja riippumatonta omakohtaisiin kokemuksiin ja tulkitsemisiin suuntautuvaa reflektiota”.

Mari Pienimäen (2013) mukaan tulkinta mahdollistaa itsenäisen, tietoisien ja perusteltujen valintojen tekemisen valokuvien kanssa toimittaessa ja näin ollen se voi johtaa reflektiivisempiin median käyttötapoihin. Kriittinen tulkitseminen lisää Pienimäen mukaan edellytyksiä keskustella toisen ihmisen kanssa valokuvien herättämistä kokemuksista ja merkityksiä rakentavassa hengessä.

Sinulle on postia -postitaidenäyttelyn postitaidekuvien kriittistä tulkitsemista varten kuvat voidaan luokitella. Paul Lester (1991, 6–28) nimeää valokuvajournalistiksi toimeksiannoiksi esimerkiksi uutis-, feature-, urheilu-, muotokuva- ja kuvitusvalokuvat sekä kuvakertomukset.

Olen jaotellut postitaidekuvat ns. moodiajattelun mukaan. Bill Nicholisin (2001, 99) mukaan voidaan tunnistaa kuusi representoimisen moodia; runollinen, selittävä, havainnoiva, osallistava, refleksiivinen ja performatiivinen. Pienimäen (2013, 100) mukaan moodit ovat retorisia, eettisiä ja/tai tietoteoreettisia lähestymistapoja ja niillä voi ilmaista tekijän työtapaan kätkeytyä esteettistä ja eettistä pyrkimyksiä ja ihanteita, mutta ne eivät ole sama kuin työtapa.

3.6. Kehittämistehtävän arviointi

Tutkimuksen tuloksia voidaan arvioida laskennallisesti selvittämällä, kuinka monta aloitetta ja ideaa prosessin aikana syntyi yhteisöjen ja sateenkaarimedian yhteistyön kehittämiseksi. Kehittämistyön prosessia ja sen tuloksia voidaan arvioida suhteessa aiemmin suomalaisista digitaalisista sateenkaarimedioista kerättyyn tietoon. Tuloksia voisi arvioida myös prosessiin osallistuneiden toimijoiden ja erityisesti sateenkaarimedioita tekevien nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä ja verkkolehti ja media Kehräjäjä parissa. Kehittämistyöhön osallistuneet mediat ovat saaneet useita luonnoksia ja

dokumentteja kehittämistyöstä. Kattavaa arviointia varten olisi tämän kehittämistyön valmistumisen jälkeen hyvä järjestää uusi yhteinen sateenkaarimedioiden tapaaminen, laatia siihen yhdessä uudet kysymykset ja käydä niiden pohjalta aikaisempaa syvempää keskustelua ja tätä kehittämistyötä arvioiva keskustelu.

3.7. Tulevaisuuskirjeet -menetelmä

Kirje tulevaisuudesta -menetelmässä ollaan kiinnostuneita siitä millaisen tulevaisuuden tilanteen kirjoittaja visioi. Vilma Hännisen, Hanna Pohjolan, Merja Tarvaisen, Johanna Hätilän, Heidi Korhosen, Helena Rovamon ja Anneke Soolsin (2021) mukaan ”kirje tulevaisuudesta -menetelmä kuuluu narratiivisten eli ihmisten tarinoita aineistona hyödyntävien menetelmien sukuun, mutta se erottuu muista siinä, että tarinan tapahtumat sijoittuvat tulevaisuuteen”.

Tässä kehittämistyössä tarkastellaan tulevaisuuskirjeitä taiteellisena ja luovana toimintana. Kirjeitä tutkitaan sisältöanalyysin kautta. Tarkastelen, erittelen, etsin yhtäläisyyksiä ja eroja sekä tiivistän kirjeitä. Kirjoitan puhtaaksi käsin kirjoitetut kirjeet ja muodostan kirjeistä tiivistetyn kuvauksen ja kytken kirjeet kehittämistyön laajempaan kontekstiin sekä tarkastelen niitä sateenkaariyhteisöjen kehittämisen näkökulmasta sekä niistä asioista, joita kirjeissä on nostettu esille ja etsin niistä huomioita sateenkaarimedioista. Näyttelijät Salla Markkanen ja Jani Verho tulkitsevat kaikille avoimessa ja maksuttomassa esityksessä kirjeet heti työpajan loputtua.

Hännisen, Pohjolan, Tarvaisen, Hätilän, Korhosen, Rovamon ja Soolsin (2021) mukaan ”menetelmä, jossa kirjoitetaan kirjeitä tulevaisuudesta, on eläytymismenetelmä, jossa määritellään kirjoittajille tietty lopputilanne ja ollaan kiinnostuneita siihen johtavasta polusta”.

Hännisen, Pohjolan, Tarvaisen, Hätilän, Korhosen, Rovamon ja Soolsin (2021) mukaan kirje tulevaisuudesta-menetelmän idea on yksinkertainen: tutkimuksen osallistuja ohjeistetaan kirjoittamaan kirje itse määrittelemästään tulevaisuuden ajankohdasta käsin. Toteutuvan yksityiskohdat on rakennettu niin, että ne mahdollisimman hyvin tuottavat rikkaita ja elämysvoimaisia tulevaisuuden kuvia. Tarkoituksena on Arjun Appadurain termejä käyttäen, saada kirjoittaja suuntautumaan pikemmin kohti mahdollista kuin kohti todennäköistä. (emt. 2021.)

Hännisen ym. (2021) mukaan kirje tulevaisuudesta-menetelmän tulosten arvioinnissa luonteva tapa analysoida kirjeaineistoa on tarkastella niiden sisältöä siitä näkökulmasta, millaisia asioita toivotusta tulevaisuudesta niissä nostetaan esille.

3.8. Kehittämistoimet

Toimintatutkimuksen tunnuspiirteisiin kuuluu toiminnan ja tutkimuksen kulkeminen käsi kädessä. Suoranta ja Rynnänen (2016) näkevät tutkijan roolin toiminnassa keskeisesti mukana toimivana.

Kehittämistyön tavoite on saada erilaiset sateenkaarimedioiden tekijät yhteen tiedostamaan ja tuntemaan toisensa. Tätä varten kehittämistyössä osallistettiin erilaisia toimijoita mukaan suunnittelemaan yhteistä sateenkaarevasti merkittävää toimintaa Helsinki 2022 Prideille.

Ihmisten yhteisöllinen ja kollektiivinen tekeminen on toimintaa, jota tässäkin kehittämistyössä tarkastellaan ja analysoidaan. Kaikki Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa mukana olleet sateenkaarimedit ovat saaneet yleisökeskustelussa käyttämiensä puheenvuorojen perustalta tehdyn johtopäätöstekstin luettavaksi ja kommentoitavaksi. Kommentit ja muutokset on pyritty ottamaan tässä kehittämistyössä tarkasti huomioon. Olen kehittämistyön aikana lähettänyt sähköpostilla kehittämistyössä mukana olleille medioille väliaikaisia tietoja kehittämistyön muotoiluista ja pyytänyt niihin kommentteja ja muutoksia. Olen pyrkinyt ottamaan muutosesitykset tarkasti huomioon. Lisäksi tutkimuksesta on julkaistu osia ja päivitettyjä versioita kehittämistyön kotisivuilla.

3.9. Tutkimuksen metodin suhde tutkijan omaan osaamiseen

Omat erityisosaamiseni; esiintyminen, puhuminen, kirjoittaminen, politiikka ja taide ovat tutkimuksessa käytettäviä työvälineitä, jotka hyödyttävät yhteistyökumppanien yhteiskunnallisten tavoitteiden vaikuttamistyötä. Oma erityisosaamiseni vaikuttaa keskeisesti tutkimuksen lähestymistavan valintaan.

Tapahtumatutkimuksellinen metodi saa tukea Rynnäsen ja Suorannan (kuvaamasta taistelevan tutkijan uusista rooleista ja siitä, että on relevanttia toimia kiinnostuksensa mukaan sekä poliittisessa puoluejärjestössä ja järjestökentässä että monenlaisissa yhden asian liikkeissä.

Kehittämistyössä asioita tutkivan eli minun omalla sitoutumisellani ja jäsenyydelläni yhteisöön ja sen eri järjestöihin, intohimolla, osallistumisella (tilaisuudet ja aloitteet) ja vaikuttamisella (politiikka) on keskeinen rooli (Kokemusperustainen, ruumiillisen kokemisen tutkimus) toisin kuin perinteisesti ajateltu perspektiivinen eli etäännytetty tietäminen antaisi olettaa.

Minä, kehittämistyötä tekevä, elän ja kohtaan asiat niin kuin ne sateenkaariyhteisössä ovat. Kuulun sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin ja erilaisiin sateenkaareviin järjestöihin; Qaareva, Sateenkaariperheet, Sateenkaarikynä, Punainen sateenkaari ja Helsinki Pride -yhteisö.

Tässä kehittämistyössä ei lähtökohtaisesti suljeta pois mitään tutkimusmenetelmää (anarkistinen metodi, Feyerabend) ja pääsääntöisesti siinä sovelletaan toimintatutkimuksen ja taistelevan tutkimuksen (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2021 ja Taisteleva tutkimus, Suoranta & Rynnänen 2016) menetelmiä sekä tutkivan mielikuvituksen erilaisia menetelmiä (Rynnänen & Rannikko 2021).

Kehittämistyöllä (militantti metodi) vahvistetaan yhteistyökumppanien (toimeksiantaja, sateenkaari-toimijat) yhteiskunnallisia tavoitteita, pyritään sitoutuneeseen yhteistoimintaan ja hylkäämään ennalta tiedetyt varmuudet.

Kehittämistyössä esitetään ja selvitetään kysymyksiä sekä tehdään työn prosessista osallistuvaa ja julkista yhdessä yhteistyökumppanien (toimeksiantaja, sateenkaari-toimijat) kanssa. Osittain tämä toteutuu mm. tutkimuksen kotisivuilla www.mediasateenkaari.fi ja Mediasateenkaaren FB-sivuilla.

Suorannan ja Rynnäsen (2016) mukaan osallistumalla hankkeiden kehittämiseen ja tutkimiseen syntyy uutta tietoa, tekstejä ja puheenvuoroja, joiden avulla toiminnasta kerrotaan muille ja ollaan yhteydessä samoista asioista kiinnostuneiden kanssa paikallisesti ja maailman laajuisesti. Tässä kehittämistyössä painotus on tiedon keräämisessä, jolla tuetaan ja avustetaan sateenkaariyhteisöjen toimintaa sekä tehdään sitä näkyväksi.

4. Kehittämishankkeen aineiston kerääminen ja toteutus

4.1. Tiedon hankkiminen ja yhteistyön järjestäminen

Kehittämistyötä varten haastattelin sähköpostilla Setan viestinnän asiantuntija Eliisa Alataloa sateenkaarimedioita tekevistä tahoista. Loppuvuonna 2021 kirjoitin sähköpostilla yleisen kutsukirjeen erilaisille 2020-luvulla sateenkaarevaa mediaa tekeville toimijoille. Kutsuin Setan ja Kultti ry:n järjestämässä 2019 järjestetyssä julkisessa keskustelussa sateenkaarimedioista mukana olleita sateenkaarimedioita mukaan suunnittelemaan yhteistä tilaisuutta Helsinki 2022 Prideille.

Alkuvuodesta 2022 koronaepidemia asetti julkiselle tapaamiselle rajoitteita. Järjestin muutaman yhteistyön suunnittelun etätapaamisen Zoomilla. Nettijulkaisu Pilke päätoimittaja Kaamos Metsikkö ja verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteeri Emilia Soramäki osallistuivat suunnitteluun. Tapaasin We Speak Gayn perustajajäsen Hannu Medinan kasvotusten, suunnittelimme yhteistyötä, Pride tapahtumaa ja haastattelin Medinaa hänen suunnitelmastaan liittyen Queerland Magazine-aikakauslehden julkaisemiseen.

Yhteistyötä ja keskustelua sateenkaarimedioista suunniteltiin sähköpostilla. Ennen varsinaista yleisökeskustelua kävin jokaisen median edustajan kanssa erikseen kahdenväliset keskustelut julkisen keskustelun tavoitteista ja kysymyksistä.

Olen kehittämistyötä varten hankkinut tietoa neljällä eri tavalla.

1. Olen osallistanut sateenkaarimedioita tekeviä ja sateenkaariyhteisöjä mukaan yhteisten kysymysten laatimiseen ja keskustelemaan julkisesti sateenkaarimedioista.
2. Olen osallistanut sateenkaariyhteisöjä tekemään taidetta Sinulle on postia -postitaidenäyttelyyn ja lähettämään kuvia sateenkaaren rakentamisesta ja tulevaisuuden haasteista.
3. Olen osallistanut sateenkaariyhteisöjä ottamaan roolia Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta - kirjoittamisen työpajassa ja esityksessä. Työpajassa kirjoitetaan tekstejä sateenkaaren tulevaisuudesta.
4. Olen osallistanut sateenkaariyhteisöjen sisällä toimivia teatterintekijöitä mukaan valmistamaan esitystä kirjeistä sateenkaaren tulevaisuudesta.

Kutsuin Helsinki Pride -yhteisöä, sateenkaariopiskelijajärjestö Qaarevaa, Sateenkaarikynä ry:tä, Punaista sateenkaarta, Sateenkaariperhe ry:tä, Dream wear Clubia, Mummolaaksoa, Ranne-liike.net-verkkoalustaa, QX.fi -sivustoa, nettijulkaisu Pilkettä, verkkomedia Näkymää, verkkolehti ja media Kehrääjää, Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay:tä ja Helsingin Gay-teatteria

mukaan suunnittelemaan kansani tapahtumia Helsinki Prideille. Kutsuin Mediasateenkaaren verkkosivuilla, Instagram ja FB-tileillä osallistumaan tapahtumien ja sisällön suunnitteluun sekä yhteiseen tekemiseen.

Lähestyin Postia, Matkahuoltoa, DHL ja Budbee:tä kaupallisen yhteistyön merkeissä. Hain kehittämistyöhön stipendiä Journalistisen kulttuurin edistämisen säätiöltä. Säätiö myönsi 900 euron stipendin. Käytin suuren osan stipendistä kolmen Pride tapahtuman tiedottamiseen ja FB-mainoksiin sekä ostin sateenkaarikulttuuria ja median murrosta käsitteleviä kirjoja.

Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Kaamos Metsikkö, verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakka sekä verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteeri Emilia Soramäki ja tuotemerkki We Speak Gay:n perustajajäsen Hannu Medina osallistuivat kehittämistyöhön sekä suunnitteleamalla että toteuttamalla Helsinki Pride 2022 -ohjelmaan yleisökeskustelun ”Uudet sateenkaari-mediat, tekijät ja tavoitteet”.

4.2. Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu

Tämän kehittämistyön keskeisimmän aineiston ja Helsinki Pride 2022 -ohjelman, Uudet sateenkaari-mediat, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelun valmisteluissa haastattelin sähköpostilla Seta ry:n viestinnän asiantuntijaa Eliisa Alataloa sateenkaari-medioista. Osana 2021 järjestettyä sateenkaarikuukautta Eliisa Alatalo ja Kultti ry:n toiminnanjohtaja Helinä Ylisirniö järjestivät tilaisuuden ”Sateenkaari-mediat Suomessa - missä ollaan nyt, minne mennään?”. (Seta ja Kultti 2021)

Setan viestinnän asiantuntija Eliisa Alatalo on sateenkaariyhteisöjen näkökulmasta yksi Suomen merkittävimpiä sateenkaarevaan julkiseen keskusteluun osallistujia ja tunnustettu Setassa toimiva sateenkaarevan argumentoinnin kouluttaja. Alatalo on kirjoittanut sateenkaarijournalismin oppaan (Alatalo 2019) ja tutkinut pienlehtiä. Eliisa Alatalo on tuottanut luennon sateenkaarinäkökulmista journalismissa. Alatalon Sateenkaarinäkökulma journalismissa -luento ja koulutusvideo eivät käsittele sateenkaari-medioita, mutta avaavat sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen sekä perheiden ja rakkaussuhteiden moninaisuutta ja näiden sensitiivistä käsittelyä mediassa. (Alatalo, 2009.)

Verkkolehti ja media Kehrääjän päätoimittaja Lyyra Virtanen, verkkoalusta Ranneliike.netin päätoimittaja Sami Mollgren, Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Kaamos Metsikkö ja Suomen QX.fi:n Sami Montell osallistuivat Setan ja Kultin sateenkaari-mediatekijäkeskusteluun. Keskustelussa oli kolme teemaa; sateenkaari-medioiden tekeminen vuonna 2021, sateenkaari-medioiden yleisösuhte ja suhde valtamediaan.

Päätin kehittämistyön aluksi, että kutsuessani sateenkaarimedioita mukaan julkiseen keskusteluun uusista digitaalisista suomenkielisistä sateenkaarimedioista käytän kriteereinä seuraavia asioita; turvalliseen tilaan sitoutuminen, journalistisen aineiston tuottaminen ja säännöllinen toiminta verkossa sekä osallistuminen kehittämistyön aineiston tuottamiseen.

Nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä, verkkolehti ja media Kehräjä sekä aikakauslehteä suunnitteleva We Speak Gay täyttivät keskustelun lähtökohdiksi asettamani kriteerit.

Esitin Helsinki Pridea koordinoivalle Pride-yhteisölle Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelua osaksi Helsinki Pride 2022 -ohjelmaa. Pride-yhteisö sisällytti keskustelun viralliseen ohjelmaan ja antoi keskustelulle tilat Kansallisgalleria Kiasmasta. Kiasma toimi vuonna 2022 Pride-tapahtuma- ja tiedotuskeskuksena eli Pridehousena.

Kutsuin Helsinki Pride 2022 -yleisökeskusteluun mukaan tähän kehittämistyöhön neljän keskusteluun osallistuneen; Nettijulkaisu Pilkkeen, verkkomedia Näkymän ja verkkolehti ja media Kehräjän sekä tuotemerkki We Speak Gay:n lisäksi Dream wear clubin, Ranneliike.net ja Mummolaaksoalustat, QX-suomenkielisen toimituksen, Helsinki Pride-yhteisön, opiskelijajärjestö Qaarevan, Punaisen sateenkaaren, Sateenkaarikynä ry:n ja Setan sekä eräitä Setan jäsenjärjestöjä. Mainostin Pride 2022 -tapahtumia FB:ssä. Lisäksi julkaisin avointa kutsua osallistua Helsinki Pride 2022 -tapahtumiin; Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu, Sinulle on postia -postitaidenäyttely ja Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta työpaja ja esitys, kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Toimin Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelutilaisuuden fasilitaattorina. Punainen sateenkaari vastasi tilaisuuden lähetyksestä verkkolivessä ja zoomissa. Kiasman henkilökunta vastasi tilan tekniikasta. Valmistin sosiaaliseen mediaan keskustelusta FB-tapahtuman, tein Instagram ja TikTok postauksia ja mainoksia liittyen keskusteluun ja kirjoitin keskustelusta kehittämistyön kotisivuilla. Kutsuin mediaa katsomaan ja kertomaan keskustelusta mediatiedotteella.

4.3. Sinulle on postia - postitaidenäyttely

Katariina Sällylän postitaideteos (kuvat JP Väisänen, 2022)

Kutsuin Sinulle on postia -postitaidenäyttelyyn avoimella kutsulla ja sosiaalisessa mediassa maksetulla mainoksella postitaideteosta ja sateenkaarikuluttuuriin kehittämistä kiinnostuneita ihmisiä.

Esitin Helsinki Pridea koordinoivalle Pride-yhteisölle näyttelyä osaksi Helsinki Pride 2022 -ohjelmaa. Pride-yhteisö sisällytti näyttelyn viralliseen ohjelmaan ja antoi näyttelylle tilat Helsingin kaupungintalon Tapahtumatorilta. Samassa tilassa olivat esillä myös valokuvaaja Veera Kontulan valokuvat sateenkaaripareista ja kuvataiteilija Heidi Linsénin feministiset ryijytaideteokset. Maksuton ja kaikille avoin näyttely oli auki yleisölle kaupungintalon aulassa isolla digiseinällä Helsingin kaupungintalon aukioloaikojen mukaan 27.6.–2.7.2022. Näyttelyn viimeinen aukiolopäivä oli sama päivä, jolloin järjestettiin Pride-kulkue. Kulkue lähti Senaatintorilta ja eräät sateenkaarijärjestöt käyttivät tapahtumatoria kokoontumiseen osittain näyttelyn takia mutta myös sen takia, että Tapahtumatori tarjosi hyvät mahdollisuudet valmistautua Pride-kulkueeseen.

Valmistin postitaidenäyttelyn kuvista digitaalisen esityksen. Helsingin kaupungintalon henkilökunta vastasi näyttelyn tekniikasta ja valvonnasta. Valmistin sosiaaliseen mediaan näyttelystä FB-tapahtuman ja mainoksia. Tein näyttelystä Instagram ja TikTok postauksia sekä kirjoitin näyttelystä kehittämistyön kotisivuilla. Kutsuin mediaa katsomaan ja kertomaan näyttelystä mediatiedotteella.

Työt on luokiteltu kuvan tyyppin mukaan, teemoiteltu sisällön mukaan ja niiden moodia on kuvattu.

Päätös teosten luokittelusta, teemoittelusta, kehystämisaottelusta tai moodijaottelusta on tehty nojaamalla tutkija Mari Pienimäen (2013) työvälineisiin kriittisestä tulkinnasta. Tulkinnassa korostuu kuvien olemus taideteoksina ja vastauksina Sinulle on postia -näyttelyn esittämään kysymykseen sateenkaaren rakentamisesta.

Kehittämistyön tuloksia voidaan arvioida laskennallisesti selvittämällä, kuinka monta teosta prosessin aikana syntyi yhteisöjen ja sateenkaarimedian yhteistyön kehittämiseksi.

Olen luokitellut näyttelyn kahdeksan teosta; tapahtuma ja performanssikuviksi (Stacy Siivonen, Nimimerkki Aistikkaat), asetelmakuviksi (Sateenkaarikampaajat, Eeva-Helena Inomaa) ja mediakuviiksi (Stacy Siivonen, Sateenkaarikampaajat).

Taideteosten kuvien teemat voi jakaa myös identiteetti-, vapaa-aika- ja mediakuviin. Performanssi ja tapahtumakuvissa nousevat esille kysymys identiteetistä, pukeutumisesta ja esiintymisestä. Asetelmakuvat ovat vapaa-ajan kuvia ja viittaavat performanssikuvien tapaan johonkin tapahtuneeseen kuten sateenkaarilipun asetteluun lasiseen astiaan ja Eva Dahlgrenin konsertissa käyntiin. Mediakuvan luokassa ollut yksi kuva on lehtileike.

Tapahtuma ja performanssikuvien moodi (laji tai tyyli) on performatiivinen. Mari Pienimäen (2013) mukaan henkilökuvia otetaan usein haastattelutilanteissa mikä implikoi vuorovaikutteisuuden periaatetta. Kenneth Kobrén (2008, 81) mukaan journalistiset muotokuvat voivat olla sekä poseerattuja että piilokameraotoksia. Stacy Siivosen ja Nimimerkki Aistikkaat postitaidet kuvat on tässä yhteydessä esitetty taideteoksina, joten niitä ei ole kiinnostavaa tulkita kuvajournalistisin perustein vaan enemmän teemoittelun kautta ja suhteessa omaan kokonaisuuteensa, Sinulle on postia -postitaiden näyttelyyn.

Näyttelyn kaikki kuvat on esitetty ilman tekstejä tai teosten nimiä. Ainoastaan Katarina Sällylän teoksessa on tekstiä. Sällylän teokseenkaan ei varsinaisesti liity tekstiä, jolla olisi avattu, selitetty tai liitetty teokseen muuta kontekstia.

Kehittämistyön tarkoitus mahdollistaa sateenkaariyhteisöjen erilaisten toimijoiden yhteistyötä ja tehdä näkyväksi yhteisöjen tavoitteita toteutui Sinulle on postia - postitaiden näyttelyssä. Tulkitsen postitaiden näyttelyn aineistoa kaikkein aktiivisimpien ja Helsinki Prideihin muutenkin osallistuneiden sateenkaariaktivistien ja taiteilijoiden luonnollisena osallistumisena. Osallistuminen postitaiden näyttelyyn tapahtui yhtä teosta lukuun ottamatta sähköisesti, mikä saattaa johtua siitä, että osallistuminen postitaiden näyttelyyn oli sateenkaariyhteisöille jotain uutta.

Perinteisesti postitaiden näyttelyyn osallistutaan juuri kiinnostuksesta lähettää materiaalia ja taidetta nimenomaan perinteisen postiosoitteeseen kannetun postin välityksellä. Sähköposti jättää vähemmän jälkiä, joita voisi esittää osana postitaiteen näyttelyä. Sinulle on postia - postitaiden näyttelyn esittäminen Helsingin kaupungintalon tapahtumatorin digitaalisella seinällä tuki kehittämistyön tarkastelun rajausta digitaalisiin medioihin ja sähköpostilla lähetettyjen teosten digitaalista luonnetta.

4.4. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta – työpaja ja esitys

Esitystaiteilija Salla Markkanen ja Helsingin Gay teatterissa näyttelevä Jani Verho osallistuivat kanssani ”Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta” -työpajan ja esityksen suunnitteluun.

Esitin Helsinki Pridea koordinoivalle Pride-yhteisölle työpajaa ja esitystä osaksi Helsinki Pride 2022 -ohjelmaa. Pride-yhteisö sisällytti työpajan ja esityksen viralliseen ohjelmaan ja antoi työpajalle ja esitykselle tilat Kansallisgalleria Kiasmasta.

Osallistin sateenkaariyhteisöjä, eri sateenkaarijärjestöjä ja yksittäisiä ihmisiä mukaan työpajaan ja esitykseen avoimella kutsulla ja maksetulla mainoksella sosiaalisessa mediassa ja useilla sähköposteilla. Kutsuissa ja mainoksissa oli mukana myös ohjeita siitä, miten toivoin kirjeitä kirjoitettavan. Kirjeitä sai myös lähettää sähköpostilla osallistumatta työpajaan. Yksi kirje saapui sähköpostilla.

Ohjeistin työpajaan osallistujat kirjoittamaan kirjeen itse määritellystä tulevaisuuden ajankohdasta käsin. Ohjeistin kirjoittamaan niin, että kirjeissä tulisi esille elämää täynnä olevia ja elämysvoimaisia tulevaisuuden kuvia ja että kirjeissä suuntauduttaisiin pikemmin kohti mahdollista kuin kohti todennäköistä.

Valmistin sosiaaliseen mediaan Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpajasta ja esityksestä FB-tapahtuman ja mainoksia. Lisäksi tein tapahtumasta Instagram ja TikTok postauksia. Kirjoitin työpajasta ja esityksestä kehittämistyön kotisivuilla. Kutsuin mediaa katsomaan ja kertomaan työpajasta ja esityksestä mediatiedotteella.

5. Tulokset ja analyysi

5.1. Tilanne keväällä 2022

Keväällä 2022 Suomessa ei ilmestynyt yhtään paperille painettua sateenkaarilehteä. Erilaisia sateenkaarevia verkkoalustoja oli useita muun muassa Ranneliike.net, Mummolaakso ja ruotsalaisen julkaisijan suomenkielinen QX.fi sekä tähän kehittämistyöhön osallistuneet nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja verkkolehti ja media Kehräjä ja tuotemerkki We Speak Gay.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että lähes kaikki suomenkielinen sateenkaarimedia tapahtuu keväällä 2022 kokonaan internetissä.

Tässä kehittämistyössä mukana olevat We Speak Gay-verkkoalusta ja verkkomedia Näkymä kertovat itse, etteivät ole perinteistä journalistista aineistoa tuottavia medioita. Varsinaista toimituslistaa, journalistista aineistoa tuottavia sateenkaarimedioita oli keväällä 2022 Suomessa neljä toimijaa; nettijulkaisu Pilke ja verkkolehti ja verkkolehti ja media Kehräjä, joilla molemmilla on lehden oma toimituskunta päätoimittaja ja ilmestymisaikataulu. Lisäksi ilmestyvät verkkoalustat Ranneliike.fi ja Qx.fi. Molemmilla on tulevaisuuden tavoitteena kehittää toimintaansa myös nykyistä journalistisempaan suuntaan.

5.2. Uusien suomalaisten digitaalisten sateenkaarimedioiden tekijöitä

Kehittämistyön perusteella selvisi, että uusia suomalaisia digitaalisia sateenkaarimedioita tekee joukko, joka on sitoutunut inklusiivisuuteen, sukupuolien moninaiseen representaatioon ja sateenkaariyhteisöihin. Osa toimijoista identifioituu toimittajiksi ja osa määrittelee omat journalistiset päämäärät eri tavoin kuten verkkomedia Näkymä, joka kuvaa omaa journalismiaan ja mediaansa alustana, jolla erilaiset sateenkaari-ihmiset voivat päästä ääneen ja tekemään juttuja omasta elämästään. Valtaosa uusien suomalaisten sateenkaarimedioiden tekijöistä on nuoria 20–30-vuotiaita opiskelijoita ja vapaaehtoistyöntekijöitä.

Verkkolehti ja media Kehräjän toimitussihteeri Emilia Soramäen mukaan vaihtelee paljon miten yksittäiset sateenkaarimedit, toimittajat ja tekijät pystyvät tekemään sateenkaarimediaa muun tekemisensä ohella.

Nettijulkaisu Pilkkeen Päätoimittaja Kaamos Metsikön mukaan sateenkaarimediaa tekevät sateenkaari-ihmiset sateenkaarevista aiheista pääsääntöisesti sateenkaari-ihmisille. Metsikön mukaan sateenkaarijournalismissa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, kuka kenenkin tarinaa kertoo. Nettijulkaisu Pilkkeen jutut ovat mahdollisimman pitkälti toimitettu niiden ihmisten itsensä toimesta,

joita jutut käsittelevät. Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikkö kuvailee lehensä kielistrategiaa meiltä kaikille ja kaikista kaikille kirjoittamiseksi.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakan mukaan verkkomedia Näkymää tekevät sateenkaari-ihmiset, sateenkaari-ihmisten elämiin liittyvistä aiheista sellaisella näkökulmalla, miten asiat vaikuttavat sateenkaari-ihmisten elämään. Verkkomedia Näkymän slogan ”Tarinoita sateenkaaren tältä puolelta” kertoo tavoitteesta antaa alusta laajalle representaatiolle sateenkaari-ihmisistä.

Matkailun ja viestinnän markkinointibrändi We Speak Gay:n perustajajäsen Hannu Medinan mielestä sateenkaarimedioiden päätehtävä on luoda tilanteita, joissa on mahdollista keskustella epä-mukavista asioista mukavasti sekä tehdä näkymättömät asiat kuten homofobia, transfobia, bifobia ja sateenkaari yhteisöjen kokema syrjintä näkyväksi.

Keväällä 2022 uudet suomalaiset sateenkaarimeditapahtuvat ja toimivat pääasiallisesti internetissä. Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelun (Hatakka, Metsikkö, Medina, Soramäki & Väisänen 2022) mukaan sateenkaarimedit pitivät melko suorasti lukijakuntaansa sateenkaariyhteisöinä, jonka suuntaan haluttiin viestittää kynnyksettömästä mukaan kutsuvasta mahdollisuudesta osallistua sateenkaarimedioiden käyttämiseen sateenkaarevaan vaikuttamiseen sekä oman viestin ja jutun kertomiseen.

Internetille on ominaista tiedon pirstaleisuus ja tilanteiden nopea muuttuminen. Uusille suomalaisille sateenkaarimedioiden tekijöille internetissä toimiminen on itsestään selvää. Nettiin ei mennä vaan siellä ollaan koko ajan. F-Securen tutkimusjohtaja Mikko Hyppösen (2021) mukaan ”Internetistä on tänään tullut itsestään selvää ja kansalaistaito”. Uusia sateenkaarevia toimijoita syntyy ja loppuu nopealla tahdilla. Vuoteen 2014 asti sateenkaarimedia tarkoitti paperille painettuja aikakauslehtiä ja vain muutamaa verkkoalustaa. Tämän jälkeen on haasteellisempaa tehdä kattavaa listausta sateenkaarimedioista.

Verkossa toimiminen ja somessa julkaiseminen määrittävät tänään julkista sateenkaarikeskustelua. Keväällä 2022 verkossa toimi neljä suomenkielistä journalistista sisältöä tuottavaa sateenkaarimediaa: Ranneliike.net verkkoalusta, QX.fi, nettijulkaisu Pilke sekä verkkolehti ja media Kehräjä. Lisäksi paikkaa kansalaisjournalistisena toimijana otti verkkomedia Näkymä ja yritysviestinnän We Speak Gay. Sateenkaarivaikuttamisen pioneerialusta Mummolaakso toimii edelleen oman viiteryhmänsä merkittävänä alustana. Sateenkaariyhteisöjen erilaiset järjestöt viestivät kotisivujensa ja sosiaalisen median kautta järjestötyöhön ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvissä asioissa verkossa. Verkko ja sosiaalinen media ovat erilaisten sateenkaari-influensserien kotikenttää, josta olisi aiheellista ja kiinnostavaa tehdä tutkimusta erikseen.

5.3. Julkinen keskustelu sateenkaarimedioista

Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu uusista digitaalisista suomalaisista sateenkaarimedioista käytiin 3.7.2022 nykytaidemuseo Kiasmassa. Keskusteluun osallistui kolme uutta digitaalista suomalaista sateenkaarimedioa; nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä, sekä verkkolehti ja media Kehräjä. Tuotemerkki We Speak Gay osallistui keskusteluun koska se suunnittelee sateenkaarevaa aikakauslehteä.

Kehittämistyö toi esille sen, että 2018–2022 syntyneet uudet digitaaliset sateenkaarimedit ovat keskenään erilaisia. Kehittämistyön tarkemmin tutkittavien medioiden joukossa on toimijoita, jotka asettavat tavoitteeksi journalismin tavoitteet, jotkut haluavat fasilitoida yhteisöjen jäsenille näkyvyyttä ja jotkut ovat enemmän kiinnostuneet kaupallisista mahdollisuuksista.

Sateenkaarimedit; nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä ja verkkolehti ja media Kehräjä määrittivät keskustelussa itsensä ja kertoivat mitä sateenkaarimedia tarkoittaa, ketkä sitä tekevät, kenen ääni kuuluu, mitä meiltä meille periaate tarkoittaa ja avasivat suhdettaan inklusiivisuuteen, sateenkaariyhteisöihin ja journalismiin sekä kertoivat resurssien merkityksestä mediatyössä. Lisäksi uuden sateenkaarimedian tekijät listasivat mitä tavoitteita, toiveita ja aloitteita heillä on itselleen ja suomalaisille sateenkaarimedioille.

Kolmen sateenkaarimedian ja tuotemerkki We Speak Gayn lisäksi Kiasmassa keskusteluun osallistui parikymmentä ihmistä, joista osa kertoi olevansa sateenkaari-influensseri tai muuten mukana sateenkaarevan median tekemisessä. Lisäksi keskusteluun sateenkaarimedioista osallistui FB-livessä ja zoomissa kymmenkunta ihmistä. Kaksituntisessa keskustelussa kuultiin sateenkaarimedioiden tekijöiden syventäviä puheenvuoroja, kahdeksan yleisöpuheenvuoroa ja neljä pitempää keskustelun kommenttia FB-livestä ja Zoomista.

Yleisöstä nostettiin keskusteluun esiin aiheita kuten; sateenkaarikulttuuri pääkaupunkiseudun ulkopuolella, sateenkaarimedian livestriimaukset ja kännykän käyttö sateenkaarimediassa, kunnioittava kritiikki, sateenkaari-influensserina toimiminen, sateenkaari-podcastit, sateenkaarimedioiden markkinointi, sateenkaarimikroyhteisöjen vahvistaminen, sateenkaarimedioiden kaupallinen yhteistyö, EU:n saavutettavuusdirektiivi ja selkokielen sateenkaarimedia.

Yleisöpuheenvuoroissa oltiin aloitteellisia ja toivottiin, että sateenkaarimedit alkaisivat tuottaa selkokielistä sisältöä, aktivismin lisäksi puhuttaisi influenssereistä ja sateenkaarimedioiden yhteistyötä kaupallisten tahojen kanssa kehitettäisiin.

Punaisen sateenkaaren Jiri Mäntysalo tallensi videona Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelun ja se on katsottavissa tämän kehittämistyön kotisivuilla.

Seuraavassa käyn läpi media medialta tiedot, joita olen kerännyt yhdistämällä julkista tietoa ja itse monella tapaa keräämällä; Helsinki Pride 2022 -tapahtumien suunnittelutapaamisissa, sähköpostihaastatteluissa, puhelinkeskusteluissa, Zoom-palavereissa, Kultti ry:n ja Setan julkisessa keskustelussa sateenkaarimedioista vuonna 2019 sekä Helsinki Pride 2022 -tapahtuman Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkisessa keskustelussa.

5.4. Verkkoalusta Ranneliike.net

Ranneliike.net verkkoalusta on perustettu vuonna 2001. Luottamustoimisena päätoimittajana toimii Sami Mollgren. Sivustolla heti sivun nimen jälkeen on slogan ”Homokansaa yhdistävä tekijä”. Mollgrenin mukaan Ranneliike.netin kohderyhmä ovat ihmiset, jotka ovat kiinnostuneet LHBTIQ+-asiasta. Ranneliike.netin sivuilla vieraillee päivittäin 10 000 ihmistä. (SETA ja Kultti 2021)

Ranneliike.net sivustoa tehdään vapaaehtois pohjalta. Sivusto myy mainoksia, joilla maksetaan verkkoalustan palvelin ja muut kulut. Vuonna 2021 Ranneliike.net sai Taiteen edistämiskeskuksen kulttuurilehtiavustusta (12 000 €) Ranneliike.netin tekijäkuntaan kuuluu noin kymmenen aktiivia. Sivusto ei ole Julkisen sanan neuvoston jäsen mutta Mollgrenin mukaan Ranneliike.net kunnioittaa journalistien ohjeita.

Mollgrenin mukaan vuosituhanen vaihteessa oli tilanne, jossa valtamedia ei huomionnut merkittävästi Suomessa sukupuoli ja seksuaalivähemmistöihin liittyviä asioita. Mollgrenin mukaan oli enemmänkin tapaus, jos Helsingin Sanomat uutisoi esimerkiksi Pridesta. Ranneliike.net tuottaa sateenkaarevaa hyötytietoa ja nostaa esille ajankohtaisia tapahtumia sekä tarjoaa sateenkaariyhteisöille keskustelufoorumin.

- Tulevaisuudessa haluamme seurata laajemmin sateenkaarevia asioita, kipuilua ja mielenkiintoista kulttuuria. En usko, että sateenkaarikulttuuri häviää mihinkään. Ehkä se valtavirtaistuu. Toivottavasti voimme monimediaisemmin tuoda esille sateenkaarevia asioita. Pidämme verkosta monimediaisuuden takia. En pistäisi pahakseni, jos voisin tehdä tätä työkseni. Me pyrimme nostamaan merkityksellisiä asioita esille tapahtumiin, kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Pyrimme olemaan moniäänisen toiminnan kanava, sanoo Ranneliike.netin päätoimittaja Sami Mollgren Setan ja Kultin järjestämässä keskustelussa sateenkaarimedioista (SETA ja Kultti 2021)

5.5. Verkkosivusto QX.fi

QX.fi sivusto on Ruotsissa vuonna 1995 perustetun sateenkaarimedian suomenkielinen verkkojulkaisu. Ruotsiksi ilmestyvä QX verkkojulkaisu ja printtilehti ovat Ruotsin sanomalehtien ja muiden media-yhtiöiden toimialajärjestöjen ja mediakustantajien yhdistyksen Tidningsutgivarnas TU:n jäsen

QX:n suomenkielinen verkkojulkaisu aloitti ilmestymisen vuonna 2012 ja sen vastuullinen toimittaja on Sami Montell. Ruotsissa ilmestyvän median toimitusjohtaja on Jon Voss ja sen toimituskunnassa on viisi kuukausipalkkaista toimittajaa.

QX on 50 osakkaan omistama aatteellisen toiminnan liikeyritys ja sateenkaareva uutissivusto, jolla julkaistaan haastatteluja ja juttuja sateenkaarevasta kulttuurista. Montellin mukaan median liikevaihto vuonna 2021 oli miljoona euroa ja sen suomenkielinen julkaisu pyrkii samaan kuin ruotsinkielinen sivustokin eli herättämään sateenkaariyhteisöjä, tuomaan ihmisiä enemmän yhteen ja pitämään yhteyttä muihin medioihin.

- QX:n talous on riippuvainen kulttuurin matkailu ja ravintolan mainonnasta. Toiveenani olisi julkaista lehteä venäjäksi ja lisää videohaastatteluja sekä tutkivaa journalismia, sanoo Sami Montell QX.fi sivuston vastaava toimittaja Setan ja Kultti ry:n sateenkaarikeskustelussa (SETA ja Kultti 2021)

5.6. Nettijulkaisu Pilke

Nettijulkaisu Pilkkeen toimitus aloitti työnsä kesällä 2020. Toimitus julkaisi ensimmäisen numeron syyskuussa 2020. Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Kaamos Metsikkö on osallistunut molempiin tässä kehittämistyössä viitattaviin sateenkaarimedioiden keskusteluihin (Seta ja Kultti ry, Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu). Metsikkö kuvaa nettijulkaisu Pilkkeen paikkaa sateenkaariyhteisöissä ja mediakentällä Pilkkeen omaksi ekolokeroksi, jolla positiivisuus ja iloiset queer-aiheet ovat journalismin ja tekemisen painopisteenä.

- Pilkkeen paikka sateenkaariyhteisöissä ja mediakentällä on hahmottunut konkreettisesti lehteä tekemällä. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. henkilökuvia queer-ihmisistä ja taiteilijoista sekä heidän töistään. Motivaationi Pilkkeen tekemiseen liittyy sateenkaarevien tarinoiden kertomiseen ja kiinnostavien tyyppien haastattelemiseen, sekä suomalaisen mediakentän moninaistamiseen, sanoo nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Kaamos Metsikkö Helsinki Pride 2022 järjestetyssä Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa.

Verkkosivuillaan nettijulkaisu Pilke tuo esille arkista näkökulmaa queer -elämään. Pilkkeessä kirjoitetaan poliittisemmistäkin aiheista. Antirasistisen nettijulkaisu Pilkkeen toimittaminen ja sateenkaarirepresentaation lisääminen on päätoimittaja Metsikön mukaan aktivismia. Nettijulkaisu Pilke ei

uutisoj a jankohtaisia tapahtumia vaan on Metsikön mukaan hidasta sateenkaarijournalismia. Lehti ilmestyy muutaman kerran vuodessa.

Nettijulkaisu Pilke on nuorten woke-ihmisten nettilehti. Metsikön mukaan Pilkkeen lukijakunta koostuu Instagramin seuraajien perusteella nuorista noin parikymppisistä, pääosaksi valkoisista ja jo valmiiksi vähemmistöasioista kiinnostuneista lukijoista. Suurin osa lukijoista on Metsikön mukaan joko naisia tai sukupuolivähemmistöihin itsensä identifioivia, mutta myös joitain miehiä on lukijakunnassa.

Nettijulkaisu Pilkkeen yhtä numeroa tekee kerrallaan noin 16-19 ihmistä. Toimituksen ydintiimissä vaikuttaa kuusi tekijää. Vakituisen toimituskunnan lisäksi lehdenteossa on Metsikön mukaan paljon vaihtelevuutta. Metsikön mukaan jokaiseen Pilkkeen numeroon tulee uusia tekijöitä ja heistä moni on mukana vain yhden tai parin numeron ajan. Metsikön mukaan lehdenteossa on ollut mukana pari pysyvää tiimiä. Pilkkeessä julkaistavassa 10-myyttiä sarjan tekijät, kirjoittajat ja kuvittajat, ovat olleet mukana lehden teossa alusta asti.

Nettijulkaisu Pilkkeen kuvittaja Sumu Laakson (aikaisemmalta nimeltään Sonja Voutilainen) taidenäyttely Pilkkeessä julkaistuista kuvista oli esillä 2022 Pride-viikolla Annanna karkkikaupassa Sörnäisissä ja Kaffa Roasteryssä Helsingissä.

Nettijulkaisu Pilkettä toimitetaan internetissä osoitteessa Pilkelehti.fi ja samalla nimellä Facebookissa ja Instagramissa.

5.7. Verkkomedia Näkymä

Verkkomedia Näkymä on vuonna 2019 perustettu blogia muistuttava verkkoalusta ja kansalaisjournalismia, jolla erilaiset sateenkaari-ihmiset pääsevät ääneen. Verkkomedia Näkymän toimituskunnassa on kolme henkilöä ja sateenkaariyhteisöt ovat sen kohderyhmä. Verkkomedia Näkymän tavoite on edistää sateenkaariyhteisöjen sisäistä inklusiivisuutta, julkaista sateenkaaritarinoina ja tavoittaa mm. netistä tietoa etsiviä koululaisia. Verkkomedia Näkymä ei saa toimintaansa ulkoista taloudellista tukea. Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakalla on aloite sateenkaari medioiden voimien yhdistämisestä taloudellisen tuen hankkimiseksi.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakka ei koe, että verkkomedia Näkymä olisi uusi media siksi, että se julkaistaan verkossa. Hatakalle verkko on koko hänen elämänsä ajan ollut alusta erilaisille tekemisille. Hatakan mukaan verkkomedia Näkymä on sateenkaarevaa uusmediaa koska se on perustettu vasta hiljattain ja sen tekijät ovat nuoria kolmekymppisiä. Verkkomedia

Näkymä tarjoaa erilaisille sateenkaari-ihmisille alustan kertoa omia juttuja. Verkkomedia Näkymässä unelmoidaan printtimateriaalin julkaisemisesta kuten esimerkiksi esseekokoelmien julkaisusta.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Hatakka kokee, ettei verkkomedia Näkymä vielä ole lähelläkään lehden tavoitetta inklusiivisuudesta. Verkkomedia Näkymän tavoite on mahdollistaa mahdollisimman monenlaisten sateenkaari-ihmisten kuulluksi tuleminen. Hatakan mukaan verkkomedia Näkymän jutuista puuttuu vielä monia ihmisryhmiä, joiden kokemuksia olisi tarpeellista saada verkkomedia Näkymään julkaistavaksi.

Verkkomedia Näkymää toimitetaan internetissä osoitteessa Nakymamedia.fi ja samalla nimellä Facebookissa ja Instagramissa.

5.8. Verkkolehti ja media Kehräjä

Verkkolehti ja media Kehräjä on perustettu 2019. Vuonna 2021 Lyyra Virtanen ollessaan verkkolehti ja media Kehräjän päätoimittaja osallistui Setan ja Kultti ry:n keskusteluun sateenkaarimedioista. (SETA ja Kultti 2021)

Virtasen mukaan verkkolehti ja media Kehräjän tavoitteena on tutkiva journalismi ja uutisjutut. Virtanen korostaa lehden teossa suomen kielen merkitystä ja meiltä meille periaatetta.

- Toivoisin että ei olisi erikseen sateenkaarimedioita ja muita medioita, että Kehräjässä voisimme laajentaa kenttäämme. Kehräjässä Queer ihmiset kirjoittavat queer -aiheista. Olisi hienoa tehdä tätä kokopäiväisesti. Haluaisin nähdä tulevaisuuden, jossa useampi henkilö Kehräjässä voisi tehdä päätoimisesti tätä työtä. Oma toimisto olisi siisti. Homo ja transfobinen palaute on ikävää mutta sitä tulee. Palkitsevaa on ollut se, kun saa palautetta, jossa kiitetään uuden tiedon saamisesta, sanoo Lyyra Virtanen verkkolehti ja media Kehräjän päätoimittaja Setan ja Kultti ry:n keskustelussa sateenkaarimedioista. (SETA ja Kultti 2021)

Verkkolehti ja media Kehräjän toimitussihteeri Emilia Soramäki osallistui Helsinki Prideilla 2022 yhdessä järjestettyyn Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskusteluun ja tämän kehittämistyön tiedon tuottamiseen. Soramäki kertoo, että valtamedian puutteellinen uutisointi sateenkaariasioista, transihmisten ja aseksuaalien ihmisten juttujen puuttuminen valtamedian kertomista tarinoista ja uutisista oli yksi syy verkkolehti ja media Kehräjän syntymiseen. Verkkolehti ja media Kehräjä on Julkisen sanan neuvoston (JSN) jäsen ja se on saanut Taiteen edistämiskeskuksen (TAIKE) myöntämää kulttuuri – ja mielipidelehtien tukea vuosina 2021 ja 2022.

Sosiaalisessa mediassa verkkolehti ja media Kehräjä mainostaa omaa toimintaansa ja tavoittelee lukijoita, näkyvyyttä sekä klikkaajia. Verkkolehti ja media Kehräjällä ei ole somenatiivia sisältöä.

Verkkolehti ja media Kehrääjällä on ollut Instagram livejä ja esim. teemapäivien postauksia, jotka eivät liity nettisivujen artikkeleihin.

- Kehrääjässä sometus kuuluu pääasiassa toimitussihteerin työhön. Somelle ei ole erikseen varattu työaika. Kehrääjässä some kommentteja moderoidaan tarvittaessa, jotta valheet tai vihapuhe eivät leviä. Somen tekeminen olisi todella mielekästä, jos meillä olisi resursseja eli rahaa maksaa jollekulle sen teosta, sanoo verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteerä Emilia Soramäki

Soramäen (2022) mukaan verkkolehti ja media Kehrääjän sivuille löydetään somen kautta. Someanalytiikkaa seurataan verkkolehti ja media Kehrääjän toimituksessa vähän. Soramäen mukaan somesisällöt viedään Instagramiin iltpäivisin koska silloin niitä klikataan auki. Verkkolehti ja media Kehrääjän kotisivujen kävijämäärää ja juttujen suosiota seurataan sometoimintaa enemmän. Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehrääjän kuukausittainen latauskeskiarvo verkkolehti ja media Kehrääjän kotisivuilla 1.1. – 31.7.2022 oli n. 85 000. Verkkolehti ja media Kehrääjä julkaistaan osoitteessa Kehraaja.fi, Facebookissa, Twitterissä, Instagramissa, YouTubessa, Mastodonissa ja Tumblrissä.

5.9. Journalistisia sateenkaarimedioita

Journalistisen sisällön tuottaminen ei riitä määreeksi sateenkaarimedioille. Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelussa, sateenkaarimedioita edustavien päätoimittajien ja medioiden perustajajäsenten mukaan nettijulkaisu Pilke ja verkkolehti ja media Kehrääjä ovat journalistisia sateenkaarimedioita. Molemmat mediat tuottivat tämän kehittämistyön aineistoa osallistumalla yleisökeskusteluun. Verkkolehti ja media Kehrääjä on Julkisen sanan neuvoston (JSN) jäsen. Setan ja Kultti ry:n keskustelun mukaan myös Ranneliike.net ja QX.fi sivustot ovat journalistisia medioita. (SETA ja Kultti 2021)

Verkkolehti ja media Kehrääjä julkaisee sivuillaan monipuolisesti sateenkaariuutisia, kolumneja, kirja- ja elokuva-arvosteluja sekä henkilöhaastatteluja ja podcasteja. Verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteerä Emilia Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehrääjän toimittaminen ja julkaiseminen on journalismia, jossa on poliittisen aktivismin paloa ja tavoite saada aikaan muutosta sekä herättää lukioissa aktivismin intoa.

Verkkolehti ja media Kehrääjä julkaisee isojen englanninkielisten sateenkaarimedioiden käännös-uutisia ja pyrkii verkossa tapahtuvaan nopeaan journalistiseen toimintaan.

Verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteerä Soramäen mukaan uuteen mediaan ja verkkolehti ja media Kehrääjän toimintaan liittyy ajatus printtilehteä vapaammasta ja laajemmista

toimintamuodoista. Verkossa voi tehdä kuvareportaaseja, videoita ja podcasteja. Soramäen mukaan toive verkkolehti ja media Kehrääjistä sateenkaariprinttimediana olisi utopistinen haave.

JSN:n ohjeita noudattava, hidasta sateenkaarijournalismia, positiivisia ja iloisia queer-aiheita tuottava nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Kaamos Metsikön mielestä sateenkaarijournalismi on hyvä väline kehittää sateenkaaritermejä ja uutta sanastoa. Lehteä ja mediaa tekemällä voi kokeilla uusia termejä ja sanoja. Metsikkö toivoo eri sateenkaarimedioiden yhteistyötä sanojen ja termien kehittämisessä sekä rakentavaa palautetta.

Nettijulkaisu Pilke kiinnittää paljon huomiota siihen, että sen käyttämä kieli olisi myös kaikille saatavuttavaa. Kun nettijulkaisu Pilkkeen jutuissa puhutaan sateenkaaritermeillä niin niitä avataan mahdollisimman paljon, jotta kuka tahansa myös yhteisöjen ulkopuolinen voisi ymmärtää tekstiä.

Metsikön mukaan sateenkaarijournalismissa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, kuka kenenkin tarinaa kertoo. Nettijulkaisu Pilkkeen jutut ovat mahdollisimman pitkälti toimitettu niiden ihmisten itsensä toimesta, joita jutut käsittelevät. Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikkö kuvailee lehdensä kielistrategiaa meiltä kaikille ja kaikista kaikille kirjoittamiseksi.

Queer feministisen ja antirasistisen sateenkaarilehti Pilkkeen journalistinen tyyli perustuu ajatukseen siitä, että lehden teksti on ymmärrettävää sateenkaari-ihmisille sekä yhteisöjen ulkopuolisille. Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikön mukaan sanoilla luodaan tiloja ja yhteisöjä ja sateenkaareville tiloille, jossa kaikenlaisia termejä voidaan käyttää ja kokeilla on tarvetta.

Journalismilla on monet kasvot. Journalistisen ja yhteisöjen osallistuvan tekemisen sisällön tuottamisen tapa haastaa tarkastelemaan sateenkaarimedioita kansalaisjournalismin perspektiivistä.

Pride 2022 Kiasmassa järjestettyyn Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelun ja tämän kehittämistyön aineiston tuottamiseen osallistunut verkkomedia Näkymä kuvaa omaa journalismiaan ja mediaansa alustana, jolla erilaiset sateenkaari-ihmiset voivat päästä ääneen ja teemmään juttuja omasta elämästään.

Syrjivästä kielestä irtisanoutunut verkkomedia Näkymä ei julkaise sivuillaan journalistista mediaa eikä mielipidetekstejä. Verkkomedia Näkymän perustajajäsenen Hatakan mukaan verkkomedia Näkymän tekijät eivät ole journalisteja. Verkkomedia Näkymä on hyvä esimerkki yhteistoiminnallisesta ei-journalistisesta sateenkaarimediasta ja kansalaisjournalismista (esim. Rosen, Välivero-nen). Ahvan (2018) mukaan ”osallistuvalla journalismilla (participatory journalism) tarkoitetaan yhteistoiminnallista julkaisutoimintaa, joka nojaa oleellisin osin ei-journalisteihin ja jossa nämä osallistujat pääsevät omalla toiminnallaan vaikuttamaan julkaisuprosessin ja sitä kautta julkaisuuteen”.

Verkkomedia Näkymä on Hatakan mukaan alusta, jossa jokaisella on mahdollisuus tehdä omaa aktiivisuuttaan, omaa aktivismia ja omaa olemassaoloaan näkyväksi. Verkkomedia Näkymän perustajajäsenet kirjoittavat itsekin lehteen mutta ovat myös lehden fasilitaattoreita, jotka mahdollistavat erilaisille sateenkaari-ihmisille tilaa tuoda esille omaa aktiivista toimijuutta ja omaa ääntä. Fasilitaattorien mukaan Verkkomedia Näkymän jutuissa jokainen kirjoittaja sanoittaa itse oman kokemuksensa. Fasilitaattorit eivät toimita juttujen näkökulmia mutta editoivat tekstejä ja keskustelevat kirjoittajien kanssa tekstien kehittämisestä.

Käytännössä verkkomedia Näkymän fasilitaattorit yhdessä juttujen kirjoittajien kanssa linjaavat mitä verkkomedia Näkymässä pitkällä linjalla julkaistaan. Verkkomedia Näkymässä fasilitaattoreilla on kuraattorin ja tekstien editoijan rooli. Verkkomedia Näkymään kirjoittajat eivät välttämättä sitoudu lehteen yhtä juttua pitemmäksi ajaksi.

Ahvan (2018) mukaan ”journalismin yhteydessä osallistumisessa on kyse siitä, että kansalaiset saavat mahdollisuuden vaikuttaa julkaistavaan journalismiin”. Verkkomedia Näkymän tavoite on mahdollistaa sateenkaari-ihmisten valtaa julkaistaviin juttuihin. Ahvan mukaan merkittävyyttä osallistuminen journalismin kohdalla saa siitä, että journalismi avaa väylän julkisuuteen: se on reitti yhteiskunnalliselle ja poliittiselle vaikuttamiselle. Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakan mukaan itse verkkomedia Näkymä alustana ei ole poliittinen, mutta verkkomedia Näkymään juttuja kirjoittavat voivat ja saavat olla itse haluamallaan tavalla poliittisia. Ahvan (2018) mukaan ”osallistuminen voi journalismissa saada eri ilmenemismuotoja, kohdistua julkaisemisen eri vaiheisiin ja toimintoihin tai jopa journalismin yli, esimerkiksi politiikkaan, kulttuurikentälle, työelämään tai omaan yhteisöön”.

5.10. Sateenkaari-influensserit

Sukupuoli ja seksuaalivähemmistöjen ihmisoikeusaktivisteista on tullut usean eri asian vaikuttajia - sateenkaari-influenssereita. Jokaisella influensserilla on oma mediansa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi blogialustaa, Instagram-tiliä, FB-sivua tai vaikka TikTok-tiliä. Nämä kaikki omat mediat voidaan hyvin kokea osaksi sateenkaariyhteisöjen omia sateenkaarimedioita. Laura Ahvan (2018) mukaan ”journalismi on viime vuosikymmeninä avautunut myös sellaisille toimijoille, jotka eivät tee uutisia tai muita journalistisia esityksiä ammatikseen”.

Uutiskriteerit vaihtelevat eri alustoilla ja tekijöiden mukaan. Toimittaja ja tutkija Terhi Upola (2018) kuvaa kirjassaan Livenä ja läsnä, miten sosiaalisen median aikakausi on laajentanut nopeasti sitä, minkä ajatellaan olevan uutinen. Upola huomauttaa kuitenkin, ettei toimittajan tehtävä ole muuttunut siitä, että on kerrottava myös epämiellyttävistä aiheista. Pelkät kissavideot eivät riitä sateenkaarimedioillekaan. LHBTIQ+ järjestöillä kuten esimerkiksi Setalla, Helsinki Pride -yhteisöllä ja

Sateenkaariperheillä on järjestöviestinnän tarpeisiin omia kotisivuja, jotka mielletään myös osaksi sateenkaarimedioita.

5.11. Sateenkaareva yhteisösuhde

Tällä kehittämistyöllä selvitettiin sateenkaarimedioiden suhdetta sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen yhteisöihin. Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa mukana olleet sateenkaarimediat pitivät melko suorasti lukijakuntaansa sateenkaariyhteisöinä, jonka suuntaan haluttiin viestittää kynnyksettömästi mukaan kutsuvasta mahdollisuudesta osallistua sateenkaarimedioiden käyttämiseen sateenkaarevaan vaikuttamiseen sekä oman viestin ja jutun kertomiseen.

Setan ja Kultti ry:n keskustelussa sateenkaarimedioista niiden lukijasuhdesta oli yksi keskustelun aiheista ja siinä keskityttiin pääasiassa mahdollisten toimituksellisten virheiden korjaamisen prosesseihin ja journalistin sääntöihin sekä Julkisen sanan neuvostoon (JSN) sitoutumiseen. (SETA ja Kultti 2021)

Journalism Practice julkaisussa kirjoittavat tutkijat Peters ja Witschge (2015) esittävät, että digitaalinen journalismi osallistaa enemmän yleisöjä kuin kansalaisia.

Kysyin Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa, olivatko sateenkaarimediat huolissaan omasta yhteisösuhteesta ja oliko heillä jotain käytännön toimia yhteisösuhteen kehittämiseksi. Tämän kehittämistyön valossa sateenkaarimedioille lukijakunta edusti melko suoraan sateenkaariyhteisöä. Voisi ajatella, että tutkijoiden Peters ja Witschke (2015) ajatus siitä, että digitaalinen journalismi osallistaa enemmän yleisöjä eli lukijakuntaa kuin kansalaisia eli erilaisia eri järjestöissä toimivia sateenkaariaktivisteja tai sateenkaari-influenssereita todentuu suomalaisissa sateenkaarimedioissa.

Peters ja Witschke (2015) esittävät myös, että lukijasuhde voi olla kunnossa, mutta suurempana haasteena onkin yhteiskuntasuhde ja osallistuvan journalismin tulkinta mahdollisuutena vaikuttaa julkaistaviin juttuihin.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan nähdä, että monet uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat kokevat olevansa toimintansa alussa kuten verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteerin Emilia Soramäki Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa toteaa. Siksi on ymmärrettävää, että kehittämistyön medioilla ei ole vielä kehittynyt helposti esiteltäviä ja käytössä olevia työvälineitä, joilla kehittää median yhteisösuhdetta pelkästä lukijasuhdesta syvemmäksi ja osallistavammaksi.

Sateenkaarimedioiden tekeminen on identiteetin vahvistamista. Verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteeri Emilia Soramäen mukaan inklusiivisena yhteisönä tehtävän verkkolehti ja media Kehrääjän tekeminen perustuu meiltä meille periaatteeseen. Verkkolehti ja media Kehrääjän slogan on "Meistä meiltä meille". Verkkolehti ja media Kehrääjän tehtävä on löytää sateenkaariyhteisöjä enemmänkin kuin rakentaa omaa yhteisöä. Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehrääjä pyrkii löytämään laajasti erilaisia sateenkaari-ihmisiä erilaisten asioiden ääniksi ja kasvoiksi sekä olemaan saavutettavissa eri sateenkaaren yhteisöille.

Nettijulkaisu Pilkkeen sateenkaariyhteisösuhde perustuu sille, että sateenkaariyhteisöihin itsensä identifioivat ihmiset voivat olla toimitukseen yhteydessä ja tarjota juttua, kuvitusta tai muuta osaa-lehteen. Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Kaamos Metsikön mukaan sateenkaareville tiloille, jossa kaikenlaisia termejä voidaan käyttää ja kokeilla on tarvetta koska sanoilla luodaan tiloja ja yhteisöjä. Metsikön mukaan yhteenkuuluvuutta koetaan keskustelun kautta ja siksi sanat, termit ja se että kaikkea ei tarvitse selittää vahvistaa yhteisöihin kuulumista.

Metsikkö arvelee, että inklusiivisuudessa ei varmaan koskaan päästä sellaiseen täydellisyyteen mihin haluttaisiin. Nettijulkaisu Pilkkeen toimituskunta on enimmäkseen yhteydessä lukijoihin Pilkkeen Instagram tilin kautta. Nettijulkaisu Pilkkeen toimituskunta saa tietoa lukijasuhteesta, ketkä ovat kiinnostuneita alkaa kirjoittaa lehteen, ketkä jakavat lehden sisältöä ja ketkä kommentoivat juttuja. Nettijulkaisu Pilkkeen lukijakunta on päätoimittaja Metsikön mukaan melko homogeeninen porukka. Pääosin lukijat ovat saman ikäisiä nuoria, valtaosin valkoihoisia ja kuuluvat sateenkaariyhteisöihin.

Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikön mukaan sateenkaaritarinoita on maantieteellisessä piilossa. Pääkaupunkiseudun sateenkaarielämästä tiedetään ja kerrotaan runsaammin. Männikkö haaveilee, että nettijulkaisu Pilke voisi kertoa myös maantieteellisesti mahdollisimman laajasti suomalaisia sateenkaaritarinoita.

Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikkö kertoo osallistuvan journalismin kynnyksestä, joka hankaloittaa eritaustaisten sateenkaari-ihmisten osallistumista Pilkkeen tekemiseen. Metsikkö viittaa tällä rasisminvastaiseen työhön ja lehden antirasistisen kulttuurin vahvistamisen tavoitteeseen. Metsikkö kokee, että nettijulkaisu Pilkkeen pitää ponnistella enemmän, jotta se voi saavuttaa nykyistä paremman luottamusaseman esimerkiksi rodullistettujen sateenkaari-ihmisten parissa.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakan mukaan verkkomedia Näkymälle kaikki sateenkaariyhteisöjen jäsenet ovat potentiaalisia lukijoita. Hataka pitää sateenkaariyhteisön käsitettä lähtökohtaisesti monimutkaisena eikä halua sen rajaavan verkkomedia Näkymän lukijakuntaa.

Hatakka toivottaa myös sellaiset ihmiset, jotka eivät identifioitu sateenkaariyhteisöihin tervetulleeksi verkkomedia Näkymän pariin.

Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa tiedostettiin sateenkaarevan tekemisen haaste ja osittainen ristiriita siinä, että yhtäältä halutaan toimia meiltä meille periaatteen mukaisesti mutta toisaalta myös inklusiivisesti kaikki mukaan kutsuen.

Verkkomedia Näkymän tavoite on olla olemassa sateenkaariyhteisöjä varten. Veera Hatakan mukaan verkkomedia Näkymä kehittää sateenkaariyhteisösuhdettaan kollektiivisella verkkomedia Näkymän fasilitaattorien keskustelevalle suunnittelulla ja puhumalla avoimesti ulospäin siitä, että kuka vaan saa tulla kirjoittamaan verkkomedia Näkymään. Verkkomedia Näkymä on tehnyt somessa lukijakyselyitä juttujen aiheista.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsenen Veera Hatakan mukaan sateenkaariyhteisöt eivät Helsinki Pride 2022 virallisen somen ja markkinoinnin kautta saaneet näkyvyyttä.

Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelun mukaan (Hatakka, Metsikkö, Medina, Soramäki & Väisänen 2022) sukupuoli ja seksuaalivähemmistöt kokevat usein kaupallisen yhteistyön vaikeaksi ja kaupallista yhteistyötä kritisoidaan helposti yrityskuvan kiillottamiseksi ja toisarvoiseksi asian tukemiseksi tai tukea saavan järjestön tavoitteiden edistämiseksi. Helsinki Pride 2022 keskusteluissa uusista sateenkaarimedioista kysymys mm. pinkkipesusta ja sateenkaarimedioiden suhteesta kaupalliseen yhteistyöhön nousi esille.

5.12. Unelmia ja aloitteita

Tämän kehittämistyön haastatteluissa olleet kaikki sateenkaarimedit toivovat jossain vaiheessa toimintaansa voivansa myös tuottaa omaa sisältöään painettuna.

Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikkö unelmoi printtimediasta. Männikön mukaan nettijulkaisu Pilke on visuaalinen hanke.

- Toimittajat, kuvittajat ja valokuvaajat valmistavat lehden, jota nettijulkaisu Pilke ei resurssiyistä voi painaa paperille. Pilkkeellä ei ole mitään rahoitusta paperilehden tekemiseen, sanoo Metsikkö Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa.

Nettijulkaisu Pilkkeen päätoimittaja Metsikkö kertoo, että jos Pilkkeellä olisi rahaa niin lehteen kirjoittavat ja sen parissa työskentelevät toimittajat, taittaja, kuvaajat ja kuvittajat voisivat priorisoida Pilkkeelle tekemäänsä työtä. Metsikön mukaan nykyinen toimituskunta haluaisi alkaa tehdä myös printtilehteä. Pilkkeessä koetaan myös tarvetta omalle työtilalle.

Nettijulkaisu Pilkkeen tuottaja on hakenut lehdelle kaupallista yhteistyötä mm. Helsinki Pridea tukevien yritysten suunnalta. Luomuruokaan, luonnonkosmetiikkaan ja terveystuotteisiin erikoistunut vähittäiskauppakettu Ruohonjuuri on kerran Huhtikuussa 2022 sponsoroinut nettijulkaisu Pilkettä ja valinnut lehden kuukauden "hyvistuotteeksi".

Nettijulkaisu Pilkkeellä ei ole fyysistä kappaletta nettijulkaisusta. Päätoimittaja Metsiköllä on aloite, jossa Kansallisarkisto tai Työväenmuseo Werstas arkistoisi Pilkkeen julkaisuja.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakka toivoo, että sateenkaarimedioiden tekijät pääsisivät eroon ilmaisen työn tekemisestä koska työstä kuuluu saada korvaus. Kaikesta mainostamisesta irtisanoutuneella verkkomedia Näkymällä ei ole rahoitusta lehden tekoon. Hatakka ehdottaa uusille suomalaisille sateenkaarimedioille yhteistyötä parempien taloudellisten resurssien hankkimiseksi, yhteisten nykyisten resurssien hyödyntämistä, tukiverkostoa ja vertaistukea.

Hatakalla on aloite sateenkaarimedioiden voimien yhdistämisestä rahallisen tuen hankkimiseksi.

Verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteeri Emilia Soramäellä on aloite kaikille suomalaisille sateenkaarimedioille alkaa tukea transihmisiä.

Tuotemerkki We Speak Gayn Hannu Medinalla on aloite sateenkaarimedioille alkaa osallistaa maahanmuuttajaporukoita mukaan keskusteluun.

Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa sateenkaarimedioista yleisöpuheenvuoroissa oltiin aloitteellisia ja toivottiin, että sateenkaarimedit alkaisivat tuottaa selkokielistä sisältöä, aktivismin lisäksi puhuttaisi influenssereistä ja sateenkaarimedioiden yhteistyötä kaupallisten tahojen kanssa kehitettäisiin.

Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa fasilitaattorina pohdin itse, miten kehittää sateenkaarimedioiden yhteistyötä ja lisätä yleistä tietoisuutta sateenkaarimedioista. Tästä inspiroituneena tein Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa aloitteen vuosittain järjestettävästä sateenkaarimedioiden päivästä. Ehdotin päiväksi 25.4. koska suomalaisen sateenkaarimedian voidaan katsoa alkaneen 25.4.1969 kun sukupuoli ja seksuaalisia oikeuksia edistävä järjestö PSYKE ry:n ensimmäinen lehti "Ysikutonen - 96" julkaistiin.

5.13. We speak Gay suunnittelee aikakauslehteä

Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay:n perustajajäsen Hannu Medina suunnittelee verkossa ilmestyvän ja paperille painetun sateenkaariaikakauslehden Queerland Magazinen

julkaisemista. Hannu Medina osallistui Helsinki Prideilla yhdessä järjestettyyn Uudet sateenkaari-mediat, tekijät ja tavoitteet -keskusteluun ja tämän kehittämistyön tiedon tuottamiseen.

We Speak Gay ei ole varsinaisesti media enkä siksi kuvaa sitä tässä kehittämistyössä osaksi sateenkaarimedioita. Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay:n perustajajäsen Hannu Medina on sateenkaari-influensseri, joka tuottaa sisältöjä sosiaaliseen mediaan.

We Speak Gay on Hannu Medinan omistama brändi, palvelumarkkinointiyritys sekä matkailun, viestinnän ja koulutuksen sateenkaari tuotemerkki. Yritykset ja tapahtumat voivat liittyä We Speak Gay:n jäseniksi täyttämällä jäsenyyskriteerit ja maksamalla jäsenmaksun. Tämän jälkeen voi käyttää We Speak Gay tuotemerkkiä esimerkiksi oman tuotteen ja palvelun markkinoinnissa.

Hannu Medina puhuu We Speak Gaystä yhteisönä ja sateenkaariasiaa edistävänä brändinä. Tuotemerkin ostaneet jäsenet sitoutuvat Hannu Medinan mukaan myös sateenkaariviestintään.

Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay:n sivuilla kerrotaan yhteisön työskentelevän rasismia, homofobiaa, transfobiaa ja kaikenlaista syrjintää vastaan. We Speak Gay kertoo mainoksessaan yhteisön jäsenyyden sopivan erityisesti yritykselle tai tapahtumalle, joka haluaa erottautua vastuullisena ja sateenkaariystävällisenä toimijana.

We Speak Gay yrityksen sivuston mukaan We Speak Gay tuotemerkin saaneet yritykset rakentavat Suomesta maailman sateenkaariystävällisintä maata. We Speak Gay yhteisön jäsenyyden hinta vuonna 2023 oli helsinkiläisille toimijoille 295 € + alv 12 kuukautta ja muualla Suomessa toimiville 275 € + alv 12 kuukautta.

Sähköpostihaastattelussa Hannu Medina kuvaa olevansa sateenkaari matkailun ja sateenkaari viestinnän asiantuntija. Medinan mukaan hän tekee We Speak Gayssä kaiken itse.

Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay on perustettu vuonna 2018. Hannu Medina on jo syksystä 2021 asti valmistellut sateenkaariaikakauslehteä verkkoon ja painettavaksi. Lehden nimeksi on suunniteltu Queerland Magazine. Lehdellä on jo tili Instagramissa. Medinan suunnitelmassa on luoda verkkoon ja painaa paperille kansainväliselle sateenkaari yhteisöille Pohjoismaiden suurin englanninkielinen sateenkaari lehti.

Hannu Medina puhuu sateenkaari kaupallisuuden ja mainosten puolesta. Helsinki Pride on Medinan mukaan ainoa alusta tällä hetkellä, jota kautta mainostaja voi tavoittaa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kohderyhmän.

Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We speak Gay:n tuottama sateenkaari matkailun eri suomalaisten kaupunkien palvelukartta on suunnattu erityisesti kansainvälisille sateenkaari matkailijoille.

Sateenkaarikarttoja otetaan mukaan eniten hotelleissa ja museoissa. Medina suunnittelee sateenkaaripalvelukartan kehittämistä ja suomalaisen sateenkaarihistorian sekä Suomessa elävien sateenkaari-ihmisten ihmisoikeustilanteen huomioimista tulevissa kartoissa. Sateenkaarikartan painos vuonna 2023 oli 40 000 kpl.

We Speak Gay yrityksen kotisivut ovat osoitteessa wespeakgay.com sekä samalla nimellä myös Facebookissa ja Instagramissa.

5.14. Sinulle on postia -postitaidenäyttely

Sinulle on postia -postitaidenäyttely toteutettiin Helsingin kaupungintalon Tapahtumatorilla suurella digiseinällä 27.6.–2.7.2022. Kahdeksan tekijää lähetti Sinulle on postia -postitaidenäyttelyyn taide-teoksia. Osa postitaidenäyttelyn tekijöistä osallistui näyttelyyn anonyymisti ja osa käytti nimimerkkiä. Tekijät ovat; Maiju Tawast, nimimerkki Aistikkaat, Stacy Siivonen, Eeva-Helena Inomaa, Mika Laitinen, Satu Nilimaa ja Sateenkaarikampaajat. Katariina Sällylän postitaideteos kannettiin myöhässä postilaatikkoon. Kaikki yhdeksän postitaideteosta ovat mukana tämän kehittämistyön kriittisessä kuvatulkinnan analyysissä.

Näyttelyssä oli mukana myös minun kuvaama Sateenkaaren rakentajat valokuvasarja, jossa kasvonsa sateenkaaren rakentamisen aktivisteiksi antoivat Reinaldo Rodriguez, Janette Grönfors, Santyago Delgado, Viva Grandlund, Ville Virta, Tiina Sandberg, Jiri Mäntysalo, Mika Laitinen, Pertti Mäntykangas ja Hannu Medina.

Kuvaan seuraavassa Sinulle on postia -postitaidenäyttelyn teokset ja Postin myöhässä jakaman näyttelyyn lähetetyn teoksen.

Katariina Sällylän postitaideteos - postissa tullut kirje

Minulle kotiin, postin kantama näyttelystä myöhästynyt postitaideteos on 6.7.2022 Helsingistä postitettu kirje. Kirjeen postimerkissä lapsi kantaa kahta joulukuusta. Kuoreen on liimattu kaistaleet reunanauhaa, boordia, jossa toistuu keltaisten sitruunoiden runsaus. Kuoren takaosassa on kirjeensulkijatarra, jossa on sinisiä kukkia.

Kirjeen sisällä on kortti, jonka etupuolelle on piirretty aaltoilevaa liikettä paksuilla vahaliitumaisilla viivoilla sekä keltaisen ja punaisen eri sävyjä. Aaltoilevan kokonaisuuden päälle on merkklauslaitteella kohotekstattu kolme sanapalkkia. Niissä mustalla pohjalla valkoisin kirjaimin lukee ”Homosaatiota ei voi pysäyttää”.

Kortin sisäpuolella on kirjoitettu viesti. Viesti on päivätty 26.6.2002 Helsingissä ja viesti kuuluu seuraavasti. Heimo! JP! kun huomasin tän Helsinki Priden sivuilla, innostuin. Kortteilu on ihan best. Tässä on itte piirtämäni ja yhdistelemäni sateenkaari, vapaasti tulkiten. Sateenkaareni on moninainen, monitulkintainen, poliittinen. Haaveeni tulevaisuuden suhteen liittyvät avovaimooni (oma koti & häät, #homohäät). Ja aktivismiin. Hyvää Pridea

Lähettäjä: Katarina Sällylä Vastaanottaja JP Väisänen, Sinulle on postia!

Kortin oikeassa yläkulmassa postimerkin paikalle on liimattu postimerkki, jossa on sininen perhonen. Kortin yläosassa on viisi vaaleanpunaisten, vaaleansinisten ja vihreiden kaarien sateenkaari-piirustusta. Oikeaan laitaan on liimattu vinoraitainen sateenkaarileike. Kortin alareunassa on kultareuna ja sateenkaaren seitsemän väriä; punainen, oranssi, keltainen, vihreä, vaaleansininen, tummansininen ja violetti. Keskellä korttia, lähettäjäkentän ja viestikentän välissä on tarroja. Ylhäällä on tarra, jossa lukee "We choose love" (suomeksi "Valitsemme rakkauden") Tämän jälkeen neljä kiiltävää sydäntarraa; keltainen, vihreä, sininen ja punainen. Tarroista alimpana on sateenkaaresta muotoiltu rauhan merkki.

Katariina Sällylältä on saatu lupa (16.1.2023) esittää kuvat kehittämistyön yhteydessä.

Postitaideteos 1 - Mustaa ja oranssia pyörän päällä / Nimimerkki Aistikkaat - Performanssi-kuva

Mustan ja oranssin -puhuvassa värivalokuvassa punahiuksinen ihminen istuu moottoripyörän selässä. Etualalla näkyvät pyörät, valot ja kahvat. Kuvan päähenkilö pitelee pyörää molemmilla käsillään. Sormissa on punaista kynsilakkaa ja hopeasormuksia. Oranssi huivi kieppuaa henkilön kaulassa. Kuvassa olevan ihmisen silmät on meikattu rajusti. Oranssit silmäluomimaalaukset rajautuvat mustaan korostukseen korkealla kulmakarvojen yläpuolella. Kuski hymyilee niin, että kurkussa tuntuu.

Postitaideteos 2 - Musta liike

Tilannekuvassa ihminen esiintyy lavalla. Esiintyjä on pukeutunut mustiin niittihousuihin ja ylävartaloa paljastavaan mustaan niittiliiviin. Kaulassa on oranssi boapuuhka. Molemmissa käsissä on rannerenkaita ja jalassa mustat bootsit. Esiintyjä on liikkeessä. Oikea käsi on pään yllä ja vasen puuhkassa keskivartalon kohdilla. Taustalla on vessanpöntön avaaja ja pitkä kapea kohdevalo.

Postitaideteos 3 - Kaikki kontrollissa

Värikuva lähietäisyydellä ruskealla lattialla seisovasta ihmisestä. Taustalla ikkunoita ja tyynyjä. Kuvan hahmo on pukeutunut mustiin housuihin. Niittivyö. Oranssi paita. Olkapäältä roikkuu musta nahkatakki. Kädessä oleva keppi osoittaa maahan. Etusormi kontrolloi keppiä. Ranteessa on musta leveä niittivyö. Jalassa mustat bootsit.

Postitaideteos 4 - Suoraan silmiin katsova haastateltava

Valokuva on ruotsinkielisestä sanomalehdestä. Kellastunut lehti on päivätty 31.10. Vuosiluku ei näy kuvassa. Lehtileikkeessä on valokuva, jossa henkilö katsoo suoraan silmiin. Kuvan ihmisellä on kädet huolitellusti pöydällä. Sormissa on kynsilakkaa. Huulet on maalattu ja hiukset ovat huolitellusti keskeltä päätä jakauksella. Henkilöön on ripustettu nappimikrofoni.

Postitaideteos 5 - Keskustelu toriteltalla

Värivalokuvassa on etualalla kaksi keskustelevaa henkilöä. Henkilöt ovat oranssien toriteltojen ympäröimänä. Tuulee. Vasemmalla olevan henkilön hiukset heiluvat tuulella. Oikeanpuoleisella henkilöllä on oikea käsi puristettuna niin, että sormenpäät koskettavat toisiaan näyttäen jonkun asian olevan juuri siinä ihan kuin käsillä ja hyppysissä. Vasemmassa kädessä äänessä olevalla henkilöllä on sanomalehtiä tai papereita.

Postitaideteos 6 - Pää alaspäin oleva naamioihminen

Värivalokuvassa valkoiseen naamioon pukeutunut ihminen on pää alaspäin. Ihmisen suussa on mittari, jossa on pyöreä asteikko. Kaulalla on pusertimen oloinen metallinen laite ja valkoinen nuora. Kuva jakautuu vasemmalla punaiseen ja oikealla mustaan. Punainen on kangasta. Musta on taustan valo. Alhaalla oleva valkoinen on tyyny.

Postitaideteos 7 - Asetelmakuva

Värivalokuvassa on lasisessa astiassa sateenkaarilipun värisestä kankaasta pyöritelty kehätaitos. Läpinäkyvä ja lasinen astia on omenan muotoinen. Astia on pöydällä, jolla on vihreä pöytäliina. Pöytäliinassa on muutama tummanvihreä raita.

Postitaideteos 8 - Rento tyyli

Valkoisella paperitaustalla esitetään esinekooste, jossa on lehtileike, sukka, kaksi älypuhelinia ja piirustus. Sukan päällä olevan puhelimen näytöllä on kuva ruotsalaisesta muusikosta, Eva Dahlgrenista. Sukka on sateenkaarisukka. Sateenkaaren oranssit, keltaiset ja vihreät raidat näkyvät. Sateenkaarisukan yläpuolella on lehtileike, jossa lukee "Rento tyyli". Sukan varpaankärjissä on

viivapiirustus mustavalkeasta sateenkaaresta. Sukan vieressä paperilla on toinen kännykkä. Kännykän näytöllä on kuva Eva Dahlgrenin konsertista.

5.15. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta – työpaja ja esitys

Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpaja ja esitys toteutettiin 1.7.2022 Kiasman seminaaritallassa.

Työpajassa toteutuu kirje tulevaisuudesta-menetelmän yksi tavoitteista. Työpajassa kuviteltiin kirjoittamalla jotain toivottua ja omien tavoitteiden suuntaista tulevaisuutta sen sijaan, että pyrkimyksenä olisi ennustaa neutraalisti tulevaisuutta tai maalailta varoittavia uhkakuvia. Työpajassa saatiin esille aloitteita sateenkaariyhteisön toiminnan kehittämiseksi käyttämällä metodia, jossa työpajan osallistujat kirjoittivat itselleen tai haluamalleen vastaanottajalle kirjeen sateenkaaren tulevaisuudesta.

Kirjeet kirjoitettiin anonymisti. Arvioin työpajan tuloksia tarkastelemalla niiden sisältöä siitä näkökulmasta, millaisia asioita toivotusta tulevaisuudesta niissä nousi esille. Työpajassa kuviteltiin kirjoittamalla jotain toivottua ja omien tavoitteiden suuntaista tulevaisuutta sen sijaan, että olisi ennustettu neutraalisti tulevaisuutta tai maalailtu varoittavia uhkakuvia.

Tutkimuksen tuloksia voidaan arvioida laskennallisesti selvittämällä, kuinka monta aloitetta ja ideaa prosessin aikana syntyi yhteisöjen ja sateenkaarimedioiden yhteistyön kehittämiseksi. Kirjeet sateenkaaren tulevaisuudesta eivät suoraa vastaa yhteisön ja sateenkaarimedioiden kehittämisen kysymykseen. Työpajan ohjeistus johdatti enemmän luovan kirjoittamisen suuntaan.

Kirjeitä kirjoittivat 1.) optimisti sateenkaarianarkisti, 2.) pieneltä paikkakunnalta Helsinkiin perheensä ja molempien puolisoiden kanssa muuttanut vanhempi, 3.) elämän ääniä, luontoa ja aurinkoa rakastava sateenkaarikapinassa mukana ollut väsynyt taistelija ja 4.) sateenkaarilapseltaan anteeksi pyytävä vanhempi.

Kirjeiden aikaperspektiivit vaihtelivat katuvan vanhemman abstraktista yhteisen ajan loppumisesta, Helsinkiin muuttaneen konkreettiseen päivämäärään kahdenkymmenenvuoden päähän.

Esitystaiteilija Salla Markkanen ja Helsingin Gay-teatterissa näyttelevä Jani Verho lukivat kaikille avoimessa ja maksuttomassa tilaisuudessa työpajassa kirjoitetut kirjeet. Kiasmassa esitystä seurasi kymmenen ihmistä. Esitystä seurattiin myös zoomissa ja Mediasateenkaaren FB-livessä. Esitys on katsottavissa internetissä Mediasateenkaaren FB sivuilla ja kehitystyön kotisivuilla.

6. Pohdintaa ja ajatuksia jatkotoimista

Työn tavoitteena on kuvata uusia suomalaisia sateenkaarimedioita niiden tekijöitä ja tavoitteita sellaisella tarkkuudella, että LHBTIQ+ yhteisöt ja sateenkaarimedioiden tekijät itse voivat kokea tiedon paikkaansa pitävänä ja ottaa kehittämisajatukset omikseen. Toimintatutkimuksen tavoite on lisätä sateenkaarimedioiden tekijöiden itsetietoisuutta tekemisestään ja selvittää miten sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen yhteisöjen ja sateenkaarimedioiden tekijöiden tietoisuutta omasta roolista yhteisöjen omina medioina, ja yhteisöjen osallistuvaa suhdetta sateenkaarimedioihin voidaan kehittää.

6.1. Uutta tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen omista medioista

Olen tällä kehittämistyöllä tehnyt näkyväksi uusia suomenkielisiä verkossa toimivia säännöllisesti journalistista sisältöä tuottavia kansalaisjournalistisia medioita; nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä ja verkkolehti ja media Kehräjä. Lisäksi kehittämistyö kertoo We Speak Gay:n unelmasta alkaa tehdä Queerland Magazine -aikakauslehteä.

Kehittämistyön eri vaiheita on voinut seurata vuodesta 2022 ja valmiin kehittämistyön voi lukea kehittämistyön kotisivuilta linkeineen ja lähteineen. Suorannan ja Rynänen (2016, 283) mukaan avoimuuden kriteeri liittyy taistelevan tutkimuksen osallistuvaan ja yhteiskunnalliseen luonteeseen.

Julkista keskustelua sateenkaarimedioista on järjestetty aiemminkin, mutta sateenkaarimedioiden suhdetta journalismiin ja sateenkaariyhteisöihin ei ole tietämäni mukaan ennen Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelua ja tätä kehittämistyötä aikaisemmin Suomessa tällä laajuudella selvitetty, eivätkä sateenkaarimedioita tekevät ole itsekään juuri aiheesta julkaisseet.

Kehittämistyöllä selvitettiin ketkä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöissä (LHBTIQ+) vaikuttavat tekevät keväällä 2022 uutisia ja juttuja LHBTIQ+ yhteisöjen sisältä ja kenelle. Kehittämistyö vastasi kysymykseen miten uudet digitaaliset suomalaiset sateenkaarimediat määrittelevät itsensä, tekemisensä, tavoitteensa ja suhteensa sateenkaariyhteisöihin sekä journalismiin.

Kaikki kolme suunniteltua Helsinki Pride 2022 -tapahtumaa; Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu, Sinulle on postia - postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpaja ja esitys toteutettiin ja niistä tuli osa virallista Pride ohjelmaa ja tämän kehittämistyön keskeisintä tutkimusaineistoa. Pride-yhteisö tarjosi kaikille kolmelle tapahtumalle maksuttomat tilat. Sain vapautuksen Priden järjestäjämaksuista. Nettijulkaisu Pilke,

verkkomedia Näkymä, verkkolehti ja media Kehräjä, sateenkaariaikakauslehteä suunnitteleva We Speak Gay ja yksittäisiä sateenkaari-influenssereita ja aktivisteja osallistui kanssani tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tilaisuuksista tiedotettiin tekemilläni mediatiedotteilla jokaisesta tapahtumasta ja virallisen Pride tiedotuksen kautta mm. Helsinki Pride 2022 -kotisivuilla. Helsingin kaupunki tiedotti Sinulle on postia - postitaidenäyttelystä Helsingin kaupungin Instagram tilillä.

Toteutuneista tilaisuuksista ei kerrottu medioissa. Uudet sateenkaarimedia, tekijät ja tavoitteet - keskusteluun sateenkaarimedioista osallistuneet medioiden edustajat tekivät keskustelusta omia somepostauksia ja jakoivat minun somejulkaisuja ennen ja jälkeen keskustelun. Lisäksi somessa on ilmestynyt postauksia keskustelusta, näyttelystä, työpajasta ja esityksestä.

Tämän kehittämistyön liitteenä on neljä somemainosta Helsinki Pride 2022 -tapahtumista. Liitteet 1,2,3 ja 4.

Kehittämistyön selvitys sateenkaarimedioiden lukija ja yhteisösuhteesta kannustaa sateenkaariyhteisöjä ja yksittäisiä ihmisiä ottamaan paremmin sateenkaarimediat omakseen ja käyttämään niitä esimerkiksi sateenkaarevan vaikutustyön välineenä.

Tällä kehittämistyöllä tuotiin näkyväksi ja yhteen sateenkaariyhteisöissä toimivia medioita ja sateenkaariyhteisöjä. Kehittämistyöllä vahvistettiin sateenkaarimedioiden tietoisuutta omasta toiminnastaan. Helsinki Pride 2022 -tilaisuudella luotiin yhteyksiä eri sateenkaarimedioita tekevien välillä ja herätettiin julkista keskustelua sateenkaariyhteisöjen omien medioiden merkityksestä yhteisöjen vaikuttamistyössä.

Kehittämistyön sateenkaarimedioita tekevät korostavat oman tekemisen merkitystä sateenkaari-kulttuurin näkyväksi tekemisessä ja valtamediasta poikkeavalla sensitiivisemmällä asiantuntijanäkökulmalla.

Kehittämistyö tuo esille keväällä 2022 havaittavat erilaiset sateenkaarimedioiden tekemisen muodot ja tavoitteet sekä suhteen journalismiin ja sateenkaariyhteisöihin. Kehittämistyössä tarkasteltiin sateenkaarimedioita kansalaisjournalismina, osallistuvina ja luovina medioina.

Laskennallisesti katsottuna kehittämistyö tuotti kymmenkunta aloitetta sateenkaarimedioiden kehittämiseksi. Aloitteet tulivat sekä sateenkaarimedioilta itseltään että yleisöpuheenvuoroista. Kehittämistyön prosessia ja sen tuloksia voidaan arvioida suhteessa aiemmin suomalaisista digitaalisista sateenkaarimedioista kerättyyn tietoon. Tältä osin kehittämistyö onnistui kokoamaan yhteen aikaisemmin hyvin hajallaan ollutta tietoa sateenkaarimedioista.

Kehittämistyön tuloksia olisi kiinnostavaa arvioida myös prosessiin osallistuneiden toimijoiden ja erityisesti sateenkaarimedioita tekevien nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä ja verkkolehti ja media Kehräjä parissa. Kehittämistyöhön osallistuneet ovat saaneet useita luonnoksia ja dokumentteja kehittämistyöstä. Kattavaa arviointia varten olisi tämän kehittämistyön valmistumisen jälkeen hyvä järjestää uusi yhteinen sateenkaarimedioiden tapaaminen, laatia siihen yhdessä uudet kysymykset ja käydä niiden pohjalta aikaisempaa syvempää keskustelua ja tätä kehittämistyötä arvioiva keskustelu.

Kaikki tässä kehittämistyössä keväällä 2022 tutkitut sateenkaarimediat; nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä ja verkkolehti ja media Kehräjä sekä matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay identifioivat itsensä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin ja heitä yhdistää ajatus yhteisöjen hyväksi ”meiltä meille” tehtävästä vaikuttamistyöstä. Tutkitut sateenkaarimediat ovat toimineet heti alusta asti digitaalisesti verkossa, ja webblogien tavoin olleet yhteydessä lukijoihinsa ja yhteisöihinsä. Heille verkossa toimiminen ei ole uutta toimintaa vaan perusta ja luonnollinen ympäristö omien medioiden tekemiselle.

Uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat haastavat valtamediaa ja vanhoja sateenkaarimedioita kertomaan LHBTIQ+ yhteisöistä sensitiivisemmin ja antamaan tilaa erilaisille sateenkaareville todellisuuksille. Kaikki digitaaliset sateenkaarimediat paikkaavat Suomessa kokonaan puuttuvaa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen omaa printtimediaa.

”Medioilla on sekä tietävän, että edustavan journalistisen toimijan rooli”. (Kunelius 2000, 1–24) Kehittämistyön medioilla on systemaattisesti sateenkaariyhteisöjen sisällä kerättyä paikkaansa pitävää tietoa sateenkaariyhteisöistä ja sen kulttuurista. Sateenkaarimediat perustavat puheoikeutensa siihen, että meiltä meille- menetelmällä ne esittävät sateenkaariyhteisöjen käsityksiä todellisuudesta.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan todeta, että uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat ovat journalistisesta näkökulmasta kunnianhimoisesti ja määrätietoisesti rakentamassa journalistisilla, taiteellisilla ja luovilla välineillä ja omilla medioilla omaa kertomusta sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä itsestään, LHBTIQ+ ihmisille ja sateenkaariyhteisöille itselleen ja muulle sateenkaarevista asioista kiinnostuneille. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt tuottavat journalistisia resursseja suomalaisen yhteiskunnan julkiseen toimintaan.

Kehittämistyö onnistui luomaan turvallista tilaa ja avaamaan uutta rakentavaa keskustelua.

Kehittämistyön perusteella huomioin, että tutkimusta suomalaisista digitaalisista sateenkaarimedioista on vähän, jos ollenkaan. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä on tutkittu laajemmin eri tutkimuksissa, mutta aktiivisen roolin ottaneita sateenkaarevien medioiden tekijöitä ei juurikaan ole

tutkittu. Löytämässäni tutkimuksissa keskitytään useimmiten siihen, miten sateenkaariyhteisöjä tai sateenkaarevia asioita on esitetty valtamediassa. Media-alalla sateenkaarevaa tutkimusta löytyy kuvajournalismista. Sosiaali- ja terveysalalla on sateenkaarevia tutkimuksia esimerkiksi media-alaan verrattuna runsaasti.

Kehittämistyössä tiedostettiin ja selvitettiin tarvittavat luvat henkilöiden ja järjestöjen tietojen julkistamiseen ja kaikille sopivaan anonymiteettiin. Kehittämistyö oli yhteistyötä ja se pyrki kollektiiviseen ja osallistumiseen. Eettisten kysymysten pohtimista ei sivuutettu vaan niistä keskusteltiin kehittämistyöhön osallistuneiden kanssa ja kaikissa Helsinki Pride 2022 -tilaisuuksissa, jotka kehittämistyötä varten järjestettiin.

Mediakehityksessä kiinnostavaa on uusien omaehtoisten ja riippumattomien medioiden synty 1990-luvulla. Tämän kehittämistyön tuloksena voidaan sanoa, että uudet suomalaiset sateenkaari-mediat seuraavat yleistä uusien alustojen syntymisen kehitystä. Kehittämistyön kutsuun vastanneiden sateenkaarevien medioiden kärjessä erottuvat toimitusten kansalaisjournalistiset, feministiset ja vapaaehtoistyön piirteet. Siinä missä ensimmäiset verkossa toimivat sateenkaarimediat kuten Ranneliike.net ja Mummolaakso ottivat aluksi paikan seksuaalivähemmistöjen näkyväksi tekemisessä, kertovat uudet digitaaliset sateenkaarimediat sensitiivisellä ja inklusiivisella tavalla nyt sukupuolivähemmistöistä. Sateenkaarimediat kertovat sateenkaarikulttuurin tapahtumista ja ilmiöistä valtamediaa tarkemmin ja kattavammin.

Kehittämistyö liittyy sateenkaariyhteisöjen kysymyksiä laajemmalle lähinnä digitaaliseen ja kansalaisjournalismiin, median murrokseen ja verkkomedian merkityksen kasvuun.

Terhi Upola (2018) nostaa esille ajatuksen, jonka Time lehden entisen toimituspäällikkö, Joshua Ramon myös jakaa, että samalla kun vanhat perinteiset mediasisällöt kuolevat syntyy uusia sisältöjä, jotka usein ovat myös luonteenomaista medialle itselleen. Tätä ajatellen uusien digitaalisten suomenkielisten sateenkaarimedioiden tavoite osallistaa taiteilijoita ja luovia toimijoita omilla erityisosaamisillaan sateenkaarimedioiden tekemiseen nousee suureen kiinnostukseen. Kehittämistyössä tuli esille, ketkä ottivat uutta tekemisen paikkaa, kun suomalaisen sateenkaarimedian printtilehdet lopettivat toimintansa ja netti tarjosi uusia kanavia uusille tekijöille. Suomessa printtimedian puutetta paikkasivat heti aluksi verkossa toimivat sateenkaarimediat.

Tämän kehittämistyön tutkimuksen mukaan uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat tavoittelevat 2020-luvulla toiminnalleen parempia resursseja ja ovat kiinnostuneet kehittämään omaa yhteisö-, yleisö- ja lukijasuhdetta nykyistä aktiivisemmaksi. Kaikki uudet digitaaliset suomalaiset tämän kehittämistyön mediat julkaisevat journalistista sateenkaarevaa sisältöä useilla sosiaalisen median alustoilla.

Sateenkaarimedia termi pitää myös sisällään erilaisia uusien medioiden tekevien tahojen kuten sateenkaari-influensserien toiminnan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Tämän kehittämistyön tuloksena voidaan sanoa, että blogien ja YouTube-tekemisen lisäksi podcastit ja erilaiset omat media-alustat kuten sateenkaariyhteisöjen sisällä ilmestyvät nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä, verkkolehti ja media Kehräjä, Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay, Ranneliike.net ja QX.fi sekä yksittäisten aktivistien omat mediat kuten Tämän kylän homopoika, Mona Bling ja muiden influensserien ja sateenkaarijärjestöjen toiminta verkossa ja sosiaalisen median eri alustoilla ovat näkyvin osa uusia suomalaisia digitaalisia sateenkaarimedioita.

Yksi tämä kehittämistyön medioista poikkeaa muista. We Speak Gay on matkailun ja viestinnän tuotemerkki ja sateenkaariyhteisöihin ja sateenkaarimedioihin liittyvää vastuullisuusviestintää.

Kirsi Etelärannan ja Visa Penttilän (2021) mukaan vastuullisuus viestinnästä ei rajaudu pelkästään neutraaliin tiedonvälitykseen tai yksioikoiseen viestinnän kritiikkiin tekoja kiillottavaan puheeseen.

Øyvindin (2011,3–22) mukaan ”vastuullisuusviestintä voidaan määritellä viestinnäksi, jolla organisaatio viestii ja neuvottelee sidosryhmiensä ja laajemmin yhteiskunnan kanssa vastuistaan ja velvollisuuksistaan sekä organisoi vastuullisuuteen liittyvää toimintaansa”.

Laura Olkkosen (2011,12) mukaan ”yritysaktivismilla tarkoitetaan yritysten ja yritysjohtajien kannottoja sekä kampanjointia liittyen kiistanalaisiin yhteiskunnallisiin teemoihin”.

Vuoden 2023 aikana on suunniteltu ilmestyväksi uusi LHBTIQA+ asioihin keskittyvä verkko- ja printtimedia, lifestyle-julkaisu Queerland Magazine. Yrittäjä Hannu Medinan tuottamaa englanninkielistä ilmaisjakelulehti Queerland Magazine lehteä suunnitellaan ilmestyväksi neljä kertaa vuodessa. Ensimmäisen numeron julkaisun piti tapahtua Helsinki Pride-viikolla kesällä 2022, mutta lehden ilmestyminen on viivästynyt. Hannu Medina kertoo idean lehdestä syntyneen halusta tehdä englanninkielinen, kaupallinen sateenkaarijulkaisu, jossa kansainvälisyys ja yhteisöllisyys kohtaisivat.

6.2. Kehittämistyön Helsinki Pride 2022 -tapahtumat

Tuotin Helsinki Pride 2022-viikolle yhdessä erilaisten sateenkaariyhteisöihin kuuluvien toimijoiden kanssa kolme tapahtumaa; Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu, Sinulle on postia - postitaidenäyttely sekä Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpaja ja esitys. Saimme tapahtumat osaksi virallista Helsinki Pride 2022 -ohjelmaa.

Nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä, verkkolehti ja media Kehräjä sekä aikakauslehteä suunnitteleva We Speak Gay ottivat vastuuta sateenkaarimedioille keskeisten kysymysten laatimiseen ja osallistuivat Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskusteluun.

Katson, että onnistuin tuottamaan tälle kehittämistyölle merkittävää tutkimusaineistoa. Tuottamani kolmen tapahtuman kautta oli mahdollista osallistaa sateenkaariyhteisöjä ja sateenkaarimedioita tiedostamaan yhteisöjen ja medioiden kehittämistä sekä suhdetta journalismiin. Kaikki tapahtumat olivat kaikille avoimia, esteettömiä ja maksuttomia sekä toimivat keskustelun käynnistäjinä.

Kysyin sateenkaariyhteisöiltä ja sateenkaarimedioilta tapahtumissa kysymyksiä, jotka ohjasivat pohtimaan yhteisön tulevaisuuden kysymyksiä, sateenkaarevan kulttuurin rakentamisen haasteita ja suhdetta yhteisöjen omiin medioihin. Journalismikeskustelussa sateenkaarimedioita tekevät osallistuivat myös itse keskustelun kysymysten suunnitteluun.

Tämän kehittämistyön Helsinki Pride 2022 -tapahtumat erottuivat muusta Helsinki Pride 2022 -ohjelmasta sillä, että niissä käsiteltiin sateenkaariyhteisöjen omia medioita. Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelu sateenkaarimedioista oli Helsinki Pride 2022 -ohjelman ainoa journalismikeskustelu.

Sinulle on postia - postitaidenäyttely keräsi paljon katsojia, koska se oli esillä keskeisellä ja näkyvällä paikalla Helsingin kaupungintalon aulassa Tapahtumatorilla. Postitaidenäyttelyyn osallistui kahdeksan taiteilijaa. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta kirjoittamisen työpajaan ja esitykseen osallistui viisitoista henkilöä. Tapahtumien taiteellisen ja luovan tekemisen kautta voidaan hahmottaa sateenkaariyhteisöjen omaa tulevaisuuden tekemistä ja visioita.

3.7.2022 Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpajassa kirjoitettiin konkreettisista ja abstrakteista paikoista ja tilanteista. Olen antanut anonymisti kirjoitetuille kirjeille keksityt tekijänimet, jotta niistä voidaan puhua tekijöiden kautta. Puhun sateenkaari anarkistista, Helsinkiin muuttaneesta, väsyneestä taistelijasta ja katuvasta vanhemmasta. Sateenkaarianarkisti ankkuroi laivansa ja kirjoitti kirjeen kuvitellusta paratiisista, Helsinkiin muuttanut kirjoitti puustosta puun alta ja väsynyt taistelija kirjoitti syntymäpäiväjuhliilta omasta turvapaikastaan. Katuva vanhempi ei mainitse paikkaa tai tilannetta, josta hän kirjoitti.

Kirjeissä ei ollut selkeitä ja suoraan sateenkaariyhteisöille kohdistettuja aloitteita. Sateenkaarianarkisti, väsynyt taistelija ja Helsinkiin muuttanut kirjoittivat parisuhteistaan ja kirjeet olivat suunnattu ystävälle, perheelle ja puolisoille. Katuva vanhempi kirjoitti lapselleen.

Kirjeissä annettiin ymmärtää, että sateenkaari-ihmisten tulevaisuuteen voidaan vaikuttaa. Kirjeiden valossa sateenkaaritulevaisuus on nykyistä parempi, vaikka kaikki epäkohdat ja vääryydet eivät

kokonaan poistuisikaan. Väsyneen taistelijan mukaan taistelu ihmisyyden, luonnon, hyvyyden ja rakkauden puolesta voidaan voittaa ja hyvä elämä on mahdollista. Sateenkaarianarkisti katsoo televisioista sateenkaariuutisia. Helsinkiin muuttaneen mukaan sateenkaarioikeudet etenevät pikkukaupungeissa eikä esimerkiksi polyamorisia suhteita kummeksuta häiritsevästi. Katuva vanhempi olisi toivonut itseltään hyljeksinnän ja kamalien asioiden ääneen sanomisen sijaan, että hän olisi ollut apuna ja läsnä sateenkaarilapsensa elämässä.

Taiteellista osaamista vaatineet tapahtumat toivat esille someajan digitaalisille ja kansalaisjournalistisille medioille ja tekijöille tyypillistä visuaalista ja luovaa tekemistä sekä journalismin ja taiteen suhdetta. Tässä kehittämistyössä tutkittujen sateenkaarimedioiden ja Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelun (Hatakka, Metsikkö, Medina, Soramäki & Väisänen 2022) mukaan sateenkaarimedioiden yksi tavoitteista on saada sateenkaariyhteisöjen toimijat ottamaan sateenkaarimedit yhteisöjen omiksi välineiksi omalle ilmaisulle, kerronnalle ja vaikuttamiselle. Postitaidenäyttely sekä työpaja ja esitys ovat hyviä esimerkkejä sateenkaariyhteisön taiteellisen ja luovan tekemisen taidoista. Näitä taitoja tarvitaan, jotta sateenkaarimedioiden tavoite voi toteutua. Tapahtumat toivat muusta Helsinki Pride 2022 -ohjelmasta poikkeavan journalistisen näkökulman ohjelmaan.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että sateenkaarimedit mieltävät yhteisöllisen itsemmaisun sekä luovan osallistumisen ja ilmaisun tehtäväkseen. Uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaarimedit tiedostavat taiteiden ja kansalaisjournalismin välisen suhteen ja sateenkaarimedioiden tekijät digitaalisuuden ja uusien ilmaisullisten ja taiteellisten menetelmien mahdollisuudet sateenkaarijournalismissa.

Perinteinen journalismi tai valtamedia näyttäytyy totuuden uskollisen lajityypin kautta ankarana kehityksenä ainakin 1990-luvulle asti. Digitaalisuus, taiteet ja osallistuva kansalaisjournalismi ovat antaneet taidetta ja journalismia yhdistäville tekijöille uusia vapauksia, mutta myös journalismin olennaiseen totuuteen pyrkivään kerrontaan liittyviä haasteita. Stijn Posteman ja Mark Deuzen (Postema & Deuze 2020) mukaan 1900-luvun lopulta alkaen journalismi on pyrkinyt objektiivisyyteen, tosiasialliseen raportointiin mistä on usein seurannut henkilökohtaisten ja poliittisten näkemysten torjuntaa. Sateenkaarimedioiden yksi suurimpia tavoitteita on saada sateenkaariyhteisöjen jäsenet kertomaan omaa tarinaansa ja käyttämään yhteisöjen omia sateenkaarevia media-alustoja oman tarinan ja todellisuuden kertomiseen.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että sateenkaariyhteisöjen jäsenet ovat jonkin verran innokkaita osallistumaan kollektiivisen tiedostamisen tavoitteeksi asetettuihin hankkeisiin kuten kehittämistyön Helsinki Pride 2022 -tapahtumiin; Sinulle on postia – postitaidenäyttelyyn ja Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpajaan ja esitykseen.

Posteman ja Deuzen (2020) mukaan taiteellisten genrejen sekoittuminen viittaa siihen, että taiteet ovat aina olleet osa journalismia. Tässä kehittämistyössä tutkittujen sateenkaarimedioiden tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestymistapa journalismiin. Esimerkiksi verkkolehti ja media Kehräjä, nettijulkaisu Pilke ja verkkomedia Näkymä osallistavat eri alojen osajia ja taiteilijoita kuten valokuvaajia, runoilijoita, kuvataiteilijoita, sarjakuvataiteilijoita ja videotaiteilijoita kehittämään sateenkaarimedioita erilaisilla luovilla ja taiteellisilla menetelmillä. Tämän kehittämistyön valossa ja Postemanin ja Deuzen (2020) kuvaamalla tavalla voidaan nähdä, että taiteet ovat osa uutta suomalaista digitaalista journalismia.

Jatkotoimina liittyen journalismin ja taiteen sekä luovien digitaalisten toimien suhteen olisi kiinnostavaa tutkia miten taiteelliset ja luovat toimet, joita tämän kehittämistyön sateenkaarimedit kertovat mediatyössään osallistavan, kehittävät sateenkaarevaa journalismia ja edistävät osallisuutta.

Johtopäätöksenä yhteistyön järjestämisestä voin sanoa, että sateenkaarimedioiden tekijät ovat lähtökohtaisesti kiinnostuneet yhteistyöstä ja valmiita osallistumaan yhteisten kysymysten työstämiseen ja lopulta itse keskusteluun sekä kohtaamaan sateenkaariyleisöä livetilaisuudessa.

Tarkoitukseni oli osallistaa sateenkaarimedioita tekevät toimijat aktiiviseen rooliin tapahtumien järjestämisessä Prideilla. Johtopäätöksenä sateenkaarimedioiden tekijöiden roolista voin sanoa, että ilman minun fasilitaattorin vastuunkantamista ja asioiden esittelyä emme olisi onnistuneet löytämään yhteisesti merkittäviä kysymyksiä Pride-keskusteluun. Ilman koronapandemian eristäytymisen kulttuuria olisimme varmasti normaaliolosuhteissa tavanneet kasvotusten eri toimijoiden kanssa ennen Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelua. Lopulta sateenkaarimedioiden edustajien ollessa paikalla keskustelemassa onnistuimme luomaan hybriditilaisuudelle livenä Kiasmassa ja verkossa Zoomilla, turvallisen tilan, jossa saatoimme hyvin avata eri näkökulmia yhteisesti sovituista asioista ja muuttaa suunnitelmaa niin, että aktiivinen yleisökin saattoi ottaa merkittävästi osaa keskusteluun.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan todeta, että Setan jäsenjärjestöt tai erilaiset sateenkaariyhteisöjen järjestöt olivat nihkeitä osallistumaan Helsinki Pride 2022 tapahtumien suunnitteluun. Johtopäätöksenä järjestöjen osallistamisen vaikeudesta voisin sanoa, että sähköpostitse kommunikointi oli lähes mahdotonta ja että on kehitettävä omaa osaamista viestijänä.

Lopulta puhelimitse yhteistyön edistäminen oli mahdollista. Kolmen erilaisen tapahtuman samanaikainen järjestäminen sekoitti monen mukaan kutsuttavan ajatuksia. Lisäksi tulkitsen, että sateenkaarijärjestöjen oli vaikeaa löytää merkitystä lähteä mukaan järjestämään mediakeskustelua. Kysymystä sateenkaariyhteisöjen omista medioista ei heti alkuun koeta oman sateenkaarevan tekemisen ytimeksi. Mediantekijöille tämä on toki luonnollista ja siksi mediakeskustelua oli

suunnittelemassa vain median tekijöitä, vaikka tavoitteena oli saada mukaan myös medioiden oletettua yleisöä eli erilaisia sateenkaarijärjestöjä ja yksittäisiä aktivisteja.

Moni sateenkaarijärjestö suhtautui yhteistyökutsuuni kannustavasti ja esimerkiksi Helsingin Gay teatteri ja Sateenkaariperheet jakoivat kutsua Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpajasta ja esityksestä. Kaksi Helsingin Gay-teatterin aktiivia; Salla Markkanen ja Jani Verho löysivät paikkansa Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -kirjoittamisen työpajasta ja esityksestä.

Sinulle on postia -postitaidenäyttelyn avulla tehtiin näkyväksi sateenkaarikulttuuria keskeisellä paikalla Helsinkiä, kaupungintalon aulassa, Tapahtumatorin isolla digiseinällä. Postitaidenäyttelyyn lähetetyt postitaideteokset kertovat suomalaisten sateenkaariyhteisöjen tilasta ja tavoitteista keväällä 2022. Näyttelyn postitaideteokset ovat postitaitteelle tyypillisen anarkistisia eivätkä noudata mitään ohjeita tai odotuksia. Teoksia ei ole selitelty eikä kaikkien niiden tekijät halua paljastaa henkilöllisyyttään.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että Sinulle on postia-näyttelyn postitaideteokset korostavat tekemistä, joka vahvistaa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin itsensä samaistuvan ihmisen identiteettiä. Postitaideteoksissa voidaan tulkita tarvetta keskustella ympäröivän maailman kanssa. Tästä kertovat Sinulle on postia -postitaidenäyttelyn lehtileikekuva, toritelttakeskustelu- ja lavaesiintymiskuvat. Näyttelyn esinekooste-teokset alleviivaavat vapaa-aikaa, omaehtoista tekemistä ja sateenkaarevien ihmisten oman paikan ja oman elämän ”esiintymislavan” merkitystä. Populaarikulttuuri ja media ovat myös mukana postitaideteoksissa. Näyttelyyn lähetettiin myös postitaideteoksia kuvista ja kuvauslaitteista. Kehittämistyön tarkastelun tuloksena voidaan sanoa, että Sinulle on postia -postitaidenäyttelyyn osallistuneet tekijät ovat halunneet jättää jälkiä, jotka kertovat optimismista ja paremman sateenkaarevan elämän tulevaisuudesta.

Sinulle on postia -postitaidenäyttelyssä Stacy Siivosen ja Aistikkaat -työryhmän performanssikuvat vastaavat näyttelyllä haettuun kysymykseen sateenkaaren rakentamisesta. Tulkitsen vastaukseksi oman itsen tutkimisen, representaation merkityksen pohtimisen ja oman paikan ja oman elämän ”esiintymislavan” määrittelyn. Postitaideteosten kuvissa ollaan lavasteissa ja korostetusti laittauttu mikä sopii ajatukseen toiveesta ja tavoitteesta. Kuvat voivat myös ilmaista jotain mille ei ole itsestään selvästi tilaa esimerkiksi arjessa tai tilaa tietynlaiseen ihmisenä olemiseen saattaa olla vain tietynlaisessa ”lavasteisessa” tilanteessa.

Sateenkaari kampaajien ja Eeva-Helena Inomaan installaatiot tai esinekoostekuvat vastaavat näyttelyn etsimään kysymykseen vapaa-ajan ja omaehtoisen tekemisen kautta. Sateenkaari-ikoni Eva Dahlgrenin konsertti on varmaan ollut voimaannuttava kokemus. Se mikä on Inomaan teoksessa

saanut sateenkaarilipun kääriytymään paratiisimaiseman läpinäkyvän omenan sisään jää arvotukseksi.

Arvioitaessa kehittämistyön onnistumista postitaideteosten osalta on mahdotonta suoraan sanoa mitkä teokset vastasivat juuri yhteisöjen ja sateenkaarimedioiden yhteistyön kehittämiseen. Näyttelyn ohjeistus ja viitekehys oli enemmän taiteelliseen ajatteluun ohjaava. Pidän Sinulle on postia - postitaidenäyttelyn esittämistä Helsingin kaupungintalolla onnistumisena. Näyttelypaikka ja näyttelyn rinnastaminen kaupunginpormestari Juhana Vartiaisen ja erilaisten kansainvälisten Pride-viestien yhteyteen samalla digiseinällä viestivät arvostuksesta ja tunnustuksesta sateenkaaritaiteelle.

Sateenkaariyhteisöjen omaa mediaa ovat luonnollisesti journalistiset ja kansalaisjournalistiset digitaaliset alustat, joita tässä kehittämistyössä tutkitaan. Lisäksi sateenkaarevia medioita ovat myös taiteilijoiden tuottamat teokset, näyttelyt ja mediat. Medioiden alustat ja kanavat ovat jatkuvassa muutoksessa ja nykyisessä varsin visuaalispainotteisessa mediaympäristössä luovalle ja taiteelliselle ilmaisulle ja journalistiselle lähestymiselle on tilausta. Erilaisilla taiteellisilla prosesseilla ja luovilla interventioilla on annettavaa uudelle journalismille ja sateenkaariyhteisöjen erilaisille kulttuureille.

Sinulle on postia - postitaidenäyttely ja sen taideteokset antaa viitteitä sille, miten sateenkaariyhteisö ja sateenkaarimediat voisivat yhdistää luovia journalistisia genrejä, kuten valokuvausta, lyhyitä videoita, ääntä, graafista suunnittelua ja tekstiä. Näyttely keskeisellä paikalla varmasti tavoitti uusia yleisöitä sekä lisäsi tietoisuutta sateenkaariyhteisöjen olemassa olosta ja inklusiivisuuden tavoitteesta.

6.3. Kansalaisjournalismia

Kysymys journalismin ja median yleisösuhteesta käynnisti 1980 ja 1990-luvuilla Yhdysvalloissa journalismia innovoivan keskustelun, haastoi uutta osallistavaa ja demokraattisesti kestäväää journalistista tekemistä ja synnytti käsitteen kansalaisjournalismista.

Kansalaisjournalismin liike Yhdysvalloissa syntyi laajemmasta kiinnostuksesta mediasta ja yleisösuhteesta sekä halusta kehittää osallistuvaa demokratiaa. (Rosen1999, 1–16)

Tämän kehittämistyön valossa uusien suomalaisten digitaalisten sateenkaarimedioiden merkittävyys sateenkaariyhteisöjen omina medioina ja media-alustoina voisi kehittyä nykyistä vaikuttavamaksi ja yhteisöilleen merkittävämmäksi, jos sateenkaarimedioita tekevät tiedostaisivat enemmän oman erityisen roolinsa suhteessa sateenkaariyhteisöihin ja osallistuvaan journalismiin. Nyt toki sateenkaarimediat tiedostavat rooliaan ja kertovat lukijasuhteen kehittämisestä entistä

inklusiivisemmaksi, mutta tämän kehittämistyön aikaan en havainnut konkreettisia yhdessä sateenkaariyhteisöjen kanssa tehtäviä vaikuttamishankkeita, joissa kansalaisjournalistiset alustat ja toimijat olisivat fasilitoimassa sateenkaariyhteisöjä tiedostamaan kyseiset mediat ja heidän tavoitteet osallistaa sateenkaariyhteisöjä voimakkaampaan vaikuttamiseen. Sosiaalisessa mediassa ja medioiden omilla alustoilla olevat mainokset ja jutut siitä, että sateenkaariyhteisöt voivat ottaa kyseisen media-alustan omakseen on kuitenkin hyvä alku kehitykselle.

Siinä missä Yhdysvalloissa eräät journalistit ja kansalaisjournalismia tekevät tahot tiedostivat oman mahdollisuuden vaikuttaa valtamedian antamaan todellisuuskuvaan, käy ilmi molemmissa sateenkaarikeskusteluissa (Seta ja Kultti sekä Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu), että suomalaiset uudet digitaaliset sateenkaarimediat ovat hyvin tietoisia suomalaisen valtamedian puutteellisesta ja usein ongelmakeskeisestä näkökulmatekemisestä liittyen sateenkaareviin asioihin.

Yhdysvaltalaisessa kansalaisjournalistisessa liikkeessä tiedostettiin, että media ja mediantekijät ovat keskeisesti osa ongelmaa. Tämä johti haasteeseen uudistaa mediaa ja sen tekemistä juuriaan myöten. Samalaista median uudistamisen henkeä en havaitse suomalaisten uusien digitaalisten sateenkaarimedioiden tekijöissä. Tämä voi johtua lyhyestä tarkastelun aikajaksosta. Voisiko radikaali muutos alkaa kahden julkisen keskustelun vaikutuksesta?

Kansalaisjournalismin näkökulmasta keskustelun avaaminen sateenkaarimedioiden yhteisö ja -lukkijasuhteesta on kiinnostavaa. Someöyhöttämisestä kollektiivisella kommentoimisella ja vihapuheesta puhumisella on paikkansa keskustelussa saateenkaarimedioiden yleisösuhteessa. Parhaimmillaan keskustelulla sateenkaarimedioista ja niiden yleisösuhteesta on mahdollisuus johtaa journalististen käytäntöjen vakavaan, demokraattisesti kestävään ja sateenkaariyhteisöjen aktiivisen toiminnan huomioivaan uudistamiseen, arviointiin ja kehittämiseen

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että suomalaiset digitaaliset sateenkaarimediat nettisivusto QX.fi, verkkoalusta Ranneliike.net, nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja media Kehräjä ovat digitaalista kansalaisjournalismia.

Journalismin lopusta on kirjoitettu ja puhuttu runsaasti (esim. Hart 1996, Luostarinen 1999, Korteso 2022), mutta median murroksen ja journalististen välineiden saavutettavuus demokratiaa ja kansalaisten osallistumista edistävänä rakentavana ilmiönä on jäänyt vähemmälle (kuitenkin esim. Rosen 1999, Kunelius 1999, Välvirronen 1994). Ongelmat kuten vihapuhe, oikeistopopulismi ja kaikenlainen edesvastuuttomuus, jotka usein ensimmäisenä liitetään medianmurrokseen ja kansalaisjournalismiin ovat saaneet hyvin huomiota mediassa ja julkisessa keskustelussa. Tämä

kehittämistyö tuo esille sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen rakentavan roolin ja erilaiset tavat kehittää sateenkaarikulttuuria osana osallistuvaa laajempaa yhteiskunnallista kehitystä ja demokratiaa.

Tämä kehittämistyö valottaa valtavirran vastaisesti sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen itsensä tuottamia medioita. Kehittämistyön tutkimuksen mukaan uusi sateenkaareva kansalaisjournalismi vahvistaa demokratiaa ja vähemmistöjen omaa ääntä sekä monipuolistaa sukupuolisuuden ja seksuaalisuuden representaatioita.

Tämän kehittämistyön kautta voidaan havaita, että 2020-luvulla Suomessa kansalaisjournalismille on helposti annettu vähättelevä valeutisten leima ja verkossa tapahtuvien ei-journalistien tekemien medioiden merkitys nähdään pääsääntöisesti vain omille porukoille puhumisena. (esimerkiksi Korteso 2022 sekä Koponen, Koskinen ja Pullinen 2022)

Tämän kehittämistyön perusteella voidaan todeta, että kaikki kehittämistyössä mukana olleet sateenkaarimedit haluavat vahvistaa medioidensa inklusiivisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa omalle ryhmälle, lukijakunnalle ja sateenkaariyhteisölle viestimistä ja median sekä journalismin tuottamista myös omaa yhteisöä laajemmalle lukijakunnalle ja valtaväestölle.

Tämän kehittämistyön sateenkaarimedioilla on yhteinen tavoite vahvistaa sateenkaariyhteisöjen vaikuttamistyötä ja tuottaa itse sensitiivistä ja inklusiivisesti toimitettua tietoa paikkaamaan valtamedian puutteellista ja ongelmalähtöistä informaatiota sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asioista.

Kehittämistyössä tarkasteltujen medioiden yleisösuhte vastaa kuitenkin myös paljolti valtamedioista tuttua passiivista lukijasuhdetta. Ajatus kansalaisjournalismille (Rosen, 1999) tyypillisestä aktiivisesta yhteisöstä, jolla olisi dynaaminen rooli medioiden tekemisessä ilmenee tutkittavien sateenkaarimedioiden Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa ja tulevaisuuden kehittämispuheissa, mutta ei vielä perustavanlaatuisesti tee yhtään suomalaista sateenkaari-mediaa tunnistettavaksi juuri tästä näkökulmasta.

Verkkomedia Näkymä poikkeaa voimakkaimmin muista medioista korostamalla alustan roolia kaikille sateenkaari-ihmisille avoimena alustana tuoda oma tarinansa näkyväksi.

Kansalaisjournalismille tyypillinen yhteisöllinen meiltä meille lähestymistapa on tyypillistä uudelle suomalaiselle digitaaliselle sateenkaari-medialle. Yksikään kehittämistyön medioista ei esitä itseään yhteisön yläpuolella tai sivussa olevaksi tietotoimistoksi tai mediataloksi vaan mieluummin suhde omaan yhteisöön kuvataan sateenkaariyhteisön omaksi alustaksi, äänitorveksi tai megafoniksi.

Tämän kehittämistyön tuloksena voidaan sanoa, että internet on mahdollistanut sateenkaarimedioiden vuorovaikutussuhteen sateenkaariyhteisöjen sisällä. Uudet suomalaiset sateenkaarimedit haastavat sosiaalisessa mediassa erilaisilla meemeillä ja mainoksilla omia yleisöitä ottamaan sateenkaarimedit oman vaikuttamisen työväliseksi ja alustoiksi. Sateenkaarimedit tarjoavat yleisölleen fasilitointiapua juttujen kirjoittamiseen ja julkaisemiseen.

6.4. Uutta tietoa sateenkaarimedioiden tavoitteista ja suhteesta journalismiin

Kokosin yhteen uusia suomalaisia digitaalisia sateenkaarimedioita, jotka tuottavat journalistista sateenkaarevaa sisältöä, julkaisevat säännöllisesti ja identifioituvat sateenkaariyhteisöihin. Tämän kehittämistyön tarkasteltavat mediat ovat nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja media Kehräjä. Kaikki kolme mediaa ja aikakauslehteä suunnitteleva tuotemerkki We Speak Gay osallistuivat lisäksi Helsinki Pride 2022 -tapahtuman Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelu sateenkaarimedioista suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi tässä kehittämistyössä tarkastellaan suomalaisen digitaalisen sateenkaarimedian pioneerimedioita QX.fi – verkkosivustoa, Ranneliike.net – verkkoalustaa ja Mummolaakso ry:n verkkosivuja.

Tässä kehittämistyössä ollaan erityisen kiinnostuneita sateenkaarimedioiden tekijöiden itse itselleen asettamista tekemisen tavoitteista, sateenkaarimedioiden lukija-, yleisö-, ja yhteisösuhteesta sekä sateenkaarimedioiden suhteesta journalismiin sekä tulevaisuuden toiveisiin. Työ näyttää selväksi sen, että kehittämistyössä tarkastelluilla eri medioilla on toisistaan hyvin poikkeava suhde journalismiin.

Verkkosivusto QX.fi, verkkoalusta Ranneliike.net, verkkolehti ja media Kehräjä ja nettijulkaisu Pilke puhuvat omasta tekemisestä journalistisena toimintana. Nettijulkaisu Pilke ja verkkolehti ja media Kehräjä ovat Julkisen sanan neuvoston (JSN) jäseniä. QX.fi kuuluu ruotsalaisen omistajamediansa kautta Ruotsin sanomalehtien ja muiden mediayhtiöiden toimialajärjestöjen ja mediakustantajien yhdistykseen (Tidningsutgivarnas TU), Verkkoalusta Ranneliike.net kertoo arvostavansa JSN:n ohjeita. Verkkomedia Näkymä on bloginkaltainen alusta sateenkaareville toimijoille. Verkkomedia Näkymä ei koe varsinaisesti tekevänsä journalismia vaan antavan sateenkaareville ajatuksille ja tekijöille fasilitoidun alustan. Queerland Magazine aikakauslehteä suunnitteleva matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay on sateenkaarevaa yritysaktivismia.

Esa Väliverrosen (Väliverrosen, 2011) mukaan perinteistä, ammattimaista journalismia haastavat tavalliset kansalaiset, bloggarit ja verkkoyhteisöt. Tämän kehittämistyön sateenkaarimedit; nettijulkaisu Pilke, verkkolehti ja media Kehräjä ja verkkomedia Näkymä ovat kaikki toimintansa alusta asti toimineet verkossa ja tilanteessa, jossa ei ole ilmestynyt yhtään sateenkaarevaa printtimediaa. Uudet suomalaiset sateenkaarimedit eivät näin ollen haastaneet printtimediaa. Ne haastoivat

verkossa toimineet Ranneliike.net -sivuston, Mummolaakso-sivut ja QX:n suomenkieliset sivut queer, feministisellä ja antirasistisella sisällöllä, sekä aiempaa vahvemmassa sukupuolien moninaisuutta esille tuovalla näkökulmalla.

Väliverronen (2011,14) nostaa esille bloggaajien merkityksen perinteisten medioiden haastajana. Verkkomedia Näkymä muistuttaa blogeja ja sivuston tarkoitus onkin antaa ääni sateenkaareville tarinoille asianomaisten itsensä kertomina.

Esa Väliverrosen (2011,14) mukaan se, että journalismi nojautuu uutistoiminnassa virallisiin, arvovaltaisiin lähteisiin on osoitus journalistien ja vallanpitäjien liittoutumisesta. Sateenkaarijournalismia tehdään meiltä meille periaatteella mikä vastaa Rosen (2010) määrittelyä kansalaisjournalismista, jonka mukaan aiemmin vain lukijoina ja katselijoina toimineet ihmiset ottavat journalistisia välineitä omakseen ja alkavat tuottaa tietoa ja viestiä toisilleen.

Kehittämistyössä tutkitut sateenkaarimedit ovat yrittäneet päästä uutislähteiksi. Esimerkiksi verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteeri Emilia Soramäki kertoo pyrkimyksestä olla ensimmäinen media Suomessa, joka kertoisi translainsäädännön eräästä päätösvaiheesta. Soramäki oletti, että hyvällä ja oikea-aikaisella journalismilla pienikin media voisi olla lähde valtakunnallisessa journalismissa. Lopuksi Soramäki joutui huomaamaan, että valtamedia ei uutisoinut koko aihetta ja jos verkkolehti ja media Kehräjä ei olisi antanut kyseiselle transsialle aikanaan ääntä ei se olisi saanut mitään huomiota missään mediassa.

Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelun (Hatakka, Metsikkö, Medina, Soramäki & Väisänen 2022) mukaan sateenkaarimedioiden edustajat kokevat, että Suomessa sateenkaarevaa kansalaisjournalismia ei oteta samalla tavalla vakavasti kuin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asioita tutkineiden yliopistotutkijoiden tutkimuksia ja poliitikkojen tai influensserien mielipiteitä.

Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa nousi enemmän esille sateenkaarevien asioiden vähäinen näkyvyys valtamediassa kuin yhteisöjen oma tarttuminen oman median tekemiseen. Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa ei kuultu sateenkaarimedioiden itse omaa merkitystä väheksyviä puheenvuoroja, mutta ei myöskään nähty sateenkaarimedioita onnistuneena ja uutta luovana juuri kansalaisjournalistisen työn kautta. Tämä saattaa johtua siitä, että Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelua suunnitellessa ei kansalaisjournalismin käsitettä otettu keskeiseksi keskustelun aiheeksi. Esille nostettiin jokaisen median omat tavoitteet kuten nettijulkaisu Pilkkeen tavoite tehdä journalismia meiltä kaikille ja kaikilta kaikille, verkkomedia Näkymän tavoite kertoa tarinoita sateenkaaren tältä puolelta ja verkkolehti ja media Kehrääjän tavoite tehdä journalismia meistä, meiltä, meille.

Kehittämistyön valossa voidaan todeta, että nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja media Kehräjä haastavat valtamedian sateenkaariasioista sensitiivisemmällä tiedonvälityksellä. Sateenkaarimedit kääntävät eri kielistä ja eri maalaisista sateenkaarimedioista uutisia suomeksi. Tiedonvälitys saa uuden otteen, kun sateenkaariyhteisöihin itsensä identifioivat ihmiset eivät ole vain tiedonvälityksen kohteena, mutta myös tuottavat itse tietoa heitä itseään koskettavista asioista. Tästä seuraa laajempi representaatio sukupuolen ja seksuaalisuuden monimuotoisuudesta ja sateenkaarikulttuurin todellisuudesta.

Tämä kehittämissyö sateenkaariyhteisöjen omista medioista vahvistaa vähemmistökuulttuurin voimaantumista ja paikkaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Digitaaliset verkkojulkaisut yhdessä sateenkaarevien aikakauslehtien kanssa pyrkivät 1990-luvulla Suomessa haastamaan valtamediaa. Tämän kehittämistyön valossa nettijulkaisu Pilke, verkkomedia Näkymä sekä verkkolehti ja media Kehräjä jatkavat valtamedian haastamista ja olennaisesti tuottavat muuten puuttuvia sateenkaarevia medioita.

Tämä kehittämissyö on tuottanut uutta avointa tietoa ja luonut yhteyksiä erilaisten sateenkaarevien medioiden välille. Kehittämissyön kotisivu toimi osallistavana toiminnan kutsukorttina varsinkin työn alussa ja Pride 2022 tilaisuuksien taustainformaationa. Pride tapahtumien jälkeen tallenteet ovat katsottavissa kotisivuilla. Sateenkaarimediaa tekevien tahojen ja kehittämisyöhön liittyvän Pride tapahtuman tekijöiden mediayhteystiedot ovat myös esillä kehittämisyön kotisivuilla.

Kehittämissyö vahvistaa sateenkaariyhteisöjen tietoisuutta yhteisöjen omista medioista ja niiden käyttämisestä vaikuttamisyön välineenä. Sateenkaariyhteisöihin kuulutaan erilaisista syistä. Joillekin kuuluminen sateenkaariyhteisöihin tarkoittaa esimerkiksi tunnetta tai kerran vuodessa osallistumista Pride-tapahtumiin. Joku voi toimia päivittäin sateenkaari-aktivistina tai influensserina. Joku itsensä sateenkaariyhteisöihin identifioituva kuuluu aktiivisesti johonkin Setan jäsenjärjestöön ja maksaa vuosittaista järjestön jäsenmaksua ja joku taas voi kokea olevansa osa jotain yhteisöä ilman minkäänlaista jäsenyyttä missään yhdistyksessä.

Tämän kehittämisyön valossa voidaan ajatella, että sateenkaarimedioilla voisi olla osallistumista kehittävä rooli, jossa itsensä sateenkaariyhteisöihin identifioiva ihminen voisi niin halutessaan alkaa käyttää sateenkaarimedioita kulttuurisen osallistumisen ja poliittisen vaikuttamisen työvälineenä.

Oman identiteetin tiedostaminen ja sen oikeutettu ilmaisu on tärkeää sateenkaariyhteisöjen kulttuurin vapaalle kehittämiselle. Digitaalisella sateenkaarevalla meiltä meille periaatteella tehdyllä ja maksumuurittomalla journalismilla sekä osallistuvalla toimintakulttuurilla on mahdollista vahvistaa ajatusta kollektiivisesta omien digitaalisten medioiden omistamisesta ja haltuun ottamisesta.

Juha Suorannan ja Tere Vadénin (2009) mukaan tietämättömyyttä vastaan toimitaan kehittämällä kollektiivisempaa tiedostamista ja siksi niin sanotut internetin kyberkommunistit vaativat internetin käyttövaroja yksityisen omistamisen sijaan yhteisomistukseen

6.5. Osallistuva journalismi

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että uusilla suomalaisilla digitaalisilla sateenkaari-medioilla on halua, tahtoa ja kiinnostusta kehittää omaa yleisö, lukija tai yhteisösuhdettaan nykyisestä entistä osallistuvammaksi ja vaikuttavammaksi. Nykyistä vahvempi kansalaisjournalistinen ja osallistuva sateenkaarijournalismi vahvistaisi myös sateenkaariyhteisöjä.

Perustuen kehittämistyön tuloksiin, voidaan sanoa, että uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaari-mediat laajentavat omalla toiminnallaan käsitystä journalismista. Mediamurros on mahdollistanut journalismin kautta tapahtuvan osallistumisen. Kehittämistyössä tarkasteltavien medioiden lukijasuhde on kaikkien sateenkaari medioiden toimituskuntien kiinnostuksen kärjessä. Uudet suomalaiset digitaaliset sateenkaari-media tekevät käytännössä toteen sen mitä Chris Peters ja Tamara Witschge Journalism Practice julkaisun artikkelissa ”Suurista demokratian kertomuksista osallistumisen pieniin odotuksiin” kuvaavat tai miten Laura Ahva (2018) määrittelee osallistuvan journalismin. Sateenkaari medioiden lukijasuhde voi olla kunnossa, tai toimituskunnat kiinnittävät siihen huomiota ja lukijasuhde on mukana kaikkien sateenkaari medioiden kehityssuunnitelmissa. Suurempana haasteena kuin passiivisen lukijasuhteen kehittämisessä onkin kehittää sateenkaari medioiden aktiivisempaa yhteiskuntasuhdetta.

Helsinki Pride 2022 herätti sateenkaari medioiden yhteistyön kysymyksen ja sai sateenkaari medioita pohtimaan omaa sukupuoli ja seksuaalivähemmistöjen yhteisöjen rooliaan lukijan roolia laajemmin.

Verkkomedia Näkymälle yhteisö ja lukijat on sama asia. Verkkomedia Näkymän perustajajäsenen Veera Hatakka ei ole huolissaan lukijoista tai yleisöstä. Hatakka toivottaa sekä lukijat että yhteisöt tervetulleeksi jakamaan omia kokemuksia verkkomedia Näkymässä. Käytännössä yhteisöjen osallistaminen tapahtuu avoimella puheella siitä, että kuka vaan saa tulla kirjoittamaan ja ottamaan yhteyttä, kun haluaa kirjoittaa verkkomedia Näkymään. Verkkomedia Näkymä on tehnyt somessa lukijakyselyjä ja toteuttanut niiden pohjalta lukijoiden toiveita.

Verkkolehti ja media Kehräjäjä tehdään yhteisönä. Verkkolehti ja media Kehräjäjän toimitussihteeri Emilia Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehräjäjän ovat tervetulleita kirjoittamaan ja toimittamaan kaikki, jotka kokevat sateenkaaren omakseen. Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehräjäjän ympärille on muodostunut vapaaehtoisten erilaisten tekijöiden oma yhteisö. Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehräjäjä tehdään yhteisölle ja julkaisun tavoite on olla erilaisille

sateenkaariyhteisöille saavutettavissa. Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehrääjän toimituksessa voisi olla hyvä keskustella nykyistä enemmän ja syvällisesti osallistumisen ja osallistamisen kysymyksistä. Soramäen mukaan verkkolehti ja media Kehrääjässä on olemassa ajatus, että yhteisö on jo olemassa ja verkkolehti ja media Kehrääjän tehtävä on enemmänkin löytää yhteisöjä kuin rakentaa omaa yhteisöä.

Olennaista tälle ajalle ja keväälle 2022 on ajatus jokaisen ihmisen itse tuottamasta omasta mediasta. Elämme varsinaista kansalaisjournalismin aikaa, vaikka monen median tekijän kysymykset eivät luonnollisestikaan ole samoja, joita kansalaisjournalismin käsitteen kysymykset demokratiasta, yleisöstä ja journalismista 1980- ja 90-luvuilla Yhdysvalloissa olivat.

Ajatus jokaisen ihmisen omasta mediasta koskee luonnollisesti myös sateenkaari-ihmisiä. Helsinki Pride 2022 - Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskusteluun osallistui muutama omaa henkilökohtaista sateenkaarevaa mediaa tuottava influensseri.

Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että suomalaisia sateenkaarimedioita tehdään pääasiassa vapaaehtoisvoimin ja se tarkoittaa useita erilaisia toiminta- ja julkaisumuotoja sisältäen myös journalistisia kunnianhimoisia tavoitteita. Sateenkaarimediat tuntevat heikosti toisiaan ja yhteistyötä on vähän. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistön yhteisöjen merkitys sateenkaarimedioille tuntuu olevan asia, jota pidetään itsestään selvänä samoin, kun sitä että sateenkaarimedioiden lukijat tulisivat sateenkaariyhteisöistä ja että yhteisöt ja sateenkaarimedioiden lukijat olisivat lähes poikkeuksetta sama asia. Uusilla suomalaisilla sateenkaarimedioilla on vähän yhteisiä ääneen lausuttuja, konkreettisia kehittämishankkeita omien medioiden ja oman yhteisön yhteistyön kehittämiseksi.

Verkkolehti ja media Kehrääjä on Julkisen sanan neuvoston jäsen. Verkkoalusta Ranneliike.net ja verkkolehti ja media Kehrääjä ovat saaneet TAIKE:n myöntämää kulttuuri ja mielipidelehtien tukea.

Järjestöjen kuten SETA ry Helsinki PRIDE -yhteisö ja muut Setan jäsenjärjestöt ylläpitävät omia verkkosivujaan, joilla ilmoitetaan jäsenjärjestön tapahtumista, joillakin on keskustelupalstoja ja interaktiivista toimintaa. Järjestöillä on useimmin viestinnällinen suhde sateenkaariyhteisöihin mutta ei merkittäviä journalistisia tavoitteita.

Ranneliike.net ja verkkomedia Näkymä ovat alustoja jäsenten maailmankuville, ajatuksille ja keskustelulle. Kehittämistyössä käy ilmi, että nettijulkaisu Pilke ja verkkolehti ja media Kehrääjä pyrkivät tuottamaan journalistista aineistoa, uutisia ja muuta tietoa sateenkaari ihmisille (ja kaikille) sateenkaari asioista.

Sateenkaarevilla alustoilla ja yksittäisten influensserien sivuilla voi olla merkittävääkin kaupallista toimintaa ja yhteistyötä. Matkailun ja viestinnän tuotemerkki We speak Gay:n Hannu Medina suunnittelee uuden sateenkaarevan printtijulkaisun Queerland Magazinen tekemistä.

Kaikkia tässä kehittämistyössä tarkasteltuja medioita tehdään lähes yksinomaan vapaaehtoistyön voimin. Verkkoalusta Ranneliike.fi, Qx.fi -sivusto sekä matkailun ja viestinnän tuotemerkki We Speak Gay saavat mainoksilla taloudellista tuottoa toiminnastaan. Verkkolehti ja media Kehräjä sekä verkkoalusta Ranneliike.net ovat saaneet julkista kulttuuri- ja mielipidelehtien tukea.

Verkkomedia Näkymän perustajajäsen Veera Hatakka pohtii miten sateenkaarimedioita tuottavat voisivat yhdistää voimiaan taloudellisen tuen hankkimiseksi. Hatakka esitti Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa aloitteen yhteisesti tehtävästä sateenkaarimedioiden toiminta-avustuksesta.

Tämän kehittämistyön pohjalta voidaan todeta, että voimistaakseen osallistuvan journalismin ja kansalaisjournalismin keskeistä tavoitetta aktiivisesta yhteisösuhteesta olisi kaikkien kehittämistyön medioiden haluttava kehittää vapaaehtoistyötä ja osallistuvaa journalismia nykyisestä. Vaikuttavampi yhteisösuhte kehittyäkseen tarvitsee journalististen taitojen lisäksi coaching, fasilitointi ja organisointitaitoja osallistaa yhteisöjen aktiiveja tekemään näkyväksi omaa työtä yhteisöissä, päättämään yhdessä kehitettävistä asioista sekä aiheista, joista halutaan laajempaa keskustelua.

Suuremmat taloudelliset resurssit, joita kaikki kehittämistyön mediat toivovat, voisivat ilman pyrkimystä osallistavuuteen ja aktiiviseen yhteisösuhteeseen lisätä toki toimituskuntien resursseja ja välillisesti johtaa voimakkaampaan yhteisöllisyyteen.

Tutkimuksellisen kehittämistyön aikana 2022 suomalaisessa kansalaisyhteiskunnan kehityksessä yksilökeskeisyydellä, individualismilla on tulkintani mukaan nouseva rooli. Tämä näkyy järjestyön yleisenä vaikeutena. Kehittämistyön haastatteluihin perustuen voidaan arvella, että monessa järjestössä saatettaisiin olla jopa valmiita maksamaan rahalla ostopalveluina eräitä perinteisesti vapaaehtoistyönä tehtyjä asioita kuten esimerkiksi osallistumista Prideihin omalla ohjelmalla tai oman ohjelman tuottamista yhteisöille tärkeinä tapahtumapäivinä, vaikka kansainvälisenä homo- ja trans-fobian päivinä.

Suomalaiselle keskustelulle ja sen kysymyksenasettelulle on tyypillistä urautua keskusteluun julkisen rahoituksen vähyydestä. Molemmissa julkisissa keskusteluissa sateenkaarimedioiden tulevaisuudesta (Seta ja Kultti sekä Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet - julkinen keskustelu) esitettiin uuden tekemisen ja tulevaisuuden haasteet. Setan ja Kultin keskustelussa kysyttiin mitä sateenkaarimedit näkevät itsensä tekemässä kymmenen vuoden päästä, jos saisivat kaikki toivomansa resurssit. Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -

keskusteluun pyydettiin sateenkaarimedioita tekemään konkreettisia aloitteita tulevaisuudelle. Molemmat kysymykset ovat uskoakseni edelleen sateenkaarimedioita tekevien toimituskuntien ja vapaaehtoisten porukoiden mielessä ja odottavat sekä asian kehittelyä että konkreettisia toimia.

Armottomassa rahapulassa ja toimittamisen taloudellisessa köyhyudessa on haastavaa visioida tulevaisuutta, mutta jos kokee olevansa itse osa suurempaa yhteiskunnallisen muutoksen vaatimusta ja tekijäkuntaa, niin kysymys esittäytyy taloudellista tarvetta laajempaan muutoksen tarpeena. Tämän kehittämistyön informaation pohjautuen voidaan sanoa, että suomalaisilla digitaalisilla sateenkaarimedioilla on osaamisen ja uskottavuuden osalta tähän kaikki mahdollisuudet.

Pride 2022 -viikoille suunnitellusta tapahtumasta tuli kehittämistyön aineiston- ja tiedonhankkimisen kannalta keskeistä. Osaamistani poliittisen työn järjestäjänä, coachina, taiteilijana, puhujana ja kirjoittajana tarvittiin tämän kaltaisessa tutkimuksellisessa kehittämistyössä ja Helsinki Pride 2022 -tapahtuman tekemisessä.

Pidän Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskustelussa onnistumisenä sitä, että keskustelu puhutteli muitakin sateenkaarimedioiden tekijöitä ja yleisöä kuin sitä suunnittelemissa olleita medioita. Näkyvämpien, säännöllisesti julkaisevien ja perinteisemmin verkkolehdistä tai media-alustoilta näyttävien medioiden lisäksi Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimedit, tekijät ja tavoitteet -keskusteluun osallistui yksittäisiä sateenkaari-influenssereita ja medioiden tekijöitä paikan päällä Kiasmassa sekä verkkoyhteyden kautta livestreamissa.

LHBTQIA+ yhteisöt ja laajemminkin suomalainen yhteiskunta saa kehittämistyöstä päivitettyä ja taustoitettua tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä koskevaa journalistista ja yhteisöllistä mediaa tuottavista alustoista, tekijöistä ja tavoitteista. Näkisin, että kehittämistyön uusi tieto sekä asiantuntijamateriaali sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ajankohtaisesta tilanteesta ja uusista suomalaisista sateenkaarimedioista vastaa journalistien ja sateenkaariyhteisöistä ajankohtaista tietoa etsivien erilaisten tahojen tarpeeseen. Kehittämistyö hyödyttää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä juttuja tekeviä journalisteja ja tiedottajia koska kehittämistyössä on kuvattu keskeisiä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ja uuden journalismin käsitteitä ja ajankohtaista tekemistä. Lisäksi työ hyödyttää yleistä tiedonsaantia koska siinä on koottu perustietoa uusien digitaalisten suomalaisten sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen omien medioiden tekijöistä, alustoista ja tavoitteista sekä suhteesta journalismiin ja sateenkaariyhteisöihin.

Tässä kehittämistyössä yhdistyivät sateenkaariyhteisöjen vahvistaminen ja sateenkaariyhteisöjen omien medioiden kehittäminen. Minulle kehittämistyö oli ihmisoikeuksien ja sananvapauden sekä yhteisöllisen journalismin tekemisen takia tärkeää.

Kehittämistyö onnistui kokoamaan viimeisen kahden vuoden ajan merkittäviä julkisia keskusteluita sateenkaariryhmien omista medioista. Setan ja Kultin keskustelun vuonna 2021 (SETA ja Kultti, 2021) ja tämän kehittämistyön inspiroimana minun yhdessä eri sateenkaarimedioiden kanssa järjestämä Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelu Helsinki Prideille 2022 osallisti mukaan uusia suomalaisia sateenkaarimedioita. Molemmat keskustelut olivat muodoltaan perinteisiä paneelikeskusteluita ja molempiin keskusteluihin saattoi osallistua verkon kautta etänä. Helsinki Pride 2022 Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -keskustelun voi katsoa maksutta verkossa ja mediasateenkaaren FB ja kotisivuilla.

Eurooppalaisen journalismikeskuksen webinaarin ”Heilutetaan ihan tosissaan sateenkaarilippua” (Albertini, M., Bandini, N., Erdei, Z & Savage, R. 2021) valossa voi todeta, että sateenkaarevat asiat kuten kaikki muutkin asiat ovat jatkuvassa kehittymisen ja muutoksen prosessissa. Eve Ng:n (2021) mukaan sillä onko toimituksissa sateenkaarevia toimittajia on inklusiivisuutta ja mediatuotantojen monimuotoisuutta vahvistavaa merkitystä.

Toimittajan perustehtävä on tutkia aihetta, vaikka aihe olisi kuinka henkilökohtainen tahansa ja perustaa tieto tutkittuun ajankohtaisesti pätevään viitekehykseen. Se, että identifioi itsensä esimerkiksi sateenkaarivähemmistöön ei tee toimittajasta pätevää journalistia sateenkaarikysymyksiin. Omakohtainen ja eletty tieto saattaa auttaa sateenkaarevaa toimittajaa sellaisten sudenkuoppien yli, joihin asiasta pelkästään taustatutkimuksellista tietoa hallitseva saattaisi kompastua. Sateenkaarevaa sensitiivisyyttä voi opiskella ja esimerkiksi Suomessa, Seta järjestää koulutusta journalistille.

Verkojulkaisu Qx.fi Sami Montell tuohtuu Setan ja Kultti ry:n keskustelussa (SETA ja Kultti 2021) siitä, kun erään median jutussa oli kerrottu, ettei Suomessa ole sateenkaarimedioita. Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö tuottaa tietoa, jolla voidaan esittää tutkitusti, että kyllä, Suomessa on sateenkaarimedioita.

Aktivistina olen aina pitänyt tärkeänä sitä, että vähemmistöillä on oikeus omaan kulttuuriin, jota ei osteta kaupan hyllyltä vaan jota tehdään itse – meiltä meille ja meidän asioista kiinnostuneille. Onnistuakseen oma kulttuuri tarvitsee inspiroivaa ja mukaan kutsuvaa fasilitoitua kollektiivista tavoitteellista tekemistä, journalistista kertomisen taitoa sekä omia tiloja, alustoja, resursseja ja medioita. Tämän kehittämistyön valossa voidaan sanoa, että sateenkaarimediat voivat halutessaan, ottaa nykyistä vaikuttavamman paikan suomalaisten sateenkaariryhmien julkisina resursseina, omaa kulttuurista ja vaikuttamistyötä fasilitoivina tekijöinä sekä yhteisöjen omina medioina.

Jatkotoimina tälle kehittämistyölle olisi kiinnostavaa tutkia lisää uudistuvaa journalismia työväli-
neenä edistää osallistuvaa kulttuuria, demokratiaa sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen li-
säksi muiden erilaisten vähemmistöjen itse tuottamia medioita.

Puhuessaan sateenkaaresta valtamedialla on lähes kategorinen tapa puhua toiseudesta tai poik-
keavuudesta kuin katsoa asioita moninaisuuden näkökulmasta ja esittää sateenkaari yhteiskunnal-
lisena vaikuttajana ja resurssina. Sukupuoli ja seksuaalivähemmistöille on riittämätöntä olla vain
esillä uutisissa tai tulla nähdyksi haastatteluissa. Sateenkaariyhteisöjen omilla medioilla on valta-
medioita paremmat edellytykset esittää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä ongelmien sijaan sa-
teenkaarevaa moninaisuutta mahdollistavina yhteiskuntaan olennaisesti kuuluvina aktiivisina teki-
jöinä.

7. Lähdeluettelo

Ahva, L. 2018. Osallistuvan journalismin ankkuroivat käytännöt. Media & Viestintä, 41(1). Luettavissa: <https://doi.org/10.23983/mv.69955>. Luettu: 27.4.2023.

Alatalo, E. 2009. Sateenkaarinäkökulma journalismissa. Setan Youtube-kanava. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=BOkqGYCyVoM>. Katsottu: 27.4.2023.

Alatalo, E. 2019. Sateenkaariopas. Setan maksullinen opasvideo journalisteille. Katsottavissa: <https://setary.sharepoint.com/Setafitiedostoalue/Forms/AllItems.aspx?id=%2FSetafitiedostoalue%2FOppaat%2Desitteet%2Ddokumentit%2FToimittajaopas%5F2019%2Epdf&parent=%2FSetafitiedostoalue%2FOppaat%2Desitteet%2Ddokumentit&p=true&ga=1> . Katsottu: 27.4.2023.

Albertini, M., Bandini, N., Erdei, Z & Savage, R. 2021. Wave the rainbow flag, but for real. European Journalism Centre. Eurooppalaisen journalismikeskuksen Youtube-kanavan tallenne. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=ROHsITVrUMY&t=264s>. Katsottu: 26.4.2023.

Baker, G. 2019. Rainbow Warrior. My Life in Color. Creator of the Rainbow Flag. Cicago Review Press Incorporated. Chicago.

Campbell, A. 2019. Queer X Design. Black Dog & Leventhal Publishers. New York.

Eräranta, K. & Penttilä, V, 2021. Vastuullinen viestintä. Pro Com. Luettavissa: <http://hdl.handle.net/10138/330665>. Luettu: 27.4.2023.

Hatakka, V., Medina, H., Metsikkö, K. & Soramäki, E. 2022. Helsinki Pride 2022.Uudet sateenkaariemediat, tekijät ja tavoitteet -julkisen keskustelu. Väisänen, J-P. (toim) Verkkotallenne katsottavissa: <https://www.facebook.com/100083298313226/videos/1143158669579587> Katsottu: 26.4.2023.

Heikkilä, H. & Kunelius, R. 2014. Public Journalism and Its Problems a Theoretical Perspective, Javnost - The Public, 3:3, 81–95. Luettavissa: <https://doi.org/10.1080/13183222.1996.11008634>. Luettu: 26.4.2023.

Heinonen, A. & Domingo, D. 2011. Teoksessa Journalismi murroksessa. Väliverronen, E. (toim) Blogit journalismin muutoksen merkkeinä. Gaudeamus. Helsinki.

Hyppönen, M. 2021. Internet. WSOY. Helsinki.

Kobré, K. 2008. Photojournalism. The Professional Approach.. Focal Press. Oxford.

- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede. Vol.11. 1/-99. Valleala, U. (toim) Luettavissa: https://peda.net/jyu/okl/ko/kl/dim/demo-3/materiaalit/kvsa:file/download/cbc6d1571e180d91eb814eb851a5f912ad27a870/Kyngas_Vanhanen_Sisallon_analyysi.pdf . Luettu 2.5.2023.
- Ilmarinen, V. & Koskela, K. 2015. Digitalisaatio. Talentum. Luettavissa: https://www.liikekirjat.fi/files/8914/4110/5011/Digitalisaatio_alkusanat.pdf. Luettu: 5.3. 2023.
- Itkonen, T. & Maamies, S. 2012. Uusi kieliopas. Tammi.
- Karppinen, K., Ala-Fossi, M., Alén-Savikko, A., Hildén, J., Jääsaari, J. Lehtisaari, K. & Nieminen H. 2015. Teoksessa Kenen Media? Johdatus viestintäpolitiikan tutkimukseen. Viestintäpoliittinen päätöksenteko tutkimuskohteena s. 66–86, Internetin globaalihallinta s. 202–224. Vastapaino. Tampere.
- Koponen, J., Koskinen, M. & Pullinen, J. 2022. Öyhökratia. Gummerus, Helsinki.
- Korkala, A. & Palokangas, T. 2019. Iltapäivälehtien viihdemyllyssä pyörii kierrätysmateriaali. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 31. Luettavissa: <https://www.oamk.fi/epooki/index.php?cID=1627>. Luettu: 27.4.2023.
- Kortesuo, K. 2022. Journalismin kuolema. Tammi. Helsinki.
- Kotimaisten kielten keskuksen ja Kielikone Oy:n Kielitoimiston sanakirja. 2023. Sanahaku: yhteisö. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/yhteis%C3%B6?searchMode=all>. Luettu: 26.4.2023.
- Kunelius, R. 2000. Journalismi nelijalkaisena otuksena. Tutkimuksen näkökulmia, ongelmia ja haasteita. Media & Viestintä, 23(3). Luettavissa: <https://doi.org/10.23983/mv.61519>. Luettu: 26.4.2023.
- Lehtonen, H. 2020. Mikä on yhteisö. Kansalaisfoorumi. Luettavissa: <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/mika-on-yhteiso/>. Luettu: 27.4.2023.
- Mantila, H. 1996. Mitä viestivät media, viestin ja tiedotusväline? Kielikello. Luettavissa: <https://www.kielikello.fi/-/mita-viestivat-media-viestin-ja-tiedotusvaline->. Luettu: 27.4.2023.
- Ng, E. 2021. Queer Production Studies. Oxford University Press. Luettavissa: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.1162>. Luettu: 27.4.2023.

Nicols, B. 1991. Representing Reality. Issues and Concepts in Documentary. Bloomington: Indiana University Press.

Nicols, B. 2001. Introduction to Documentary. Bloomington: Indiana University Press.

Nordfors, D. 2019. Innovation Journalism, Attention Work and the Innovation Economy. A Review of the Innovation Journalism Initiative 2003–2009. H-STAR Institute, Stanford University Luetta-
vissa: <https://www.innovationjournalism.org/archive/injo-6-1.pdf>. Luettu: 27.4.2023.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2021. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro. Helsinki

Olkkonen, L. 2021. Yritysakтивismi - Kantaaottava ja kahtia jakava vastuullisuusviestintä. Teok-
sessa Vastuullinen viestintä. Penttilä, V. & Eräranta, K. (toim) ProCom – Viestinnän ammattilaiset
ry. Luettavissa: [https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/330665/procom_procomma-acade-
mic_2021_digi.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/330665/procom_procomma-acade-
mic_2021_digi.pdf?sequence=2&isAllowed=y). Luettu: 27.4.2023.

Peters, C. & Witschge, T. 2015. From Grand Narratives of Democracy to Small Expectations of
Participation. Audiences, Citizenship, and Interactive Tools in Digital Journalism. Journalism Prac-
tice. 9:1. ss.19–34. Luettavissa: <https://doi.org/10.1080/17512786.2014.928455>. Luettu:
27.4.2023.

Pienimäki, M. 2013. Valokuvien kriittinen tulkitseminen medialukutaitona ja lajityypittely sen kehittä-
jänä. Suomen valokuvataiteen museo. Helsinki

Postema, S. & Deuze, M. 2018. Journalism as Artistic Practice. Research Gate. Luettavissa:
[https://www.researchgate.net/publication/322698706_Journalism_as_Artistic_Practice?chan-
nel=doi&linkId=5a69e149aca2728d0f5f283f&showFulltext=true](https://www.researchgate.net/publication/322698706_Journalism_as_Artistic_Practice?chan-
nel=doi&linkId=5a69e149aca2728d0f5f283f&showFulltext=true). Luettu: 27.4.2023.

Postema, S. & Deuze, M. 2020. Artistic Journalism: Confluence in Forms, Values and Prac-
tices, Journalism Studies. Luettavissa: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1745666> . Luettu:
26.4.2023.

Rosen, J. 2010. Citizen Journalism. Video The Uptake Youtube-kanavalla. McIntee, M. (toim) Kat-
sottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=QcYSmRZuep4>. Katsottu: 27.4.2023.

Rosen, J.1999. What are Journalists For. Yale University Press. New Haven. Lontoo.

Ryynänen, S & Rannikko A. 2021. Tutkiva mielikuviutus. Luovat, osallistuvat ja toiminnalliset tutki-
musmenetelmät yhteiskuntatieteissä. Gaudeamus. Helsinki.

SETA ja Kultti ry:n julkinen keskustelu sateenkaarimedioista. Sateenkaarimediat Suomessa – missä ollaan nyt, minne mennään? 22.11.2021. Setan tallenne. Katsottu:10.6. 2022.

Seta. Sateenkaarisanasto. Luettavissa:<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/>. Luettu: 27.4.2023.

Soramäki, E. Verkkolehti ja media Kehrääjän toimitussihteerin sähköpostihaastattelu 10.12.2022. Parkkinen, E. (toim).

Ståhlström, O. 2001. FinnQueer. Luettavissa: <http://www.finnqueer.net/esittely1.html>. Luettu: 27.4.2023.

Suoranta, J. & Rynänen, S. 2016. Taisteleva tutkimus. Into. Helsinki.

Suoranta, J. & Vadén, T. 2009. A Definition and Criticism of Cybercommunism. Academia Edu. Luettavissa: https://www.academia.edu/211238/A_Definition_and_Criticism_of_Cybercommunism. Luettu: 27.4.2023.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. Luettu:5.1.2023.

Upola, T. 2018. Livenä ja läsnä. Verkon uudet juttutyypit. Art House. Helsinki.

USHMM. United States Holocaust Memorial Museum. Luettavissa: <https://encyclopedia.ushmm.org/>. Luettu:27.4.2023

Väliverronen, E. 2011. Teoksessa Journalismi murroksessa. Väliverronen, E. (toim) S 7–32, 262–285. Gaudeamus. Helsinki

Väliverronen, E. 2021.Idea yhteisestä maailmasta. Artikkelit Journalistilehden jutussa Journalismin seuraavat sata vuotta. Vehkoo, J. (toim) Journalistiliitto.2021. Luettavissa: <https://journalisti.fi/artikkelit/2021/01/journalismin-seuraavat-sata-vuotta/>. Luettu:19.12.2022.

Øyvind, I., Bartlett, J., Maya, S., Wiley, J. & Sons. 2011. The Handbook of Communication and Corporate Social Responsibility. Wiley-Blackwell. Luettavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/9781118083246.fmatter>. Luettu: 27.4.2023.

8. Liitteet

8.1. Somemainos. Uudet sateenkaarimediat, tekijät ja tavoitteet -julkinen keskustelu

3.7. HELSINKI PRIDE 2022 KIASMA **UUDET SATEENKAARIMEDIAT, TEKIJÄT JA TAVOITTEET**

PILKE

Kaamos Metsikkö
Päätoimittaja

WE SPEAK GAY

Hannu Medina
Perustajajäsen

KEHRÄÄJÄ

Emilia Sorainen
Toimitussihteeri

NÄKYMÄ

Veera Hatakka
Perustajajäsen

8.2. Somemainos. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -työpaja.

KIRJEITÄ SATEENKAAREN TULEVAISUUDESTA

1.7.2022 HELSINKI PRIDE 2022 KIASMA

Työpajan ohjaa ja järjestää käsitetaiteilija,
toimittajaopiskelija **JP (Juha-Pekka) Väisänen.**

Kysy lisää ja tule mukaan!

juha-pekka.vaisanen@mediasateenkaari.info

8.3. Somemainos. Kirjeitä sateenkaaren tulevaisuudesta -esitys.

1.7.2022 HELSINKI PRIDE 2022 KIASMA

SALLA MARKKANEN

JANI VERHO

KIRJEITÄ SATEENKAAREN TULEVAISUUDESTA
1.7. KLO 19-20 KIASMA VAPAA PÄÄSY

8.4. Somemainos. Sinulle on postia -postitaidenäyttely.

Sinulle on postia

postitaidenäyttely